

ΕΞ υπαρχής

Μηνιαίο βήμα ανάλυσης, κριτικής και διαλόγου

Ιούλιος 2000
Τεύχος 14ο
Τιμή: £3.00

**Τάσσος
Παπαδόπουλος:
Εφ' όλης της ύλης**

**Ελβετικό Άγονο
Καλοκαίρι**

**Η εθνική ιστορία:
Μια γραμμή από
αίμα**

**Η Αυστρία του
Haider, μια
ιδιαίτερη γεύση
της ακροδεξιάς...**

**Ο Καλός, ο Κακός
και ο Άσχημος:
Τεχνικές της
Πολιτικής
Φωτογραφίας**

**Η Κύπ-ροζ
καίγεται...**

Τις μέρες τούτες του Ιούλη του 2000, ο κυπριακός ουρανός θα υποδεχτεί τις επίσημες κραυγές θλίψης των μεν, και τις επίσημες κραυγές χαράς των δε. Η θλίψη θεμελιώνει και συνέχει το πολιτικό σύστημα των Ελληνοκυπρίων και η χαρά των Τουρκοκυπρίων. Ο κυπριακός όμως ουρανός, γνωρίζει ότι ούτε τις μέρες αυτές, ούτε και τις άλλες, ούτε οι Ελληνοκύπριοι είναι μονίμως θλιμμένοι, ούτε οι Τουρκοκύπριοι είναι μονίμως χαρούμενοι. Η θλίψη και η χαρά θα πλανιούνται στις ραδιοφωνικές ή άλλες συχνότητες και θα επηρεάζουν και θα εντείνουν τα συναισθήματα που υπάρχουν ασφαλώς, όμως ταυτόχρονα θα αναμιγνύονται με άλλες πηγές αισθημάτων που αναβλύζουν στην έκταση της ζωής. Το Σάββατο 15 του μήνα η πλειοψηφία των Κυπρίων θα προτιμήσει τη θάλασσα της κακοποιημένης φύσης απο τον βάλτο της δολοφονημένης πολιτικής.

Τις ίδιες μέρες στη Γενεύη, τα ισχυρά κράτη ασκώντας ισχυρές πιέσεις θα κρατήσουν όσο τα καταφέρουν, μια διαδικασία συνομιλιών με πιο εμφανή στόχο να στρέψουν την προσοχή προς την κατεύθυνση της αναζήτησης μίας λύσης, παρά προς την ανατροφοδότηση της έντασης.

Αυτό που τα ενδιαφέρει δηλαδή είναι η μείωση της έντασης ή η εξάλειψη μιας εστίας κρίσεων και προστριβών.

Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο υπάρχουν κυπριακές δυνάμεις οι οποίες θα μπορούσαν όχι απλώς να δηλώσουν αλλά να δημιουργήσουν δυναμικές προς την κατεύθυνση της ενότητας και συνύπαρξης των κοινοτήτων; Η ακόμα πιο απαισιόδοξα: υπάρχει ένα κάποιο υπόλοιπο δύναμης ανάμεσα σ' όσους ηττώνται συνεχώς τα τελευταία πενήντα χρόνια, να εκμεταλλευτούν το πλαίσιο ύφεσης που υπάρχει στην περιοχή μας προβάλλοντας λύσεις ενότητας οι οποίες να αποτελέσουν στόχους αγώνα και στις δύο κοινότητες;

Αλλιώς, τι άλλο διαπραγματευόμαστε τώρα, παρά τους όρους της διχοτόμησης;

Κωστής Αχνιώτης

SOS από την τουρκοκυπριακή εφημερίδα Αβρούπα

Στον σχιζοφρενικό αυτό μήνα της αποπνικτικής και αποχαυνωτικής ζέστης, ενόσω ο απλούς και ο μη απλούς λαός ταξιδεύει στα παράλια και τα ορεινά της ημεδαπής και της αλλοδαπής, ενόσω οι πολιτικοί αρχηγοί σφαδάζουν στους αγώνες και τις αγωνίες των επετείων, κι ενόσω μαζί με αυτά σε «διπλωματικό» ή λαϊκιστικό στυλ σχολιάζεται ο τρίτος γύρος των συνομιλιών, οι δημοσιογράφοι της τουρκοκυπριακής εφημερίδας «Αβρούπα» - ηρωϊκές μορφές που δύσκολα μπορεί να φανταστεί κανείς πως τους γέννησε ετούτος ο τόπος - συνεχίζουν τον αδυσώπητο και άνισο αγώνα τους για δημοσιογραφική αλλά ίσως και βιολογική επιβίωση. Αφου έχουν ήδη καταδικαστεί σε 260.000 δολάρια για δυσφήμιση του προέδρου του - μη αναγνωρισμένου - κράτους τους, από την περασμένη εβδομάδα ευρίσκονται και πάλι στα δικαστήρια με κατηγορίες που επισύρουν μακρόχρονες φυλακίσεις για διασυρμό του τουρκικού στρατού και του τουρκοκυπριακού - μη αναγνωρισμένου - κράτους.

Οι άνθρωποι χρειάζονται βοήθεια κυρίως από διεθνή οργάνωση. Παρόλο που η Ελληνοκυπριακή βοήθεια προς Τουρκοκύπριους επιφέρει αντίθετα αποτελέσματα τις πιο πολλές φορές, η κατάσταση όπως την περιέγραψε ο αρχισυντάκτης της Αβρούπα Σενιέρ Λεβέντ στο δημοσιογράφο του Πολίτη Ανδρέα Παράσχο, είναι τόσο τραγική ώστε άμεσα να χρειάζεται οποιαδήποτε βοήθεια. Ο καθένας μας ως ψάξει τον τρόπο και γρήγορα.

Πάρτυ υποδοχής του 15ου τεύχους την 1η Σεπτεμβρίου 2000

Λόγω καλοκαιρινών διακοπών το επόμενο τεύχος του περιοδικού μας θα εκδοθεί το Σεπτέμβριο.

ΕΞ ΥΠΑΡΧΗΣ

Δελτίο εγγραφής συνδρομητών

Ονοματεπώνυμο.....

Διεύθυνση:.....

Οδός - αριθμός..... Πόλη - Τ.Τ.....

Επαρχία.....

Τηλ. Οικίας..... Φαξ Οικίας.....

Τηλ. Εργασίας..... Φαξ Εργασίας.....

Επάγγελμα.....

Σπουδές.....

Τιμή συνδρομής: Εσωτερικού ετήσια £25.00. Ελλάδα £25.00. Υπόλοιπες χώρες Ευρώπης £30.00. ΗΠΑ £32.00. Αυστραλία £41.00

Επιταγές στο όνομα: Επικοινωνία Πολιτών Γέφυρα Λτδ

Περιοδικό «Εξ υπαρχής»

Μηνιαίο βήμα ανάλυσης
κριτικής και διαλόγου

Ιούλιος 2000 - Τεύχος 14ο

Διεύθυνση:

Αρχ. Μακαρίου Γ' 127,

Καϊμακλί, Λευκωσία 1021

Τηλ. 346061 - 346160

Φαξ: 346162

e-mail:

yparhis@spidernet.com.cy

Υπεύθυνος για τον Νόμο:

Δώρος Κακουλλής

Εκδίδεται από την

Επικοινωνία Πολιτών

Γέφυρα Λτδ

Για την σύνταξη
του τεύχους εργάστηκαν οι:

Ανθούλα Παπαδοπούλου,

Μαρία Σωκράτους,

Ιωσήφ Παγιάτας,

Λούης Ηγουμενίδης,

Σταύρος Τομπάζου,

Κωστής Αχιωτίτης,

Ζήνωνας Ποφαΐδης.

• για τα υπογραμμένα κείμενα
ευθύνονται οι συγγραφείς τους

• παραγωγή έκδοσης
τεχνική επιμέλεια:
Dorographics Ltd
τηλ. 665116

• εκτύπωση:
Τυπογραφεία ΕΡΜΗΣ
τηλ. 482361

- 4 Τάσος Παπαδόπουλος: Εφ' όλης της ύλης
..... Λούη Ηγουμενίδη
- 10 Ελβετικό Άγονο Καλοκαίρι
..... Ζήνωνας Ποφαΐδης
- 12 Με την έναρξη του γ' γύρου των συνομιλιών.
Εξαντλούνται τα περιθώρια
..... Λούη Ηγουμενίδη
- 15 Διάλογος. Ψεκάστε... σκουπίστε... τελειώσατε!
..... Λούη Ηγουμενίδη
- 16 Οι παπάδες κι εμείς
..... Ιωσήφ Παγιάτας
- 18 Η προστασία της χερσονήσου του Ακάμα:
Μια συνεχιζόμενη μάχη
..... Ειρήνης Κωνσταντίνου
- 25 Η εθνική ιστορία: Μια γραμμή από αίμα
..... Γεώργιου Ζήκα
- 26 Ο εθνοκεντρισμός στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Ιστορίας
του Δημοτικού Σχολείου
..... Γεώργιου Ζήκα
- 29 Μια άλλη «παγκοσμιοποίηση»
..... Πιέρ Μπουρντιέ
- 34 Το ευρώ και η οικονομική πολιτική στην Ευρώπη
..... Σταύρου Τομπάζου
- 30 Η παγκοσμιοποίηση δεν αποτελεί ομοιογενή πορεία.
..... Συνέντευξη με τον Άγγλο ιστορικό Χόμπσμπωουμ
- 32 Εθνοτικές διενέξεις και ομπορτουμιστικός ρεαλισμός
..... Νιαζί Κιζιλγιουρέκ
- 37 Η θεωρία του αναστοχαστικού εκσυγχρονισμού
και η αναπαραγωγή της δυτικής πολιτισμικής ταυτότητας
..... Βάσου Αργυρού
- 40 Η Διασκεπτική: άλμα στο παρελθόν ή άλμα στο μέλλον
..... Μιχάλη Καραγιώργη
- 50 Η Αυστρία του Haider, μια ιδιαίτερη γεύση της ακροδεξιάς...
..... Ιωσήφ Παγιάτας
- 56 Η ρωσική κρίση
..... Σταύρου Τομπάζου
- 60 Ο Καλός, ο Κακός και ο Άσχημος: Τεχνικές της Πολιτικής
Φωτογραφίας
..... Γιάννη Παπαδάκη
- 62 Η Κύπ-ροζ καίγεται (και το βιβλίο του Ανδρουλάκη κτενίζεται)
..... Γιαννάκη Ηρακλέους

15 γραπτές απαντήσεις του Τάσσου Παπαδόπουλου σε γραπτές ερωτήσεις του Λούη Ηγουμενίδη

Τάσος Παπαδόπουλος: Εφ' όλης της ύλης

Αποδέχεται τη λύση της διζωνικής-δικοινοτικής ομοσπονδίας και πώς αντιλαμβάνεται τις παραμέτρους της, ιδιαίτερα τις συνταγματικές;

Ναί, την αποδέχομαι. Φαίνεται ότι δεν γνωρίζετε, ή ίσως ξεχνάτε, ότι εγώ ήμουν αυτός που υπέβαλε το 1977, στις Συνομιλίες της Βιέννης, από μέρους του Εθνικού Συμβουλίου, τις έγγραφες προτάσεις της Ελληνικής πλευράς, συνοδευόμενες από χάρτη για διζωνική-δικοινοτική ομοσπονδία. Και δεν υπέβαλα εκείνες τις προτάσεις ως «κλητήρας» του Εθνικού Συμβουλίου, αλλά ήμουν ο πρόεδρος της Επιτροπής από μέλη του Εθνικού Συμβουλίου και εμπειρογνώμονες που τις είχε συντάξει και τις διαμόρφωσε. Με εξουσιοδότηση του Εθνικού Συμβουλίου, η τελική διατύπωση έγινε από τον Μακάριο και μένα.

Δεν νομίζω ότι είτε τότε είτε έκτοτε, θα βρείτε οποιαδήποτε δήλωσή μου ή μπορείτε να αναφέρετε περίπτωση δήλωσης ή ενέργειας μου που να

απορρίπτει ή να θέτει κάτω από αμφισβήτηση αυτή τη λύση.

Ασφαλώς δεν είναι πρακτικά δυνατό, σε αυτή τη συνέντευξη, να αναλύσω τις συνταγματικές πρόνοιες. Χρειάζεται ολόκληρη διατριβή.

Αρκούμαι να πω τα εξής:-

Όλοι οι συνταγματολόγοι του κόσμου, καθορίζουν, άλλοι από αυτούς εφτά και άλλοι οκτώ βασικές συνταγματικές αρχές και χαρακτηριστικά (attributes), που πρέπει να συνυπάρχουν σε ένα καθεστώς, για να χαρακτηρίζεται ένα τέτοιο καθεστώς ως «Ομοσπονδία». Αναφέρουμε, ειδικότερα, στο μνημειώδες πεντάτομο έργο του Paisley και ομάδας συνταγματολόγων από όλο τον κόσμο που έχουν συντάξει το έργο, με τίτλο «Τα Συντάγματα των Λαών» ("The Constitutions of Nations"). Το έργο αναφέρεται σε 34 διαφορετικά συντάγματα «Ομοσπονδιών» (από τον 18ον αιώνα ως την εποχή μας) και αποφαινεται ότι και τα 34, όσο διαφορετικά και

αν είναι μεταξύ τους, όλα, ανεξαιρέτα, βασίζονται σε αυτά τα 7 ή 8 χαρακτηριστικά. Έτσι αντιλαμβάνομαι εγώ τις «παραμέτρους», όπως τις ονομάζετε.

Αν επιβεβαιώνετε τον τίτλο του «απορριπτικού» ποιά πρόταση έχετε εσείς να υποβάλετε για λύση του κυπριακού που να είναι βιώσιμη, εφικτή και αμοιβαία αποδεκτή;

Δεν αντιλαμβάνομαι τί εννοείτε με την φράση «Αν επιβεβαιώνετε τον τίτλο του "απορριπτικού"». Τί σημαίνει «απορριπτικός»; Απορρίπτω μορφή λύσης που θα δημιουργήσει δυό Κράτη στην Κύπρο. Υποθέτω, και ελπίζω, ότι μια τέτοια «λύση» την απορρίπτετε και εσείς. Αν αυτό είναι σωστό, τότε είτε και εσείς το ίδιο «απορριπτικός», όπως και εγώ. Εν πάση περιπτώσει, νομίζω ότι η μεγάλη πλειοψηφία του Λαού, απορρίπτει τέτοια λύση.

Απορρίπτω, λύση που δεν θα προνοεί την πρακτική εφαρμογή των ανθρώπινων δικαιωμάτων και των τριών βασικών ελευθεριών, δηλαδή, της ελεύθερης εγκατάστασης, διακίνησης και δικαιωμάτων περιουσίας, που να διασφαλίζονται από την Κεντρική Κυβέρνηση. Απορρίπτω λύση που θα νομιμοποιεί τα τετελεσμένα της εισβολής και δεν θα προνοεί την αποχώρηση όλων των Τούρκικων στρατευμάτων και εποίκων από την Κύπρο. Γενικά, απορρίπτω λύση «συνομοσπονδίας». Ελπίζω ότι και εσείς απορρίπτετε τέτοιου είδους λύση. Όλοι γνωρίζουμε ότι η «Συνομοσπονδία» δεν είναι παραλλαγή της «Ομοσπονδίας». Είναι κάτι άλλο. Είναι λύση δυό χωριστών Κρατών. Νομίζω ότι και εσείς απορρίπτετε λύση δυό Κρατών ή, εν πάση περιπτώσει, σχεδόν όλος ο Λαός της Κύπρου απορρίπτει. Είναι δε σαφέστατος ο διαχωρισμός μεταξύ καθεστώτος «Ομοσπονδίας» και «Συνομοσπονδίας». Και δεν υπάρχει μέση λύση μεταξύ των δυό. Δηλαδή δεν υπάρχει μέση λύση «ενάμιση Κράτους». Αν λόγω αυτών των θέσεων μου (γιατί εγώ ούτε με λόγια ούτε με ενέργειες υποστηρίζω άλλες θέσεις) εσείς μου προσδίδετε τον χαρακτηρισμό του «απορριπτικού» τότε, νομίζω, ότι ο χαρακτηρισμός είναι αβάσιμος, αυθαίρετος και παραπλανητικός.

Συμφωνείτε με την άποψη της κυβέρνησης Σημίτη, ότι η εξασφάλιση της πλήρους ένταξης της Κύπρου στην Ε.Ε. αποτελεί και την καλύτερη λύση του κυπριακού, υπό τις περιστάσεις;

Εγώ δεν γνωρίζω να έχει τέτοια άποψη η Κυβέρνηση Σημίτη. Η θέση της Κυβέρ-

νησης Σημίτη, όπως εγώ την γνωρίζω, είναι ότι η ενταξιακή προοπτική, δημιουργεί τις πιο ελπιδοφόρες δυνατότητες για βιώσιμη λύση του Κυπριακού. Η πλήρης ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε., δεν είναι «λύση» των εσωτερικών ή συνταγματικών προβλημάτων της Κύπρου. Η ένταξη μπορεί να γίνει ο καταλύτης για σωστή λύση, αλλά δεν είναι η λύση.

Αν εμείς, Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι, συμφωνήσουμε σε οποιοδήποτε εσωτερικές ή συνταγματικές διευθετήσεις, η Ε.Ε. ούτε αρμοδιότητα ούτε εξουσία έχει να τις μεταβάλει. Το πολύ-πολύ, η Ε.Ε. να μας πει ότι δεν δέχεται την Κύπρο για ένταξη στην Ε.Ε. διότι οι εσωτερικές διευθετήσεις και το καθεστώς που έχουν συμφωνήσει οι δυό πλευρές, αντίκεινται στο Ευρωπαϊκό κεκτημένο και, άρα, αποκλειόμαστε. Αν, για παράδειγμα, δεχτούμε λύση που θα απαγορεύει την ελεύθερη διακίνηση, εγκατάσταση ή που θα προνοεί συλλογική ανταλλαγή περιουσιών ή αποζημιώσεις για περιουσίες, η Ευρωπαϊκή Ένωση, με βάση το σημερινό «Ευρωπαϊκό κεκτημένο», δικαιοῦται να αποκλείσει την ένταξη της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Αν, όμως, για άλλους λόγους και παρά ταῦτα, η Ε.Ε. δεχτεί την ένταξη μας, η Ε.Ε., πρώτο, δεν θα έχει ούτε αρμοδιότητα ούτε δικαίωμα να διαταράξει, να ανατρέψει ή να ακυρώσει τις απαγορεύσεις που εμείς δεχτήκαμε, και, δεύτερο, από την στιγμή της ένταξής μας, αυτές οι απαγορεύσεις γίνονται μέρος του Ευρωπαϊκού κεκτημένου. Όπως έγινε με την περίπτωση της Φινλανδίας, σχετικά με τις νήσους Αλιούσες.

Παρά ταῦτα, ο κάθε ιδιώτης πολίτης, με βάση το άρθρο 25 του Ευρωπαϊκού Χάρτη, θα

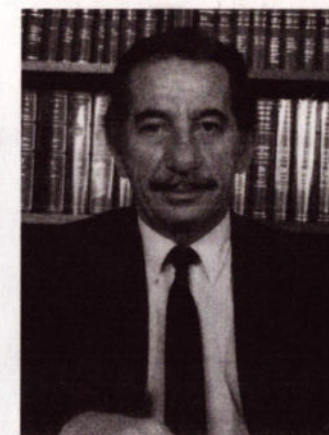
έχει δικαίωμα ιδιωτικής προσφυγής στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο εναντίο της Κυπριακής Δημοκρατίας, με αίτημα ότι, με πολιτική απόφαση ή συμβιβασμό, η Κυβέρνηση της Δημοκρατίας, καταπατεί τα ανθρώπινα δικαιώματά του ή το δικαίωμα περιουσίας.

Το ΔΗΚΟ ανήκει στον ενδιάμεσο χώρο. Ποιό το ιδεολογικό σας στίγμα, πώς προσεγγίζετε τη σύγχρονη σοσιαλδημοκρατία και τί αλλάζει με τη δική σας ενδεχόμενη ανάδειξη στην ηγεσία;

Η δική μου «ενδεχόμενη ανάδειξη στην ηγεσία του ΔΗ.ΚΟ.», δεν θα αλλάξει το ιδεολογικό στίγμα ή τις αρχές που διέπουν το ΔΗ.ΚΟ. Τουλάχιστο, όσο με αφορά εμένα, εγώ πιστεύω στους δημοκρατικούς θεσμούς και στη συλλογικότητα στη λήψη αποφάσεων. Τα συλλογικά όργανα του ΔΗΚΟ θα καθορίζουν, σε κλίμα πλήρους ελευθερίας έκφρασης, απόφασης και συλλογικότητας, τις αποφάσεις πολιτικής και χειρισμών του ΔΗ.ΚΟ.

Το ιδεολογικό στίγμα του «ενδιάμεσου χώρου», περιέχεται στο Καταστατικό και στην Ιδεολογική Διακήρυξη που έχει εγκριθεί στο τελευταίο Καταστατικό Συνέδριο. Υποθέτω ότι δεν αναμένετε να επαναλάβω την Διακήρυξη σε αυτή τη συνέντευξη. Αν μπορώ επιγραμματικά να την περιγράψω, είναι η απόρριψη «δογματισμών» και η ευχέρεια να επλέγει τις λύσεις που έχουν επίκεντρο τον πολίτη και την κοινωνική αλληλεγγύη και που το Κόμμα κρίνει ότι εξυπηρετούν το Δημόσιο Συμφέρον και τον Πολίτη, το Κόμμα όντας απεριόριστο και αδέσμευτο από «δόγματα».

Μου αναφέρετε το όρο «σύγ-

χρονη σοσιαλδημοκρατία». Σας διαβεβαιώ ότι παρακολουθώ πολύ προσεκτικά τις εκάστοτε διακηρύξεις, εξελίξεις και τοποθετήσεις του «Ευρωπαϊκού Σοσιαλιστικού Κόμματος».

Εγώ δεν κατόρθωσα να ταξινομήσω κάτω από «ταπέλες» ή κάτω από τους ιστορικά ξεπερασμένους τίτλους «δεξιά», «αριστερά», «κέντρο», «σοσιαλισμός», τις τοποθετήσεις ή αποφάσεις αυτού του χώρου.

Για μένα, επίκεντρο κάθε πολιτικής, πρέπει να είναι ο άνθρωπος, ο πολίτης, η ευημερία του, η κρατική μέριμνα εκεί που είναι αναγκαία, η βελτίωση του επιπέδου ζωής, η παροχή υπηρεσιών και παιδείας, η βελτίωση της ποιότητας της ζωής του, η δίκαιη κατανομή του πλούτου και των φορολογικών βαρών, με κάθε μέτρο ή διαδικασία που οι συνθήκες και οικονομικές δυνατότητες της κάθε χώρας επιτρέπουν, μακριά και έξω από κάθε δογματισμό και «συνταγές» μιας παρωχημένης εποχής.

Νομίζω ότι η ιστορία μου και το μικρό ή μεγάλο έργο που επιτελέστηκε στα υπουργεία που υπηρέτησα, ιδιαίτερα στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μιλά πολύ πιο εύγλωττα από λόγια και συνθηματολογία, για την προσήλωση μου στην ανάγκη εξυπηρέτησης του πολίτη και εφαρμογής πολιτικής κρατικών παροχών.

Υπάρχουν πιθανότητες συνένωσής σας με το ΚΙΣΟΣ με τους όρους Λυσοαριδής; Μήπως οι προσωπικές σας σχέσεις εμποδίζουν κάτι τέτοιο;

Εγώ δεν γνωρίζω τους «όρους Λυσοαριδής». Δεν γνωρίζω να έχει, κάν, υποβάλει

«όρους», ο κ. Λυσοαριδής. Έχω αναφέρει, πιο πάνω, την άποψη ότι δεν υπάρχει γενικά παραδεκτή και κωδικοποιημένη μορφή του όρου που αποκαλείται «σύγχρονη σοσιαλδημοκρατία».

Πιστεύω ότι προτού οδηγηθούμε σε «συνένωση» υπάρχουν ευρύτερα πλαίσια συνεργασίας και συντονισμού ενεργειών, ιδιαίτερα εφόσον, σχετικά με το Εθνικό θέμα, οι θέσεις των δύο κομμάτων, αν δεν είναι ταυτόσημες, είναι οι πιο συγγενικές. Αν οι σχέσεις συνεργασίας και συντονισμού αναπτυχθούν σωστά, θα καταστήσουν την «συνένωση» απαίτηση των μελών και υποστηρικτών των δύο κομμάτων, σε βαθμό που η «συνένωση» να καταστεί αναπόφευκτη.

Δεν αντιλαμβάνομαι σε τι αναφέρεστε όταν ρωτάτε «μήπως οι προσωπικές σας σχέσεις εμποδίζουν κάτι τέτοιο». Αν αναφέρεστε συγκεκριμένα σε προσωπικές σχέσεις δικές μου με τον κ. Λυσοαριδή, σας λέγω ότι οι προσωπικές μας σχέσεις, που αναπτύχθηκαν στην εποχή της ΕΟΚΑ, υπήρξαν και είναι άριστες, τόσο σε προσωπικό όσο και σε οικογενειακό επίπεδο. Σε όλη αυτή την μακρά χρονική περίοδο, δεν έχουν διαταραχτεί ποτέ. Υποθέτω ότι είστε είτε παραπληροφορημένος είτε συνάγετε αβάσιμα συμπεράσματα και εντυπώσεις από δικά σας βιώματα και σχέσεις.

Νομίζετε ότι είναι εφικτό να ηγηθείτε του ΔΗ.ΚΟ. χωρίς να είστε υπό τον έλεγχο του κυρίου Κυπριανού; Αν επιχειρήσει να σας ποδηγετήσει πώς θα αντιδράσετε;

Παρατηρώ ότι οι ερωτήσεις σας βασίζονται πάνω σε δικά σας συμπεράσματα και εντυ-

πώσεις, που παρακαλώ να μου επιτρέψετε να πω, ότι είναι αβάσιμες και αυθαίρετες, αλλά παρά ταύτα, τις τοποθετείτε ως υπόβαθρο για την ερώτηση. Αυτό είναι ένα σαθρό υπόβαθρο.

Δεν υπάρχει κανένα στοιχείο ή, έστω, ένδειξη, ότι ο κ. Κυπριανού θέλει να με θέσει «υπό τον έλεγχο του» ή να με «ποδηγετήσει». Ο κ. Κυπριανού έχει κάνει ξεκάθαρα την θέση του ότι θα είναι πάντα στρατευμένος και στο πλευρό του ΔΗΚΟ, για να προσφέρει ότι μπορεί. Αδιαμφισβήτητα έχει πολλά να προσφέρει και, ίσως, περισσότερο από κάθε άλλο, δικαιούται να έχει ρόλο μέσα στα συλλογικά όργανα του ΔΗ.ΚΟ. Γνωρίζομαι από πολύ παλιά και πολύ καλά με τον κ. Κυπριανού και πολύ καλά με τον κ. Κυπριανού και οι δύο ότι ούτε ο ένας ούτε άλλος, επιχειρεί ή μπορεί «ποδηγετήσει» τον άλλο.

Βλέπετε κάποια πιθανότητα να υποστηρίξει υποψηφιότητα σας για πρόεδρο της Δημοκρατίας το ΑΚΕΛ, με δεδομένο και ιστορικά θεμελιωμένο τον «απορριπτισμό» σας;

Για τον, κατ' εσάς, «απορριπτισμό» μου που, μάλιστα, κατ' εσάς είναι «δεδομένος και ιστορικά θεμελιωμένος», έχω ήδη απαντήσει. Δεν νομίζω ότι το ΑΚΕΛ δεν απορρίπτει εξίσου έντονα αυτά που έχω απαριθμήσει και απορρίπτω τόσο εγώ, αλλά που τα απορρίπτει και η μεγάλη πλειοψηφία του Λαού ή όλοι οι Ελληνοκύπριοι, εκτός από μερικούς περιθωριακούς ή παραπλανημένους.

Δεν ξέρω πόσες πολλές φορές, μέχρι τώρα, έχω δηλώσει ότι στην απόφασή μου να διεκδικήσω την προεδρία του ΔΗ.ΚΟ., ούτε βάρυνη

ούτε λήφθηκε υπόψη, από μένα, το ενδεχόμενο της υποστήριξης μου ή όχι για την προεδρία και ότι, στο τωρινό στάδιο, ΔΕΝ με απασχολεί τέτοιο θέμα. Φαίνεται ότι άλλους απασχολεί και άλλους ανησυχεί ένα τέτοιο ενδεχόμενο.

Με την ειλικρίνεια που, πιστεύω, ότι με διακρίνει, επαναλαμβάνω ότι ούτε στις αποφάσεις μου ούτε στις τοποθετήσεις ή ενέργειές μου, βαρύνει αυτό το ενδεχόμενο. Διαφορετικά δεν θα ήμουν, πιά, «εγώ».

Αυτή είναι η πλήρης και ειλικρινής απάντησή μου και είναι δικαίωμά σας και δικαίωμα του καθενός, να την πιστέψει ή όχι. Και δεν με ενδιαφέρει, τί θα επιλέξετε να πιστέψετε, ούτε αισθάνομαι υποχρέωση να αποδείξω την ειλικρίνεια και την αλήθεια αυτής της διαβεβαίωσής μου. Εγώ δεν γνωρίζω και δεν έχω άλλο τρόπο να δώσω «αποδείξεις».

Με σας ηγέτη, το ΔΗΚΟ κλείνει κάθε δρόμο συνεννόησης και συνεργασίας με το ΔΗ.ΣΥ.;

Με δεδομένη την αριθμητική κατάσταση των πολιτικών δυνάμεων στην Κύπρο, η συνεργασία και συνεννόηση μεταξύ κομμάτων είναι αναγκαία και αναπόφευκτη. Τόσο για την πειστική προώθηση του Εθνικού μας θέματος όσο και για την εκπλήρωση νομοθετικού και κυβερνητικού έργου.

Θέλω να ελπίζω ότι η συνεννόηση και συνεργασία, θεμελιώνεται και κτίζεται με βάση θέσεις αρχών και πολιτικές επιλογές και όχι με βάση «πρόσωπα» ή «προσωπικές φιλοδοξίες», έστω, και το «πρόσωπο» του ηγέτη κόμματος.

Άρα, η τυχόν εκλογή μου

στην προεδρία του ΔΗ.ΚΟ., ιδιαίτερα με την διακηρυγμένη πρόθεσή μου να επικρατήσει πλήρης συλλογικότητα στη λήψη αποφάσεων, ούτε «κλείνει» ούτε «ανοίγει» πόρτες. Επιμένω ότι κριτήριο και βάθρο συνεργασίας, πρέπει να είναι θέσεις αρχής και πολιτικές επιλογές και όχι πρόσωπα.

Θεωρείτε αυθεντικός εκπρόσωπος του μεγάλου κεφαλαίου στην πολιτική, ενώ ταυτόχρονα στη βουλή τηρείτε φιλολαϊκή στάση. Πρόκειται για λαϊκισμό ή διχασμό προσωπικότητας;

Από ποιούς θεωρούμαι, όπως εσείς αβάσιμα λέγετε, «ως αυθεντικός εκπρόσωπος του μεγάλου κεφαλαίου στην πολιτική»; Για μια ακόμα φορά, η ερώτησή σας βασίζεται πάνω σε ένα αυθαίρετο ατεκμηρίωτο δικό σας συμπέρασμα.

Από ότι θυμούμαι, αυτή είναι η πρώτη φορά που συναντιόμαστε, η πρώτη φο-

ρά που συνομιλούμε, η πρώτη φορά που μου κάνετε την τιμή να αναζητήσετε τις απόψεις μου. Πάνω σε ποιά βάση στηρίζετε και με ποιά έρευσμα μου κολλάτε την ταπέλλα του «αυθεντικού εκπρόσωπου του μεγάλου κεφαλαίου» και, μάλιστα, όταν η όλη ζωή και πολιτική μου δεν μπορεί να στηριχτεί αυτόν τον ισχυρισμό;

Μήπως από τον πρότερο πολιτικό μου βίο;

Μήπως από τη νομοθεσία που προώθησα και πολιτική

που εφάρμοσα, για δέκα τόσα χρόνια, στο υπουργείο Εργασίας και στην πληθώρα των φιλολαϊκών, πρωτοποριακών μέτρων που λήφθηκαν για τους εργαζόμενους και τον κοινό πολίτη, όταν υπηρετούσα ως υπουργός και που είναι το προοδευτικό βάθρο της οποιας κοινωνικής πολιτικής έχουμε στην Κύπρο; Μήπως επειδή εφάρμοσα, προτού ακόμα γεννηθεί η «σοσιαλδημοκρατία», μέτρα που σήμερα ασπάζτηκε η «σοσιαλδημοκρατία»;

Η στάση που τηρώ στη Βουλή αποδεικνύει ακριβώς την σταθερότητα και την

συνέπεια των φιλολαϊκών πεποιθήσεων και δράσης μου και όχι «λαϊκισμό» ή «διχασμό. Αντίθετα, αποδεικνύει συγκροτημένη, συνεπή και σταθερή κοινωνική φιλοσοφία.

Σας παρακαλώ να μου πείτε έστω και ένα παράδειγμα δράσης ή εκδήλωσής μου που είναι ασυνεπής με όσα έμπρακτα έχω προωθήσει ως θέμα πολιτικής στο υπουργείο Εργασίας ή που δικαιολογούν τον αβάσιμο και αυθαίρετο αφορισμό σας, ότι θεωρούμαι «αυθεντικός εκπρόσωπος του μεγάλου κεφαλαίου».

Εκτός από σας, ούτε γνωρίζω ούτε άκουσα κανένα άλλο να μου αποδώσει αυτόν τον χαρακτηρισμό. Και εγώ θέλω να σας θεωρώ υπεύθυνο και σοβαρό πολιτικό αναλυτή και δημοσιογράφο.

Χαρακτηρίστε, σας παρακαλώ, τη σημερινή κυπριακή κοινωνία και πείτε μας αν υπάρχει ελπίδα να επιβιώσει μέσα στο πολιτισμικό κλίμα της Ευρώπης;

Θεωρώ γενικόλογη την ερώτησή σας και είμαι βέβαιος ότι, ακόμα και εσείς, θα συμφωνήσετε ότι δεν μπορούν να δίνονται αφορισματικοί χαρακτηρισμοί σε μια κοινωνία.

Η Κυπριακή κοινωνία δεν έχει τίποτε να ζηλέψει από τις Ευρωπαϊκές κοινωνίες. Αντίθετα, έχει πολλά χαρακτηριστικά για τα οποία μπορεί να παινεύεται. Το θέμα είναι ευρύτατο για να καλυφθεί, έστω και επιδερμικά, στα πλαίσια μιας τέτοιας συνέντευξης και με μια ερώτησή.

Η κοινωνία μας στηρίζεται πάνω στον ασφαλή «κρίκο» της οικογένειας και της οικογενειακής και κοινωνικής

στήριξης. Έχει παιδεία και, μάλιστα, ανθρωπιστική, θρησκευεί, έχει αρετές και διέπεται από αυτό που αποκαλούμε «ανθρωπιά» και κοινωνική αλληλεγγύη. Έχει πολιτιστική παράδοση και ιστορία και, πολιτιστικά, όχι μόνο θα επιβιώσει αλλά και θα προσφέρει στην Ευρώπη.

Ποιές υπήρξαν οι κύριες αιτίες της κοινωνικής κακοδαιμονίας, του ρουσφετιού, της αναξιοκρατίας και των πελατειακών σχέσεων, κατά τη γνώμη σας;

Ελπίζω να γνωρίζετε και να δέχεστε ότι με συνέπεια εγώ είμαι φανατικός πολέμιος του ρουσφετιού. Αυτός είναι ένας από τους λίγους τομείς που παραδέχομαι ότι πάσχω από την αδυναμία του φανατισμού.

Κατά την γνώμη μου, οι γενεσιουργές συνθήκες αυτής της κακοδαιμονίας, ήταν η ανυπαρξία, στα πρώτα χρόνια της ανεξαρτησίας, πολιτικών κομμάτων (ίσως με εξαίρεση του ΑΚΕΛ) που να βασίζονταν σε ιδεολογικό περιεχόμενο και θέσεις πολιτικής. Έτσι, σταδιακά, αναπτύχθηκε ο παραγοντισμός για τους φορείς της κρατικής εξουσίας και η, συνεπακόλουθη, πελατειακή σχέση των κομμάτων προς τους ψηφοφόρους. Επίσης ο μεγάλος ρόλος του κρατισμού στην ανάπτυξη της κοινωνίας, έδωσε υπέρμετρη εξουσία και δυνατότητες επηρεασμού στους φορείς της κρατικής εξουσίας.

Σε μια μικρή κοινωνία, όπως είναι η Κύπρος, είναι συμφυείς οι ευκαιρίες και η δυνατότητα του κάθε πολίτη, να προσεγγίσει άμεσα φορείς κρατικής εξουσίας για προσωπική του εξυπηρέτηση. Καταστάσεις που είναι αδιανόητες σε μεγάλες

προσωπικότητες που, κατά τεκμήριο, πρέπει να έχει ένας «πρωταγωνιστής της πολιτικής μας ζωής», δεν μπορεί να περιγραφεί δίκαια «μονολεκτικά».

Τι είναι για σας η Ελλάδα και πώς αξιολογείτε την πολιτική Σημίτη, σε σύγκριση με τους προηγούμενους πρωθυπουργούς της περιόδου μετά το 1974;

Η Ελλάδα, σήμερα, είναι το μόνο και πιο ανιδιοτελές στήριγμα της Κύπρου στο ανάγντο αγώνα που διεξάγει η Κύπρος, για την εθνική και φυσική επιβίωση του Ελληνισμού στην Κύπρο. Ιδιαίτερα αποφασιστικής σημασίας είναι η στήριξη της Ελλάδας, στην ενταξιακή πορεία της Κύπρου. Χωρίς την σθεναρή υποστήριξη της Ελλάδας και χωρίς την λανθάνουσα απειλή χρήσης του δικαιώματος του «βέτο» από την Ελλάδα, η Κύπρος θα αντιμετώπιζε σοβαρές δυσκολίες να πετύχει την ένταξη της στην Ε.Ε., έστω και αν η Κύπρος κατορθώσει να ικανοποιήσει όλα τα κριτήρια που η Ε.Ε. θα θέτει για ένταξη.

Όσο πιο ισχυρή είναι η Ελλάδα και όσο μεγαλύτερη επιρροή έχει στους κύκλους της Ε.Ε., τόσο πιο αποτελεσματική θα είναι η επίδραση της Ελλάδας για την ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε.

Μπορώ εγώ να αξιολογώ τους Πρωθυπουργούς της Ελλάδας, για την Ελλάδα και τον Ελληνικό Λαό.

Γνωρίζω, όμως, και μπορώ να πω, ότι ο κ. Σημίτης και η πολιτική του, έχει αποκαταστήσει την αξιοπιστία και τον σεβασμό της Ελλάδας στους κύκλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Πώς δικαιολογείτε τον

«αντιαμερικανισμό» σας και γιατί κατά βάθος δε σας ενθουσιάζει η προοπτική ένταξής μας στην Ε.Ε.;

Υποβάλλετε δύο άσχετες και ασύνδετες, μεταξύ τους, ερωτήσεις.

Δεν έχω «αντιαμερικανισμό». Δεν έχω «αντί» για τίποτε. Ούτε «αντιαμερικανιστής», ούτε «αντι-κομμουνιστής», ούτε «αντί-κεφαλαίου» είμαι, ούτε κανένα άλλο «αντί» δεν υπάρχει στο λεξιλόγιό μου ή στην πολιτική μου φιλοσοφία.

Είμαι «προ-Κύπριος».

Απλώς πιστεύω ότι τα συμφέροντα των Η.Π.Α. στην περιοχή, είναι τόσο σημαντικά και τόσο άμεσα, ώστε η Τουρκία να είναι «ο πιο πολύτιμος σύμμαχος των Η.Π.Α. στη περιοχή». (Ορισμός του κ. Χόλμπρουκ). Ως αποτέλεσμα, οι Η.Π.Α., στο προβλεπτό μέλλον, όχι μόνο δεν πρόκειται να υποστηρίξουν αλλά ούτε και θα προτείνουν πλαίσια λύσης του Κυπριακού που δεν δέχεται η Τουρκία αλλά, ακόμα, και που είναι δυνατόν να δυσχεράσουν την Τουρκία. Οι Η.Π.Α. έχουν αναλάβει το ρόλο του μόνιμου «κράκτη» των συμφερόντων της Τουρκίας, με βάση την συμφωνία «Οκτώ Σημείων» που συνήψε ο, τότε, υπουργός Εξωτερικών των Η.Π.Α., κ. Baker, στα πλαίσια της επιχείρησης εναντίον του Ιράκ. Η συμφωνία αυτή, έχει δημοσιευτεί. Προσωπικά, είμαι θαυμαστής του λαού των Η.Π.Α., των επιτευγμάτων του και του δημοκρατικού καθεστώτος των Η.Π.Α. Δύο από τα παιδιά μου έχουν σπουδάσει σε Πανεπιστήμια των Η.Π.Α. και εγώ και η σύζυγός μου, έχουμε πάει ως τουρίστες στις Η.Π.Α., οκτώ φορές.

Το δεύτερο και ασύνδετο σκέλος της ερώτησής σας.

Για μια ακόμα φορά, μόνος

σας, αβάσιμα και αυθαίρετα, και χωρίς να έχετε μιλήσει ποτέ μαζί μου ή να έχετε ακούσει τις απόψεις μου, φθέγγετε από καθέδρας (ίσως σας επηρεάζει η διδασκαλική σας ιδιότητα), ότι «κατά βάθος δεν (με) ενθουσιάζει η προοπτική ένταξής μας στην Ε.Ε.».

Από πού ως πού, φτάσατε σε αυτό το συμπέρασμα; Αντίθετα ήμουν και είμαι από τους πιο ένθερμους υποστηρικτές της πορείας μας προς την ένταξη στην Ε.Ε.

Ξεχνάτε ότι είμαι ο Πρόεδρος της Επιτροπής Εξωτερικών και Ευρωπαϊκών υποθέσεων της Βουλής και ότι, με αυτή την ιδιότητά μου, διαδραματίζω, από πλευράς Βουλής, τον ίδιο ρόλο που διαδραματίζει ο κ. Βασιλείου, από πλευράς Εκτελεστικής Εξουσίας.

Εισηγούμαι να ρωτήσετε τον κ. Βασιλείου να σας ενημερώσει, με πόσο ζήλο και αφοσίωση και πόσο κόπο και ώρες εργασίας καταβάλλω, για να πετύχω την συγκατάθεση και συνεργασία των συναδέλφων μου στη Βουλή, για την νομοθετική έγκριση των όσων συμφωνεί ο κ. Βασιλείου, από πλευράς Εκτελεστικής Εξουσίας.

Από την διατύπωση των ερωτήσεων σας, είναι φανερό ότι έχετε προκαταλήψεις και καθιερωμένες πεποιθήσεις για το τι εγώ πιστεύω και υποστηρίζω (προτού και χωρίς να έχετε μιλήσει μαζί μου) παραγνωρίζοντας τον πρότερο πολιτικό βίο μου, τις ενέργειες και συνενεπείς δηλώσεις μου, που, πιστεύω ότι ακριβώς τα αντίθετα θεμελιώνουν.

Χωρίς να με ξέρετε και προτού συνομιλήσετε μαζί μου, με περιγράφετε και σκέφτεστε εσείς για μένα.

Ιφιγενείας 24Α
2007 Στρόβολος
Λευκωσία
Τηλ. 02-313075
Φαξ: 02-313076

ΕΛΒΕΤΙΚΟ ΑΓΟΝΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ

Ζήνωνα Ποφαΐδη

Πριν δύο περίπου χρόνια, σε κοινή δημοσιογραφική διάσκεψη, οι κοι Ραούφ Ντενκτάς και Ισμαήλ Τζεμ έδωσαν στη δημοσιότητα τις τουρκικές προτάσεις για μια μόνιμη, όπως τη χαρακτήρισαν, λύση του κυπριακού προβλήματος. Οι προτάσεις, που έγιναν δια στόματος Ρ. Ντενκτάς, απετέλεσαν και αποτελούν από τότε την επίσημη θέση της Τουρκίας, όπως έδειξαν οι διπλωματικές κινήσεις και ενέργειες της ίδιας στο διεθνές επίπεδο. Αξιολογώντας τις εξελίξεις, θα υποστηρίξω στη συνέχεια ότι οι θέσεις αυτές αποτελούν και τη θέληση της πλειοψηφίας της ίδιας της τουρκοκυπριακής κοινότητας, στο βαθμό που αυτή είναι ελεύθερη να διατυπώνει τις απόψεις της. Με τις συνομιλίες να βρίσκονται ξανά στον ορίζοντα, αξίζει να υπενθυμίσουμε στους αναγνώστες μας τις λεπτομερείς τουρκικές θέσεις, όπως διατυπώθηκαν από το Ντενκτάς στις 31 Αυγούστου 1998.

«Σαν τελική προσπάθεια για να επιτευχθεί μια αμοιβαία αποδεκτή λύση στην Κύπρο, προτείνω την ίδρυση της Κυπριακής Συνομοσπονδίας που θα βασίζεται στις ακόλουθες διευθετήσεις.

1. Μια ειδική σχέση μεταξύ της Τουρκίας και της ΤΔΒΚ στη βάση συμφωνιών που θα συνομολογηθούν.
2. Μια ειδική σχέση μεταξύ της Ελλάδας και της ελληνοκυπριακής διοίκησης στη βάση συμμετρικών συμφωνιών που θα συνομολογηθούν.
3. Ίδρυση μιας Κυπριακής συνομοσπονδίας ανάμεσα στην ΤΔΒΚ και της ελληνοκυπριακής διοίκησης.
4. Το σύστημα εγγυήσεων του 1960 θα εξακολουθήσει να ισχύει.

5. Η Κυπριακή Συνομοσπονδία μπορεί, αν και τα δύο μέρη από κοινού συμφωνήσουν, ν' ακολουθήσουν πολιτική ένταξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Μέχρι την πλήρη ένταξη της Τουρκίας στην Ε.Ε., μια ειδική συμφωνία θα παρέχει στην Τουρκία όλα τα δικαιώματα και υποχρεώσεις ενός πλήρους μέλους της Ε.Ε., σε σχέση με την Κυπριακή Συνομοσπονδία.

Ο απώτερος σκοπός των διαπραγματεύσεων θα είναι, λοιπόν, μια συνεταιρική διευθέτηση, η οποία θα συνιστά μια συνομοσπονδιακή δομή αποτελούμενη από δύο λαούς και δύο κράτη, που θα στηρίζονται από συμμετρικές συμφωνίες με τις δύο αντίστοιχες μητέρες πατρίδες και εγγυήτριες δυνάμεις. Όλα τα δικαιώματα και εξουσίες που δε θ' ανήκουν στη συνομοσπονδιακή οντότητα θα ανήκουν στα συνομόσπονδα κράτη. Οιαδήποτε συμφωνία επιτευχθεί ως αποτέλεσμα των διαπραγματεύσεων θα υποβληθεί προς έγκριση σε χωριστά δημοψηφίσματα.

Με τη συμμετοχή τους στις διαπραγματεύσεις τα μέρη θ' αναγνωρίσουν ότι η ε/κ και τ/κ πλευρά είναι δύο κυρίαρχα και ισότιμα κράτη, το καθένα με τους δικούς του λειτουργικούς και δημοκρατικούς θεσμούς και δικαιοδοσία, που αντανάκλα την πολιτική ισοτιμία και θέληση των δύο αντιστοίχων λαών.

Θα αναγνωρίσουν επίσης ότι οι αρχές της μιας πλευράς δεν εκπροσωπούν την άλλη.

Πιστεύουμε ότι μόνο αυτή η δομή μπορεί α) ν' αντιμετωπίσει το πρόβλημα ασφάλειας των δύο πλευρών και β) να κατοχυρώσει την ταυτότητα και την ευημερία τους.

Εάν οι ε/κ συμφωνούν σ' αυτήν, την τελική βάση, είμαστε έτοιμοι ν' αρχίσουμε διαπραγματεύσεις για την ίδρυση της Κυπριακής Συνομοσπονδίας».

Οι θέσεις αυτές δεν είναι δυνατό ν' αποδοθούν στην ακραία ευρηματικότητα του Ντενκτάς. Η πατρότητα τους πρέπει ν' αναζητηθεί στην Άγκυρα για μια σειρά από λόγους. Το κέντρο βάρους των θέσεων αυτών δε βρίσκεται σ' ένα πλαίσιο τ/κ συμφερόντων, αλλά στα ίδια τα συμφέροντα της Τουρκίας, όπως η ίδια τα έχει επαναπροσδιορίσει στη μεταψυχροπολεμική εποχή. Με λίγα λόγια η Άγκυρα επιδιώκει όχι μόνο να νομιμοποιήσει τα τετελεσμένα της κατοχής και της δημογραφικής αλλοίωσης της Κύπρου, αλλά και να εξασφαλίσει και την ιδιότητα και προνόμιο της εγγυήτριας δύναμης του ελληνοκυπριακού «κράτους» που θ' αποτελέσει το δεύτερο σκέλος της συνομοσπονδίας. Παράλληλα, οι τουρκικές προτάσεις εξουδετερώνουν τη δυνατότητα ένταξης της Κυπριακής Δημοκρατίας στη Ευρωπαϊκή Ένωση, που τίθεται έτσι υπό την αίρεση της βούλησης των τ/κ, ή ακριβέστερα των εποίκων και των εξαρτημένων από την Άγκυρα αυτοχθόνων τ/κ., μιας δηλαδή κατασκευασμένης πλειοψηφίας. Οι έλληνες της Κύπρου χάνουν έτσι οιαδήποτε ίχνη δυνατότητας αυτόνομης πορείας, αφού καλούνται ν' αυτοκαταργήσουν την Κυπριακή δημοκρατία και να δεχτούν την κηδεμονία της Άγκυρας.

Πέρα όμως από τις προφανείς συνέπειες αυτών των προτάσεων, οι καθημερινές δηλώσεις των τουρκικών αξιωματούχων δε μπορούν να αγνοηθούν. Είναι αξιοπρόσεκτο το γεγονός ότι το πρώτο εκτός Τουρκίας ταξίδι του

πρόσφατα εκλεγέντος προέδρου της κου Α. Σεζέρ πραγματοποιήθηκε στην κατεχόμενη Κύπρο, για να στηρίξει το Ντενκτάς, αν όχι στην αντιπαραγωγική για την Τουρκία επιθυμία του να μη προσέλθει στις συνομιλίες, στην επιμονή του στη θέση της συνομοσπονδίας και των λοιπών αξιώσεων που τη συνοδεύουν. Ο κος Σεζέρ δεν ήταν φειδωλός σε δηλώσεις. Υπενθύμισε στους κυπρίους ότι ο τόπος μας είναι ζωτικής σημασίας για την Τουρκία, μια δήλωση που βέβαια είχε αποδέκτες τη διεθνή κοινότητα, την Ελλάδα, και τις ΗΠΑ, παρά τον αναχρονιστικό της χαρακτήρα, για να χρησιμοποιήσω την αβρότερη δυνατή έκφραση.

Δυστυχώς η πάροδος του χρόνου, όπως έχει πολλές φορές γραφτεί, έχει αλλοιώσει την ίδια την τ/κ κοινότητα. Η κάθοδος των εποίκων και η μαζική μετανάστευση των τ/κ επέφερε τη δημογραφική αλλαγή. Ο κρατικιστικός χαρακτήρας της τ/κ οικονομίας και η εξάρτησή της από τον τουρκικό προϋπολογισμό δημιούργησε μια πολυπληθή δημοσιουπαλληλική τάξη, οικονομικά εξαρτημένη από την Τουρκία, που δεν βλέπει πολύ νόημα στην επανένωση της Κύπρου. Οι νέες κοινωνικές μεταβολές μέσα στον πληθυσμό των κατεχομένων είχαν τον αντίκτυπό τους στη διαμόρφωση πολιτικών συνειδήσεων, που τείνουν ν' αποδέχονται πιο εύκολα τις θέσεις του Ντενκτάς και της Άγκυρας. Ακόμα και το ρεπουβλικανικό κόμμα του Ταλάτ αναγκάστηκε να μετακινήσει σε πιο «πατριωτικές» θέσεις, απομακρυνόμενο από την πολιτική της ομοσπονδίας, όπως βέβαια και το κόμμα κοινοτικής απελευθέρωσης του κου Ακκιντζί.

Για την κατάσταση στην οποία βρίσκεται η τ/κ κοινότητα δεν είναι άμοιρη ευθυνών η ελληνική πλευρά, που δεν κατάφερε να στηρίξει τις αντιπολιτευτικές δυνάμεις και να οικοδομήσει οιαδήποτε τουρκοκυπριακή πολιτική. Ακόμα και οι ελάχιστοι τουρκοκύπριοι που επέλεξαν να ζουν μαζί μας αντιμετώπιζον την καχυποψία και ζουν ουσιαστικά χωρίς πολιτικά δικαιώματα, αφού σ' αυτό το ζήτημα εξακολουθούμε να εφαρμόζουμε ακόμα στενά τις πρόνοιες του ζυριχικού συντάγματος. Το δημοκρατικό πνεύμα των καιρών απαιτεί έστω και τώρα να δοθεί σ' αυτούς τους ανθρώπους το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλεγείσθαι.

Πώς λοιπόν προοιωνίζονται οι επικείμενες συνομιλίες; Οι πιο πάνω διαπιστώσεις δεν επιτρέπουν μεγάλα περιθώρια αισιοδοξίας. Στην πραγματικότητα οιαδήποτε ουσιαστική διαπραγμάτευση με τον Ντενκτάς είναι αδύνατη. Για τους ίδιους λόγους ισχύει το ίδιο για την Τουρκία που τον καθοδηγεί. Μ' αυτή την έννοια ο πρόεδρος Κληρίδης δεν θ' αντιμετωπίσει ιδιαίτερες δυσκολίες, γιατί και στα τέσσερα θέματα που θα εγείρει ο κος Ντε Σότο - συνταγματικό, εδαφικό, ασφάλεια και περιουσίες - οι τουρκικές θέσεις δεν είναι προσπελάσιμες και απέχουν άρδην από τα ψηφίσματα και τα διάφορα έγγραφα του ΟΗΕ.

Με ποιον άραγε διαπραγματεύεται η Κύπρος, αφού η διαπραγματεύση με την τουρκική πλευρά είναι αδύνατη; Στην πραγματικότητα επιδιώκει να διαπραγματευτεί με τις ΗΠΑ, που κατά γενική ομολογία είναι η μόνη δύναμη που είναι σε θέση να επηρεάσει την Τουρκία. Με κάποια άλλη έννοια διαπραγματεύεται επίσης με την Ε.Ε., την

οποία προσπαθεί να πείσει, μέσα στο πνεύμα των αποφάσεων του Ελσίνκι, ότι πράττει το παν προς την κατεύθυνση της διάρρηξης του αδιεξόδου.

Οι τουρκικές θέσεις είναι εθνικιστικές και στηρίζονται στα στρατηγικά σχέδια της Τουρκίας, όπως η ίδια τα έχει καθορίσει. Μέσα στο ίδιο πνεύμα κινείται η Τουρκία και στην προσέγγιση προς την Ευρώπη, δυσανασχετώντας γιατί πρέπει ως υποψήφια χώρα να κριθεί με βάση τα κριτήρια της Κοπεγχάγης, επιχειρώντας να προβάλει τις παρεκκλίνουσες ιδιαιτερότητες της ως αναγκαία βάση για την ύπαρξη της σαν μεγάλης χρήσιμης στρατιωτικής δύναμης.

Έχει έντονα εκφραστεί η άποψη από τμήμα της ε/κ πολιτικής ηγεσίας και της δημοσιογραφικής ομάδας ότι τώρα επίκειται ο κίνδυνος να προσέλθουν οι μεσολαβητές με μέσες θέσεις, που θα μας απομακρύνουν επικίνδυνα από το τι θα μπορούσε να γίνει αποδεκτό. Οι απόψεις αυτές δεν έχουν τεκμηριωθεί για να μπορούν να σχολιαστούν συγκεκριμένα. Ωστόσο οι τουρκικές θέσεις διαπνέονται από πνεύμα πλήρως μαζιμαλιστικό, που στους βασικούς τους άξονες δεν επδέχονται «μέσες» προσεγγίσεις. Ποια μέση προσέγγιση μπορεί να ισχύσει για παράδειγμα στο ζήτημα της Ε.Ε., ή στο θέμα της κυριαρχίας, όταν οι τούρκοι επιδιώκουν τη διάλυση της κυπριακής δημοκρατίας; Ο πρόεδρος Κληρίδης έχει από την άλλη πληθώρα επιχειρημάτων που στηρίζονται σε αποφάσεις του ΟΗΕ και της Ε.Ε. στην οποία η ίδια η Τουρκία επιζητεί κάποτε να καταλήξει.

Με δεδομένες, λοιπόν, τις τουρκικές θέσεις ο επόμενος γύρος των συνομιλιών δύσκολα θ' αποδώσει καρπούς. Η Κύπρος όμως θα πρέπει να σταθεί συνεπής στις θέσεις της για επίτευξη συμβιβαστικής λύσης σε ομοσπονδιακή βάση, όπως αδρομερώς την καθόρισε ο διεθνής οργανισμός και να το καταστήσει σαφές στα ενδιαφερόμενα μέρη. Η προσέγγιση αυτή θα την απαλλάξει από αχρείαστες πιέσεις που τυχόν θα προέρχονται από το εξωτερικό και θα διευκολύνει την ενταξιακή πορεία στην Ε.Ε., αφού στο ζήτημα αυτό διαθέτει την παρουσία της Ελλάδας αλλά και την αναγκαία οικονομική υποδομή. Χωρίς να υποκίπτουμε στην τυραννία των λέξεων, η προτεινόμενη συνομοσπονδία από την Τουρκία είναι λύση που δεν έχει τίποτε να προσφέρει στον τόπο, και τολμά να πω ότι περιέχει ακριβώς τα στοιχεία εκείνα που καθιστούν τον πλήρη διαχωρισμό περισσότερο ανώδυνη προοπτική.

Με την έναρξη του γ' γύρου των συνομιλιών

Εξαντλούνται τα περιθώρια...

Λούη Ηγουμενίδη

Όταν η παρούσα κυβέρνηση, μετά την έναρξη της δεύτερης θητείας του προέδρου Κληρίδη, αποφάσισε, με την σύμφωνη γνώμη του Εθνικού Συμβουλίου και επικυρώνοντας τις ομόφωνες αποφάσεις του σώματος, του 1989, να προχωρήσει σε ουσιαστικές συνομιλίες για την εξεύρεση λύσης, είχε ασφαλώς καταστρώσει και το στρατηγικό της σχέδιο, είχε εκτιμήσει τις αντικειμενικές διεθνείς συνθήκες και τις διαθέσιμες και δυνατότητες του ελλαδικού παράγοντα και είχε προσδιορίσει τα όρια των υποχωρήσεων που θα έκανε, στην περίπτωση που θα εξασφάλιζε τα ανάλογα ανταλλάγματα. Κανένας δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι τώρα βρισκόμαστε μπροστά σε εκπλήξεις, ούτε έχουν διαψευστεί οι προσδοκίες μας από τους ισχυρούς της γης, ή ακόμα και από τον συνομιλητή μας, τον κ. Ραούφ Ντενκτάς. Όλες οι κινήσεις, η στρατηγική και η τακτική των αντιπάλων ήταν προβλέψιμες και εν πάση περιπτώσει όχι εκτός λογικής ροής των εξελίξεων. Στην πορεία είχαμε τρεις εξελίξεις που υπήρξαν καθοριστικές και εκ των οποίων οι δύο είναι ιδιαίτερα ευνοϊκές για την πλευρά μας. Η πρώτη εξέλιξη αφορά στην αποφασιστική ανάμειξη της Ελλάδας με πρωτοβουλίες δυναμικές προς την κατεύθυνση της εξασφάλισης λύσης ειρηνικής, δίκαιης και αμοιβαία αποδεκτής, χρησιμοποιώντας το «μεγάλο χαρτί» του ρόλου της σαν ισότιμο μέλος της ΕΕ. Αυτή η ελληνική πρωτοβουλία είχε και έχει ένα κεντρικό άξονα τη διασφάλιση της ενταξιακής πορείας της Κύπρου για να είναι στο απυρόβλητο των αδιάλλακτων προθέσεων της Τουρκίας.

Η δεύτερη εξέλιξη, που ήταν η προέκταση της πρώτης, είναι οι αποφάσεις του Ελσίνκι, η έναρξη των ενταξιακών διαπραγματεύσεων και η δέσμευση της Τουρκίας να αποδείξει ότι είναι άξια να γίνει μέλος της ΕΕ. Αυτή η εξέλιξη απάλλαξε την Κύπρο από

την απειλή του πολέμου και των αδιάλλακτων εκβιασμών της Άγκυρας και του κ. Ντενκτάς. Ήταν η μεγάλη και μοναδική νίκη που κατηγάγαμε από το 1974 και εντεύθεν.

Η τρίτη μεγάλη εξέλιξη είναι η απόφαση των G8 που προσλαμβάνει μεγάλη σημασία, από όποια πλευρά κι αν ιδωθεί. Αφενός εκδηλώνει την επιθυμία και την πρόθεση των μεγάλων της γης να λυθεί το κυπριακό ειρηνικά και προς όφελος των κοινοτήτων της Κύπρου και της ειρήνης και συνεργασίας στην περιοχή. Αφετέρου, ενώ αποθαρρύνει τις αυθαιρεσίες των εμπλεκόμενων, εισάγει τη λογική του «πάρε - δώσε», δηλαδή των αμοιβαίων υποχωρήσεων, πράγμα που δίνει το δικαίωμα στους Τούρκους να προβάλουν τις αξιώσεις τους, χωρίς εμείς να αρνούμαστε το διάλογο, διότι αυτές αντίκεινται στο διεθνές δίκαιο ή στις περί Κύπρου αποφάσεις του ΟΗΕ.

Μέσα, λοιπόν, σ' αυτό το κλίμα άρχισαν οι συνομιλίες υπό την αιγίδα του ΓΓ του ΟΗΕ, και συμπληρώθηκαν δύο γύροι εκ του σύνεγγυς βολιδοσκοπήσεων των πλευρών για τις θέσεις και τις αξιώσεις που προβάλλουν, για μια συνολική λύση όλων των πτυχών του προβλήματος.

Η μεν πλευρά μας προτείνει, σύμφωνα με τις ομόφωνες αποφάσεις του Εθνικού Συμβουλίου του 1989, τη λύση της διζωνικής - δικινοτικής ομοσπονδίας και διαπραγματεύεται την εδαφική, την συνταγματική και άλλες επιμέρους πτυχές του προβλήματος, με καλή διάθεση, ελαστικότητα, συνέπεια και εντός του «πάρε- δώσε» που μας προτείνουν οι διάφοροι διαμεσολαβητές.

Ο κ. Ντενκτάς προτείνει συνομοσπονδία, αφού προηγηθεί αναγνώριση του καθεστώτος του ως πολιτικής οντότητας με ίσα δικαιώματα απέναντι στην Κυπριακή Δημοκρατία. Μαζί προβάλλει την αξίωση κυριαρχικών δικαιωμάτων και διαπραγμα-

τεύεται βέβαια την εδαφική, τη συνταγματική και άλλες επιμέρους πτυχές της λύσης.

Βρισκόμαστε λοιπόν, με την έναρξη του γ' γύρου των συνομιλιών, μπροστά σ' ένα ουσιαστικό αδιέξοδο με την κάθε πλευρά να διαθέτει ένα ισχυρό ατού υπέρ των θέσεών της.

Η πλευρά μας διαθέτει το ατού της ΕΕ και της προοπτικής για πλήρη ένταξη ακόμα και χωρίς τη λύση του κυπριακού, αν δεν ευθύνεται γ' αυτό η ίδια. Ως εκ τούτου όπως μέχρι τώρα, υπολογίζοντας ότι δε μπορούμε να φτάσουμε στα χειρότερα, αρνείται να συζητήσει θέμα άμεσης ή και έμμεσης αναγνώρισης, ούτε βέβαια και θέμα συνομοσπονδίας.

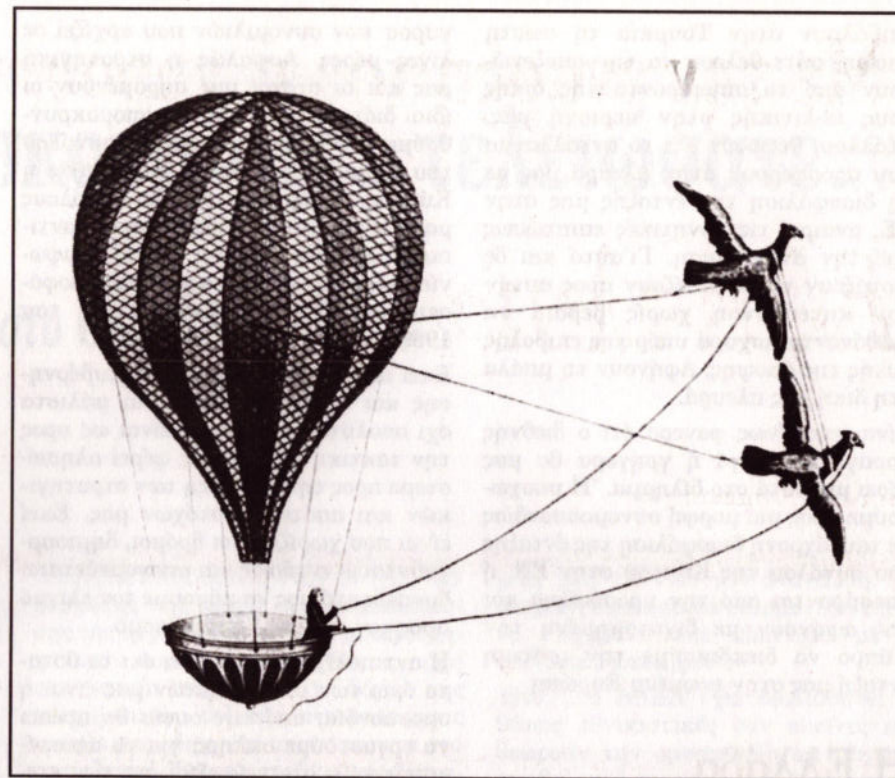
Ο κ. Ντενκτάς έχει το ατού της Τουρκίας και του νικητή του πολέμου του 1974. Η μεν Τουρκία υποστηρίζει τις θέσεις του διαθέτοντας την προστασία των ΗΠΑ και άλλων διεθνών παραγόντων, που έχουν πολλά και ποικίλα συμφέροντα σ' αυτήν τη χώρα και στην περιοχή, η δε νίκη του 1974 τον «νομιμοποιεί» στα μάτια της διεθνούς κοινής γνώμης, να μη θέλει να ξαναβρεθεί υπό συνθήκες μειονεκτικές για την κοινότητά του.

Έτσι και η πλευρά μας και ο κ. Ντενκτάς και οι διεθνείς μεσολαβητές βρίσκονται μπροστά σε ιστορικά διλήμματα, που καλούνται να υπερβούν. Διαφορετικά ένα νέο αδιέξοδο ίσως σημαίνει το τέλος της υπόθεσης της Κύπρου....

Οι προετοιμασίες

Μ' αυτά τα δεδομένα, η γραμματεία του ΟΗΕ και οι άλλοι διεθνείς διαμεσολαβητές ενεργοποιήθηκαν κατά την περίοδο που διέρρευσε μεταξύ του β' και του γ' γύρου για να προετοιμάσουν την είσοδο, σε περίοδο ουσιαστικών διαπραγματεύσεων, που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε υπέρβαση του αδιεξόδου και άνοιγμα της πορείας προς τη λύση.

Όπως η λογική υπαγορεύει, μιας και η ενημέρωσή μας είναι ελλιπής, οι προσπάθειες των διαμεσολαβητών θα πρέπει να κινηθήκαν με στόχο να πείσουν τα δύο μέρη να μην αρνούνται κάθε συζήτηση ή και προσέγγιση της βασικής πρότασης της άλλης πλευράς. Αυτό ενισχύεται ενδεικτικά από τα όσα έγιναν σχετικά με το *adendum* του ψηφίσματος για ανανέωση της θητείας της UNFICYP, με την επίσκεψη Ντε Σότο και Χάνου καθώς και με την εμφάνιση και τις δηλώσεις του εκπροσώπου

της κοινοβουλευτικής συνέλευσης του συμβουλίου της Ευρώπης. Όλες αυτές οι εξελίξεις την πλευρά μας μεν την έθεσαν μπροστά στην πρόκληση να ανεχθεί μιας μορφής αναγνώριση του καθεστώτος Ντενκτάς και να συνεχιστούν από εκείνο το σημείο και μετά οι συνομιλίες επί της ουσίας, τον κ. Ντενκτάς δε, επιδίωξαν, κι όπως φαίνεται πέτυχαν, να τον σύρουν στις συνομιλίες χωρίς να θεωρεί την άρνηση της πλευράς μας επαρκή λόγο απόρριψης κάθε ιδέας για συνδιαλλαγή.

Τι επιδιώκει ο Ντενκτάς

Είναι φανερό ότι ο Ραούφ Ντενκτάς έχει συγκεκριμένους και σαφείς στόχους οι οποίοι πράγματι εξυπηρετούνται, αν υπάρξει η αφετηρία της αναγνώρισής του. Ο κ. Ντενκτάς επιδιώκει εδαφική κατοχύρωση των Τ/Κ, συνταγματική αυτοτέλεια για την κοινότητά του και δικαίωση της πολυχρονης δράσης του υπέρ των συμφερόντων της Τουρκίας. Έχει σαν εναλλακτική λύση την παγίωση της διχοτόμησης και δεν είναι διατεθειμένος να αναγνωρίσει τους Ε/Κ σαν κληρονόμους του νόμιμου κυπριακού κράτους.

Το ζήτημα της ένταξης και της πλευράς του στην ΕΕ δεν τον απασχολεί

ιδιαίτερα γιατί αρνείται να το συζητήσει πριν να είναι έτοιμη και η Τουρκία για πλήρη ένταξη. Έτσι, ένας πιθανός εκβιασμός που θα μπορούσε να ασκηθεί από την πλευρά μας είναι χωρίς αντίκρουσμα για τον κ. Ντενκτάς.

Βέβαια, οι στόχοι του κ. Ντενκτάς δεν εξαντλούνται στην αναγνώριση. Η αναγνώριση θα επιβάλει συνομοσπονδιακά στοιχεία στην ενδεχόμενη λύση του κυπριακού, και εν πάση περιπτώσει θα του εξασφαλίσει την πλήρη πολιτική ισότητα των κοινοτήτων, μαζί μ' αυτά δε θα εξοστρακίζεται πλήρως και η Τουρκία, η οποία βέβαια με τη διχοτόμηση θα βρίσκεται μόνιμα στην Κύπρο.

Ο διεθνής παράγοντας

Ενώ από την άποψη του δικαίου, της ηθικής και των κανόνων διεθνούς συμπεριφοράς οι μεγάλες δυνάμεις και οι διεθνείς οργανισμοί αναγνωρίζουν τη νομιμότητα της Κυπριακής Δημοκρατίας ως του μοναδικού κυπριακού κράτους και υιοθετούν τη λύση της ομοσπονδίας που μπορεί να διασφαλίσει τα συμφέροντα και την ισοτιμία των κοινοτήτων, δεν απορρίπτουν την πιθανότητα να γίνει αυτή η υποχώρηση εκ μέρους της πλευράς μας διότι αντιλαμβάνονται ότι δε μπορούν να

επιβάλλουν στην Τουρκία τη σωστή άποψη, ούτε θέλουν να την αποξενώσουν από τα συμφέροντα της δικής τους πολιτικής στην περιοχή μας. Εξάλλου, θεωρούν ότι το αντάλλαγμα που προσφέρουν στην πλευρά μας με τη διασφάλιση της ένταξής μας στην ΕΕ, αναιρεί τις αρνητικές επιπτώσεις από την αναγνώριση. Γι' αυτό και δε διστάζουν να μας πιέζουν προς αυτήν την κατεύθυνση χωρίς βέβαια να αισθάνονται ισχυρά υπέρ της επιβολής αυτής της άποψης. Αφήνουν τη μπάλα στη δική μας πλευρά.

Είναι επομένως φανερό ότι ο διεθνής παράγοντας αργά ή γρήγορα θα μας θέσει μπροστά στο δίλημμα. Η υποχωρούμε προς μια μορφή συνομοσπονδίας με ταυτόχρονη διασφάλιση της ένταξης του συνόλου της Κύπρου στην ΕΕ, ή αποσύρονται από την προσπάθεια και μας αφήνουν με διχοτομημένη την Κύπρο να διεκδικούμε την ισότιμη ένταξή μας στην ενωμένη Ευρώπη.

Η Ελλάδα

Σ' αυτήν την περίπτωση η ελληνική κυβέρνηση έχει ξεκαθαρίσει τη στάση της. Θα μας υπερασπίσει μέχρι το τέλος αξιοποιώντας ακόμα και το veto που διαθέτει στην ΕΕ. Δηλαδή η Ελλάδα, αν μας στριμώξουν, δε θα δώσει τη συγκατάθεσή της για τη διεύρυνση ούτε θα επιτρέψει τη διευκόλυνση της Τουρκίας στην ευρωπαϊκή της προοπτική.

Όμως η Ελλάδα έχει νομίζω άποψη για το πώς πρέπει να χειριστεί η πλευρά μας το ζήτημα παρόλο που δεν την διακηρύττει ανοικτά σεβόμενη την αυτοτέλειά μας. Η θέση της Ελλάδας, πέραν πάσης αμφιβολίας, είναι να θεωρήσουμε σαν υπέρτατο στόχο την πλήρη ένταξή μας στην ΕΕ, πράγμα που καθορίζει και το πλαίσιο λύσης του προβλήματός μας, και να μη διστάσουμε να υπερβούμε κάθε δισταγμό και προκατάληψη που μας εμποδίζει να κρατήσουμε την Κύπρο ολόκληρη σαν ανεξάρτητο κράτος και να την εντάξουμε ολόκληρη στην ΕΕ. Οι υπόχωρήσεις που ενδεχόμενα θα χρειαστούν θα είναι χωρίς αντίκρουσμα, τουλάχιστον όσον αφορά στα ατομικά δικαιώματα, με βάση το κοινοτικό κεκτημένο.

Εμείς

Μπροστά στην κυβέρνησή μας και την αντιπολίτευση τίθεται λοιπόν το μεγάλο δίλημμα ενόψει και του γ'

γύρου των συνομιλιών που αρχίζει σε λίγες μέρες. Ασφαλώς η στρατηγική μας και οι στόχοι μας παραμένουν οι ίδιοι διότι δε μπορούμε να απομακρυνθούμε από την απαίτηση του συνόλου του κυπριακού λαού να παραμείνει η Κύπρος ανεξάρτητη πατρίδα για όλους μας. Ως εκ τούτου κυβέρνηση και αντιπολίτευση δεσμεύονται με τις συμφωνίες κορυφής και τις ομόφωνες αποφάσεις του Εθνικού Συμβουλίου του 1989.

Εκεί που χωρίζουν οι δρόμοι κυβέρνησης και αντιπολίτευσης, και μάλιστα όχι απολύτως ξεκάθαρα, είναι ως προς την τακτική που θα μας φέρει πλησιέστερα προς την επιτευξη των στρατηγικών και απότερων στόχων μας. Εκεί είναι που χωρίζουν οι δρόμοι, δημιουργούνται οι εντάσεις και υπονομεύεται η δυνατότητά μας να κάνουμε τον ελιγμό προς τον ιστορικό συμβιβασμό.

Η αντιπολίτευση επιμένει ότι το ύστατο όριο των υποχωρήσεών μας είναι η ομοσπονδία, από την οποία θα πρέπει να εργαστούμε σκληρά για να αφαιρέσουμε κάθε στοιχείο εξίσωσης των κοινοτήτων, είτε σε εδαφικό είτε σε συνταγματικό επίπεδο. Αποκλείει κάθε ιδέα υποχώρησης προς τις απαιτήσεις Ντενκτάς και διακηρύττει ότι προτιμά να μην έχουμε λύση παρά να διολισθήσουμε προς κάποια μορφή συνομοσπονδίας. Προκρίνει δηλαδή τη μονιμοποίηση της διχοτόμησης και την ενσωμάτωση της μισής Κύπρου στην Τουρκία ακόμα και να διακινδυνεύσουμε την είσοδο μας στην ΕΕ. Θεωρεί εχθρική τη συμπεριφορά των διεθνών μεσολαβητών και προειδοποιεί την κυβέρνηση ότι δε θα ανεχθεί καμιά άλλη υποχώρηση. Έτσι έχουμε δεδομένη τη στάση της αντιπολίτευσης μπροστά στο μεγάλο δίλημμα, γεγονός που ελαχιστοποιεί τις πιθανότητες να ανταποκριθούμε στις υποδείξεις για τον ιστορικό συμβιβασμό.

Ιδιαίτερη περίπτωση στο χώρο της αντιπολίτευσης αποτελεί το ΑΚΕΛ που αισθάνεται να διχάζεται και το δείχνει μπροστά στις δραματικές αυτές εξελίξεις. Αφενός η πολυετής, σταθερή και συνεπής προσήλωση του ΑΚΕΛ στην πολιτική της αναζήτησης συμβιβαστικής λύσης που θα κρατά την Κύπρο και το λαό της ενωμένο, ανεξάρτητο από μητέρες πατρίδες του υπαγορεύει να αρθεί στο ύψος των περιστάσεων και να συστρατευτεί με την κυβέρνηση προς την κατεύθυνση της επιδίωξης της λύσης που αποτρέπει τη διχοτόμηση, αφετέρου όμως το αντιπολιτευτικό του πάθος προς την κυβέρνηση που στηρίζεται στη δεξιά και ο φόβος του να σταθεί αντιμέτωπο

προς τις ιδεοληψίες που διακατέχουν την καταπληκτική πλειοψηφία των Ε/Κ για λόγους εκλογικής επιρροής μαζί με τις φοβίες του για τη νέα διεθνή πραγματικότητα όπως διαμορφώνεται μετά τη πτώση του υπαρκτού σοσιαλισμού, κάνουν το ΑΚΕΛ να ταλαντεύεται και το κίνημα της Αριστεράς να εξαρτάται από τις αποφάσεις της ηγεσίας του κόμματος και των απόψεων που θα επικρατήσουν.

Η κυβέρνηση, και προσωπικά ο πρόεδρος Γλαύκος Κληρίδης, βρίσκεται πραγματικά σε πολύ δύσκολη θέση. Επιλογή του προέδρου, και μετά από τη θετική επίδραση του πρωθυπουργού Σημίτη και του Γιώργου Παπανδρέου, είναι να διασφαλίσει την ευρωπαϊκή πορεία της Κύπρου και την αποτροπή της οριστικής διχοτόμησης με κάθε θυσία, χωρίς βέβαια να παραβιάζει αρχές που αλλοιώνουν τη φυσιογνωμία και το ιδεολογικοπολιτικό της στίγμα. Εδώ όμως βρίσκεται ακριβώς το πρόβλημα. Η πολιτική που προκρίνει η κυβέρνηση δε μπορεί να συμβιβαστεί ούτε με εθνικιστικές ιδεοληψίες, ούτε με όρκους και με τάματα, ούτε με υποχωρήσεις μπροστά στην πρόκληση της αντιπολιτευτικής αυθαιρεσίας των απορριπτικών. Αυτή η πολιτική, όπως την στηρίζει και η κυβέρνηση Σημίτη, θέλει αρετήν και τόλμην αλλά κυρίως ρεαλιστική και συνολική αντίληψη των πραγματικότητων. Αν για παράδειγμα ο κ. Σημίτης ταλαντευόταν μπροστά στη δίκαιη επιθυμία του ελληνικού λαού που συμπυκνωνόταν στο σύνθημα «Τσοβόλα δώστα όλα...», δε θα ήταν η Ελλάδα σήμερα επάξια το δωδέκατο μέλος της ΟΝΕ. Θα ήταν ακόμα ο μακρινός συγγενής και η Ψωροκόσταίνα που θα βάδιζε στις παρυφές της Ευρώπης με ταχύτητες αδύνατες να προσαρμοστούν στο σημερινό γίγνεσθαι.

Αντιλαμβανόμαστε όλοι τις δυσκολίες της κυβέρνησης και συμεριζόμαστε την αγωνία του προέδρου. Τον συμβουλευόμαστε όμως να θέσει την Κύπρο σαν σύνολο υπεράνω σκοπιμοτήτων και προκαταλήψεων. Με γνώμονα ότι η ένταξή μας στην ΕΕ θα αποτελέσει και την καλύτερη λύση που θα επουλώνει μέσα στο χρόνο τις πληγές από τους όποιους συμβιβασμούς μας επέβαλαν η ιστορία και τα λάθη του παρελθόντος, θα πρέπει νομίζω η κυβέρνηση να μεταβεί στη Γενεύη με την απόφαση να διαρρήξει τα παραπετάσματα που εμποδίζουν τη λύση και αφήνουν το κυπριακό σε εκκρεμότητα που δυστυχώς δε μπορεί να διαιωνίζεται. Η τώρα θα γίνει το βήμα προς τα εμπρός ή αύριο ίσως να είναι αργά.....

Διάλογος

Ψεκάστε...σκουπίστε...τελειώσατε...!

Μια πρώτη απάντηση στο Θωμά Αντωνίου

Λούη Ηγουμενίδη

«Ου πολλού δέω χάριν έχειν, ω βουλή, τω κατηγόρω ότι μοι παρεσκεύασεν τον αγώνα τούτον...» και παραμερίζοντας κάθε συναισθηματική φόρτιση ή και ευαισθησία, υποδέχομαι με χαρά την απόπειρα του κ. Αντωνίου να ανταποκριθεί στην πρόκληση για έναν ουσιαστικό διάλογο για το παρόν και το μέλλον της Αριστεράς.

Δε θα ακολουθήσω την τακτική της επιμέρους ανατροπής των εναντίων των θέσεών μου επιχειρημάτων του κ. Αντωνίου, γιατί δεν επιθυμώ να προσδώσω στη συζήτησή μας έναν τόνο αντιπαράθεσης με στόχο να αναδειχθώ «νικητής». Πίσω από την αγωνία όλων μας να ανακαλύψουμε το ρόλο της Αριστεράς του σήμερα, δεν πιστεύω ότι μπορούν να κρύβονται προσωπικές φιλοδοξίες και πάθη, όσον κι αν επιχειρήσει ο κ. Αντωνίου να προσδώσει οππορουνιστικά ελατήρια στην αμφισβήτηση και την κριτική που κάρνω στις πολιτικές και ιδεολογικές επιλογές της παραδοσιακής Αριστεράς.

Ξεπερνώντας λοιπόν τον πειρασμό να υποδείξω στον κατήγορό μου ότι δε νομιμοποιείται να υποτιμά τα ελατήρια της αγωνίας μου για το μέλλον της Αριστεράς, γιατί θα έπρεπε να ήταν ενήμερος για το πώς εκφράστηκε τούτη στο παρελθόν, και μάλιστα σε στιγμές δύσκολες που άφησαν ανυποψίαστους εκείνους που θεωρεί ο κ. Αντωνίου σήμερα σαν αυθεντικούς εκπροσώπους της μαρξιστικής Αριστεράς, προχωρώ θετικά προς την υποβολή κάποιων συγκεκριμένων ερωτημάτων, επί των οποίων ελπίζω και ο ίδιος να έχει τεκμηριωμένες απαντήσεις που θα μπορέσουν, μαζί με τις απόψεις άλλων, να συνθέσουν έναν ολοκληρωμένο προβληματισμό για το παρόν και το μέλλον της Αριστεράς, ιδιαίτερα στον τόπο μας.

Το πρώτο μου ερώτημα είναι καθαρά

θεωρητικό και αφορά στην ανάγκη διερεύνησης της αρχής της εκμετάλλευσης της εργασίας σε περίοδο μεταβιομηχανικών παραγωγικών σχέσεων, αρχή στην οποία στηρίχτηκε το δόγμα της ανειρήνευτης ταξικής αντιπαλοότητας που θα μας οδηγούσε αναπόφευκτα στο σοσιαλισμό, δια του σταδίου της δικτατορίας του προλεταριάτου. Μπορούμε δηλαδή σήμερα με την παγκοσμιοποίηση της αγοράς και της οικονομίας να προσδιορίσουμε τον εχθρό της εργατικής τάξης (αλήθεια, ποιας;) στα πρόσωπα των μεγαλοαστών βιομηχάνων ή και των μικροαστών που με βίαια μέσα ιδιοποιούνται την υπεραξία της εργασίας;

Νομίζω ότι πρέπει να ενσκήψουμε ξανά στη μελέτη του «Κεφαλαίου» και να στρέψουμε την προσοχή μας ιδιαίτερα στην ερμηνεία του όρου αγαθό (commodity), γιατί πιστεύω ότι ο μεγαλύτερος διανοητής της χιλιετίας που έφυγε, ο Karl Marx, μπόρεσε από τότε να δει τη διαδικασία παραγωγής και προσφοράς αγαθών να αφορά ακόμα και τον ίδιο τον άνθρωπο που η συνεισφορά του σ' αυτήν την εργασία είναι αγαθό.

Παράλληλα προς αυτό το πρώτο θεωρητικό ερώτημα, έχω να υποβάλω προς το φίλο Θ. Αντωνίου και ένα πολιτικό ερώτημα. Είναι για τις κοινωνίες του σήμερα, και ιδιαίτερα τις ευρωπαϊκές προς τις οποίες προσβλέπουμε, η πολιτική πρόταση των παραδοσιακών κομμουνιστικών κομμάτων η ορθότερη και ικανότερη να τις ωθήσει να λύσουν τα εθνικά, κοινωνικά, πολιτικά και πολιτιστικά τους προβλήματα;

Και για να ελθουμε στο ψητό, συνιστά η πολιτική του ΑΚΕΛ προοδευτική αριστερή πρόταση, είτε για το εθνικό μας ζήτημα είτε για τα κοινωνικά μας προβλήματα είτε για τον εκσυγχρονισμό και την ανόρθωση της οικονο-

μίας μας, είτε για την ανανέωση των θεσμών, έτσι που να εναρμονίζονται με το σύγχρονο και ιδιαίτερα με το κοινοτικό κεκτημένο;

Όταν το ΑΚΕΛ έχει διολισθήσει σε θέσεις εθνικιστικές σαν εκείνες που θεωρούν την ομοσπονδία ως οδηγηρό συμβιβασμό και όταν εργάζεται για μια σύμπληξη μετώπων με το ΔΗΚΟ των κ.κ. Κυπριανού και Παπαδόπουλου ή με τον κ. Λυσσαρίδη, μπορεί κανένας να ισχυριστεί ότι αυτή είναι η αριστερή πρόταση για τη σωτηρία της Κύπρου προς το συμφέρον του συνόλου του λαού της, Ε/κ και Τ/κ;

Επιπρόσθετα, θα μπορούσα να αναφερθώ στην οικονομική πολιτική του ΑΚΕΛ και στη στάση του στο ζήτημα της πορείας της Κύπρου προς την ΕΕ, όπως θα μπορούσα να αναλύσω ιδεολογικά και πολιτικά τα κοινωνικά μέτρα που εισηγείται μαζί με το συντεχνιακό κίνημα που καθοδηγεί, ή ακόμα και το ρόλο που διαδραματίζει το κόμμα αυτό στην προσπάθεια εκσυγχρονισμού της κοινωνίας μας για να απαλλαγούμε από τις πελατειακές σχέσεις, τα ρουσφέτια και την αναξιοκρατία και να εισέλθουμε στο καινούργιο στάδιο της κοινωνίας των πολιτών.

Δε θα μπω στις λεπτομέρειες ή στη συστηματική διατύπωση απόψεων επί των πιο πάνω θεμάτων αυτήν τη στιγμή, γιατί δε θέλω να προκαταλάβω τη συζήτηση, που εύχομαι να γίνει. Θα περιμένω την απάντηση του Θ. Αντωνίου με την υποδείξη να φροντίσει οι αναφορές του στα κείμενα των κλασικών να είναι τεκμηριωμένες και όχι συνθηματολογικές, με στόχο να «εξουθενώσουν» τον «αντίπαλο». Αυτά τα ζητήματα δε λύνονται δια της μεθόδου «ψεκάστε...σκουπίστε...τελειώσατε...!»

Οι παπάδες και εμείς...

Ιωσήφ Παγιάτα

Όσο ζούσε ο Μακάριος, με εξαίρεση την κρίση των τριών μητροπολιτών, η οξυδέρκεια, η αξιοπρέπεια και η σοβαρότητά του, βοηθούσαν ώστε η Εκκλησία της Κύπρου να μη βρίσκεται διαρκώς στο μάτι του κυκλώνα. Δε ξεπούσαν επί της εποχής του τα σημερινά σκάνδαλα, ενώ συνειδητοποιώντας ότι δε μπορούσε να υπερασπιστεί το θέμα των οικονομικών δραστηριοτήτων της Εκκλησίας, εύσχημα ξεγλιστρούσε, οσάκις του ετίθεντο κάποιες ερωτήσεις.

Όμως ο διάδοχός του και οι συναυτώ, ούτε τα σκάνδαλα απέφυγαν ούτε την εμπλοκή σε συζητήσεις για τα οικονομικά και μη ατοπήματα της Εκκλησίας. Μάλιστα τα τελευταία χρόνια η Εκκλησία και οι διάφορες περί αυτήν ιστορίες φιγουράρουν τακτικά στα ΜΜΕ, είτε πρόκειται για φοροδιαφυγή ή μη καταβολή τελών, είτε για την παράνομη μεταφορά άμμου, είτε για παράνομες δοσοληψίες με το εξωτερικό, είτε για το μανουβράρισμα μητροπολιτικών εκλογών, είτε ακόμα ανεδαφικών και άστοχων πολιτικών θέσεων για το κυπριακό, πιο πρόσφατα δε και το θέμα των ταυτοτήτων.

Και ενώ, θα μπορούσε να ισχυριστεί κανείς ότι το κύρος της Εκκλησίας βρίσκεται στο ναδίρ του, εξακολουθεί η Εκκλησία να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ελληνοκυπριακή κοινωνία, για δυό, κατά την άποψή μου, λόγους. Ο ένας είναι ασφαλώς η τεράστια παρουσία και η συνακόλουθη οικονομική δύναμη την οποία διαθέτει, ενώ ο άλλος πολύ λίγο συνειδητοποιείται. Και μιλούμε εδώ για τον υπερβατικό/μεταφυσικό ρόλο που αποδίδεται στην Εκκλησία και τους παπάδες, τους αρχιερείς κατά κύριο λόγο.

Την ίδια στιγμή που συνειδητοποιούνται οι μηχανογραφίες της υπόθεσης Παγκράτιου, που καταλήγει η Εκκλησία να είναι ίσως ο μεγαλύτερος φοροδιαφυγής, που μητροπολίτης εμπλέκεται σε υποθέσεις του κοινού ποινικού δικαίου, δε λείπουν τα χειροφιλήματα και το δέος. Ενδεικτικά της θρησκευτικότητας της ελληνοκυπριακής κοινωνίας αλλά και του συντηρητισμού και του μειωμένου βαθμού προβληματισμού. Ο μέσος Ελληνοκύπριος δε συνειδητοποιεί ακόμα ότι οι παπάδες είναι άνθρωποι σαν τους υπόλοιπούς μας, με τα ίδια χαρακτηριστικά και ιδιότητες και φυσικά και ανάγκες. Ακόμα ότι υπάρχουν, όχι γιατί ο Θεός τους ανάθεσε να τον εκπροσωπούν στη γη αλλά γιατί εξυπηρετούν κάποιες - θρησκευτικές ασφαλώς - ανάγκες μας, να μας βαπτίσουν, να μας παντρεύουν, να μας κηδεύουν. Κατά τα άλλα, δύσκολα θα μπορούσε να μιλήσει κανείς για το πνευματικό έργο του κυπριακού κλήρου, ενώ λίγα είναι τα δείγματα κοινωνικής προσφοράς.

Και ενώ δεν απολαμβάνει η κυπριακή Εκκλησία του καθεστώτος που απολαμβάνει στην Ιταλία το Βατικανό, συμπεριφέρεται ως κράτος εν κράτει. Ακόμα δε, σαράντα χρόνια μετά την ανεξαρτησία και την πολιτική χειραφέτηση της χώρας, προσπαθεί, ως μη όφειλε, να διαδραματίσει εθναρχικό ρόλο, αφού τυγχάνει και της ένοχης ανοχής της Πολιτείας. Βέβαια, όπως παλαιότερα και στις περιπτώσεις άλλων Εκκλησιών - πολύ πρόσφατα και της Ελληνικής - οι προσπάθειες δεν έχουν άλλο στόχο από τη διαίωνα κάποιες εξουσίες, ασυμβίβαστες με τα δημοκρατικά πολιτεύματα και το διαχωρισμό Κράτους και Εκκλησίας. «Πουλώντας Θεό», εξαγγυώνει κοσμική εξουσία η Εκκλησία...

Αν αναλογιστεί κανείς ότι η οικονομική δύναμη της Εκκλησίας συνοδεύεται και από την έλλειψη ελέγχου, δεν είναι δύσκολο να αντιληφθεί την αντίδρασή της, κάθε φορά που παν κάτι να της αφαιρέσουν. Όπως για παράδειγμα στην περίπτωση της τροποποίησης του περίπου μεσαιωνικού και αλλοπρόσβαλλου οικογενειακού μας δικαίου. Την εκκλησιαστική ασυδοσία ενισχύει και η ασύγνωστη κατά την άποψή μου, ευθυνοβασία της πολιτείας αλλά και των πολιτικών κομμάτων, που ενώ γνωρίζουν ότι τα εκ του Συντάγματος δικαιώματα που επικαλείται η Εκκλησία δεν υφίστανται, αποφεύγουν να εφαρμόζουν το Νόμο. Έτσι, χωρίς να το καταλαβαίνουμε οι Κύπριοι πολίτες, επιχορηγούμε τρόπον τινά την μη ανταποκρινόμενη στις οικονομικές της υποχρεώσεις προς το κράτος πολυεκατομμυριούχο κυπριακή Εκκλησία.

Τελευταίο συμβάν, στα κατά καιρούς τεκταινόμενα γερά την Εκκλησίαν, τα περί του Μητροπολίτη Λεμεσού και συγκεκριμένου αρχιμανδρίτη. Ως συνήθως έσπευσαν και πάλι τα Μ.Μ.Ε. να προσφέρουν την σκανδαλοθηρική τους «τροφή», σ' ένα κοινό που έχει δυστυχώς μάθει να καταπίνει αδιαμαρτύρητα οτιδήποτε ψυχοφθόρο του προσφέρεται. Πιο πολύ, γιατί στη μικρή μας χώρα λίγα σοβαρά συμβαίνουν και είτε ασχολούμαστε με ασήμαντες είτε φτιαχτές ειδήσεις. Από την πλευρά τους τα κυπριακά Μ.Μ.Ε. καθόλου δε φαίνεται να απασχολεί η κοινωνική ανέλιξη του λαού. Απλά προσπαθούν να δημιουργήσουν αίσθηση έστω κι αν αυτό συνεπάγεται εξευτελισμό, και συντριβή της προσωπικότητας και βεβαίως τη πλήρη παραγνώριση του δικαιώματος του ιδιωτικού περιβάλλοντος (privacy).

Πράγματι τι άλλο απ' αυτό είναι η πρόσφατη ειδησιογραφία για τα δυο παιδιά του αρχιμανδρίτη ή τα γραφτά του Έλληνα κομμωτή, πρώην καλογιόρου στο Άγιον Όρος; Μπορεί τα δυο παιδιά να είναι πολύ μικρά για να πληγώνονται, όμως σκέφτηκε κανείς τη μητέρα; Σκέφτηκε κανείς πως θα πρέπει να νοιώθουν ο αρχιμανδρίτης και ο μητροπολίτης την ώρα που εμείς, περνώντας την ώρα μας, ασχολούμαστε με τη σχετική ειδησιογραφία; Είναι ασύδοτα τα κυπριακά Μ.Μ.Ε.; Δε θα έπρεπε να υπάρχει κάποιος κώδικας συμπεριφοράς που να τηρείται; Τι κάνει η ΕΣΚ;

Υποβάλλω ότι αν έχει παιδιά ο αρχιμανδρίτης δεν αφορά τους υπολοίπους μας αλλά εκείνον και τη μητέρα των παιδιών του. Αν πάλι παραβαίνει κάποιους εκκλησιαστικούς κανόνες και πάλι δε μας αφορά. Ας σπεύσει η δι-

κή του υπηρεσία, χωρίς διατυμπανισμούς να επληφθεί του θέματος και αν υπάρχει πταίσμα να επιβάλει τις προβλεπόμενες κυρώσεις. Σε μια τέτοια περίπτωση, ίσως θα πρέπει ο ίδιος ο αρχιμανδρίτης να κάνει τις δικές του επιλογές. Ωστόσο, επαναλαμβάνεται, στους υπόλοιπούς μας δεν πέφτει λόγος.

Αν είναι κάποιους που θα πρέπει να απασχολήσει αυτό το θέμα, μαζί κι εκείνο του μητροπολίτη, είναι την Εκκλησία. Όχι μόνο από πλευράς τήρησης κάποιων κανονισμών αλλά ακόμα και της ανάγκης, ενδεχομένως, εναρμόνισης κάποιων θεσμών με τη σημερινή πραγματικότητα, έτσι που να μειωθούν ή να εκλείψουν τα όσα ανορθόδοξα συμβαίνουν. Αλλά σε αντίθεση με την Προτεσταντική, ούτε η Ορθόδοξη ούτε η Καθολική Εκκλησία φαίνεται να είναι έτοιμες για κάποια

βήματα εκσυγχρονισμού και προσαρμογής στις πραγματικότητες του 2000. Χωρίς ίσως να συνειδητοποιείται, αρκετές αντικρύσεις της θρησκείας έχουν τη ρίζα τους στις επικρατούσες κοινωνικές συνθήκες της τότε εποχής, όπως για παράδειγμα με τη θέση της γυναίκας, που άλλη ήταν πριν δυο χιλιάδες χρόνια και άλλη σήμερα, τουλάχιστον όσον αφορά τις δυτικού τύπου κοινωνίες.

Είναι χαρακτηριστικό ότι από τη χριστιανική τριαδική θεότητα, ενώ υπάρχει ο πατέρας, ο γιος και εν είδει περιστεράς ακόμα και το Άγιο Πνεύμα, ωστόσο απουσιάζει η γυναίκα κι ας έχει την ιδιότητα της θεομήτορος! Όταν πριν δυο - τρία χρόνια κάποιοι καθολικοί κύκλοι εξ Αμερικής ορμώνονοι, θέλησαν να υποκαταστήσουν την Αγία Τριάδα, δημιουργώντας με τη παρουσία της Παναγίας την Αγία Τετράδα, καθόλου δε προωθήθηκε αυτή η ιδέα που θεωρήθηκε στην καλύτερη περίπτωση πολύ τολμηρή αν όχι εικονοκλαστική. Αλλά ποιος στάθηκε με κριτική / αναλυτική διάθεση στις τοποθετήσεις των θρησκειών, ώστε να καταλάβει γιατί κάποια πράγματα πήραν τη μορφή που πήραν; Άλλωστε η παράδοση και το «πίστευε και μη ερεύνα» αποτελούν κατά κύριο λόγο τον προστατευτικό μανδύα των θρησκειών, έναντι των οποιωνδήποτε αμφισβητήσεων. Και φυσικά προσφέρουν τα μέσα συντήρησης των εννοιών της υπερβατικότητας και της Θείας Χάριτος, που δεν αφήνουν να γίνει κατανοητό ότι, οι παπάδες είναι το ίδιο άνθρωποι όπως κι εμείς, με τα ίδια ελαττώματα και τις ίδιες αρετές.

Ωστόσο όταν μιλώ για την ανάγκη κάποιου εκσυγχρονισμού και προσαρμογών, δεν αναφερόμαστε στον τομέα της δογματικής αλλά της καθημερινής λειτουργίας των κοινωνιών και των αναγκών τους. Και σ' αυτό εμπίπτει το θέμα της αγαμίας του ανώτερου κλήρου ή των απλών κληρικών μετά την ιερωσύνη τους, ή και της εισόδου των γυναικών στην ιεροσύνη. Όσον αφορά στο θέμα του ελέγχου των οικονομικών της Εκκλησίας και της συμμόρφωσης προς το Σύνταγμα και τους νόμους, φαίνεται ότι δε μπορεί να αφεθεί στις ευαισθησίες του κλήρου αλλά θα πρέπει να απασχολήσει την πολιτεία, που θα πρέπει να αφήσει κατά μέρος την ευθυνοβασία και τη μικροπολιτική. Μπορεί να έχουμε τουρκική κατοχή στην Κύπρο αλλά οι οθωμανικοί θεσμοί, ανήκουν προ πολλού στο παρελθόν.

Η προστασία της χερσονήσου του Ακάμα: Μια συνεχιζόμενη μάχη

Ειρήνη Κωνσταντίνου

Η Greenpeace έχει ήδη ενημερώσει την ΕΕ ότι η κυπριακή κυβέρνηση προσπαθεί να παραπληροφορήσει τους εκπροσώπους της ΕΕ για την έλλειψη νομοθεσίας για προστασία του Ακάμα. Οι απαντήσεις που δόθηκαν σε ερωτήσεις της Ευρωβουλευτού κ. Corbey στην Ευρωβουλή στις αρχές του 2000 επιβεβαιώνουν τα πιο πάνω. Οι κυπριακές αρχές πληροφόρησαν την ΕΕ ότι υπάρχει κυπριακή νομοθεσία η οποία προστατεύει την χερσόνησο του Ακάμα την στιγμή που το φυσικό περιβάλλον στην περιοχή καταστρέφεται καθημερινά. Ειπώθηκε ακόμη στην Κομμισιόν ότι δεν υπάρχουν άλλα ξενοδοχεία υπό κατασκευή στην περιοχή του Ακάμα την στιγμή που το παράνομο ξενοδοχείο Άνασσα συνεχίζει να λειτουργεί και ένα νέο ξενοδοχείο άρχισε να κατασκευάζεται κοντά. Αυτό το νέο ξενοδοχείο ανήκει στην οικογενειακή επιχείρηση του κ. Κουννά, συγγενή του Υπουργού Δικαιοσύνης κ. Κόσιη.

Η προστασία της χερσονήσου του Ακάμα είναι ένα θέμα που απασχολεί την κυπριακή και διεθνή γνώμη τα τελευταία τουλάχιστον 10 χρόνια. Είναι το πρώτο περιβαλλοντικό θέμα που απασχόλησε το κοινό του νησιού και αφύπνησε την περιβαλλοντική συνείδηση και οικολογική προστασία του κύπριου πολίτη. Λόγω του Ακάμα δημιουργήθηκαν

νήσει την Ευρωπαϊκή Ένωση για την σημερινή απουσία οποιασδήποτε προστασίας της περιοχής και τις συνεχιζόμενες περιβαλλοντικές καταστροφές που συμβαίνουν καθημερινά.

Το 1992, μετά από παράκληση της κυπριακής κυβέρνησης, το πρόγραμμα ΜΕΤΑΡ της Διεθνούς Τράπεζας (Μεσογειακό Τεχνικό Πρόγραμμα που χρηματοδοτείται από το UNDP Μπλε Σχέδιο Δράσης και την

Ακάμα, και πάνω σε αυτή τη βάση να τονώσει την οικονομική ανάπτυξη των χωριών της περιοχής και τις ολοκληρωτικού προγράμματος. Η μελέτη λαμβάνει σοβαρά υπόψη τη περιβαλλοντική και πολιτιστική σημασία της χερσονήσου του Ακάμα στο κυπριακό και διεθνή χώρο και αναλύει τους σημερινούς αλλά και μελλοντικούς κοινωνικό-οικονομικούς πόρους των χωριών της περιοχής.

Η μελέτη της Διεθνούς Τράπεζας δόθηκε στην κυπριακή κυβέρνηση το 1992, αλλά το περιεχόμενο της δημοσιεύτηκε νωρίς το 1996. Η μελέτη αναλύει πιθανά σενάρια για την ανάπτυξη και διαχείριση της περιοχής και εισηγείται ένα σενάριο για αειφόρο ανάπτυξη που επικεντρώνεται στις αγροτικές κοινότητες της περιοχής καθώς και στην αυστηρή προστασία και διατήρησης της παραλιακής γης.

Παρά τις εισηγήσεις της Διεθνούς Τράπεζας για την δημιουργία προστατευόμενων περιοχών, οι περιοχές διατηρούν την αρχική τους αρχαιοθέτηση αναφορικά με τον δείκτη ανάπτυξης που ισχύει μέχρι και σήμερα. Έτσι, η γη που συνορεύει με τον Ακάμα θεωρείται ακόμη ως τουριστική ζώνη ανάπτυξης.

Πριν την δημοσιοποίηση της μελέτης, δόθηκε άδεια στην εταιρεία ξενοδοχείων Thanos Hotels Ltd. που ανήκει στην οικογένεια του πρώην υπουργού Εξωτερικών κ. Αλέκου Μιχαηλίδη για την κατασκευή του ξενοδοχείου Άνασσα με 352 κλίνες. Με αφορμή αυτό το έργο, η εταιρεία Thanos Hotels έκανε αίτηση και πήρε χαλαρώσεις σχετικά με την ανάπτυξη στην παραθαλάσσια ζώνη και την τοποθέτηση της πισίνας σε δημόσιο παραλιακό χώρο. Το ξενοδοχείο Άνασσα λειτουργεί από το καλοκαίρι του 1998 και συνεχίζει να δέχεται τουρίστες καθημερινά παρόλο που τον Σεπτέμ-

βριο του 1998 το Ανώτατο Δικαστήριο της Κύπρου ανακήρυξε παράνομες τις άδειες οικοδομής που δόθηκαν στο Άνασσα και ότι θα έπρεπε να τερματιστούν όλες οι λειτουργίες εκεί.

Επίσης, η Μόνιμη Επιτροπή της Συνθήκης της Βέρνης αποφάσισε το 1996 να διεξάγει μια επί τόπου έρευνα στην περιοχή του Ακάμα. Στις εισηγήσεις της στην κυπριακή κυβέρνηση η επιτροπή συμπεριλαμβάνει τα ακόλουθα: "Ανακήρυξη της χερσονήσου του Ακάμα σε Εθνικό Πάρκο που να περιλαμβάνει την θαλάσσια και χερσαία περιοχή και να ακολουθεί όσο πιο πολύ γίνεται τις εισηγήσεις της μελέτης της Διεθνούς Τράπεζας..." Η επιτροπή αυτή έδωσε επίσης συγκεκριμένες εισηγήσεις για το ξενοδοχείο Άνασσα έτσι ώστε: "τα φώτα στο πρόσφατα κατασκευασμένο ξενοδοχειακό συγκρότημα Άνασσα να μη φωτίζουν τη παραλία, να μην υπάρχουν καρέκλες και παρασόλια τοποθετημένα στην παραλία που μπορεί να εμποδίσουν την αναπαραγωγή των χελωνών, και να αποφεύγονται τα θαλάσσια σπορ και ο αυτόματος καθαρισμός της παραλίας." Αντί να συμμορφωθούν με τα πιο πάνω, η κατάσταση στην παραλία μπροστά από το ξενοδοχείο όλο και χειροτερεύει καθώς έχει υπερβολικό φωτισμό, κρεβατάκια κατά μήκος της άμμου, ξύλινους διαδρόμους τοποθετημένους πάνω από την άμμο και θορυβώδη θαλάσσια σπορ. Η κυπριακή κυβέρνηση δεν έχει κάνει τίποτα για να εφαρμόσει τις εισηγήσεις της Μόνιμης Επιτροπής της Συνθήκης της Βέρνης ή την απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου για το ξενοδοχείο Άνασσα.

Η κυπριακή κυβέρνηση θα πρέπει να εφαρμόσει τις εισηγήσεις που περιλαμβάνονται στην μελέτη της Διεθνούς Τράπεζας. Θα πρέπει να δοθεί στην προτεινόμενη περιοχή μια προσωρινή προστασία για αποφυγή οποιασδήποτε

παράνομης δραστηριότητας που θα εναντιώνεται στις εισηγήσεις της μελέτης. Αντί αυτού, μια σειρά από παράνομες δραστηριότητες στον Ακάμα καθημερινά καταστρέφουν το φυσικό οικοσύστημα της περιοχής: παράνομες εργασίες στην περιοχή του Ασπρόκρεμμου, λατομεία, παράνομα εστιατόρια, παράνομες εγκαταστάσεις, παράνομες φάρμες, ανεξέλεγκτα σαφάρι, παράνομη περιήγηση από θάλασσα, παράνομη και ανεξέλεγκτη βόσκηση.

Η μελέτη της Διεθνούς Τράπεζας δόθηκε και στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Περιβάλλοντος για περαιτέρω μελέτη και συζήτηση με τα ενδιαφερόμενα μέρη (περιβαλλοντικές οργανώσεις, κοινότητες της περιοχής, σχετικά υπουργεία και αρμόδιους φορείς κτλ.). Τον Ιούλιο του 1998 ολοκλήρωσε το κοινοβουλευτικό σώμα ψήφισε υπέρ της μελέτης αυτής, η οποία αργότερα πέρασε και στην Υπουργική Επιτροπή που δημιουργήθηκε ειδικά για το θέμα αυτό. Σχεδόν 2 χρόνια αργότερα, τον Μάρτιο του 2000, το Υπουργικό Συμβούλιο δημοσίευσε την εξής

απόφαση: "Αναφορικά με την απόφαση με αρ. 43.740 ημερομηνίας 7.2.1996, το Υπουργικό Συμβούλιο, αφού μελέτησε τις εισηγήσεις της Μελέτης για το Διαχειριστικό Σχέδιο της Χερσονήσου του Ακάμα, τις θέσεις των Υπουργών που μετείχαν στην Υπουργική Επιτροπή που ορίστηκε με την Απόφαση 43.740, τις σχετικές θέσεις των επηρεαζόμενων κοινοτήτων, εισηγήσεις της Υπηρεσίας Περιβάλλοντος και τις θέσεις της Βουλής των Αντιπροσώπων, αποφάσισε τα εξής:

(α) Η Υπουργική Επιτροπή που ορίστηκε με την Απόφαση 43.740, ημερομηνίας 7.2.1996, να συνεχίσει την λειτουργία της μέχρι να ληφθούν οριστικές και τελικές αποφάσεις για το Διαχειριστικό Σχέδιο για τη Χερσονήσο του Ακάμα.

(β) Να ορισθεί Ειδική Επιτροπή με Πρόεδρο τον Υπουργό Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος και μέλη εκπροσώπους από το Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, Οικονομικών, Εσωτερικών, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Του-

ρισμού, Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων, του Γραφείου Προγραμματισμού και τον Έπαρχο Πάφου, με τους ακόλουθους όρους εντολής:

I. Υπό το φως όλων των δεδομένων να αρχίσει συνεχής διάλογος με τους ενδιαφερομένους φορείς (Ένωση Κοινοτήτων, κοινοτάρχες Δρούσιας, Ίνιας, Κάθηκα, Πάνω Αρόδων και Νέου Χωριού, Δήμαρχος Πέγειας, ΕΤΕΚ, Ομοσπονδία Περιβαλλοντικών και Οικολογικών Οργανώσεων, ιδιοκτήτες γης και εμπλεκόμενα κυβερνητικά τμήματα) με στόχο την κατάληξη, ει δυνατόν, σε συναινετική απόφαση αναφορικά με το Διαχειριστικό Σχέδιο για την Χερσονήσο του Ακάμα και υποβολή έκθεσης προς την Υπουργική Επιτροπή εντός τριών μηνών.

II. Οι εντός του κρατικού δάσους μη παραλιακές περίκλειστες ιδιωτικές ιδιοκτησίες να αποζημιωθούν ή να απαλλαγούν με άλλη κυβερνητική περιουσία.

III. Στις περιοχές της Λάρας και Τοξεύτρας ουδεμία τουριστική ανάπτυξη θα επιτραπεί. Το πρόβλημα των παραλιακών ιδιωτικών ιδιο-

και οι πρώτες τοπικές περιβαλλοντικές οργανώσεις όπως οι "Φίλοι του Ακάμα" αλλά ήταν και η αιτία της καθόδου στην Κύπρο της μεγαλύτερης διεθνούς περιβαλλοντικής οργάνωσης, της Greenpeace.

Μετά από 10 χρόνια εκστρατειών και αγώνων για την προστασία της χερσονήσου του Ακάμα και την ανακήρυξη του σε Εθνικό Πάρκο, η τελευταία απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου έχει δείξει ότι τα πράγματα βαδίζουν σε εντελώς αντίθετη κατεύθυνση. Η Greenpeace έχει λόγους να πιστεύει ότι η κυπριακή κυβέρνηση προσπαθεί να παραπλα-

Ευρωπαϊκή Ένωση) ανέλαβε να προετοιμάσει ένα διαχειριστικό σχέδιο για την χερσονήσο του Ακάμα και τη γύρω περιοχή. Η περιοχή είναι εξαιρετικά πλούσια σε χερσαία και θαλάσσια άγρια ζωή που περιέχει ενδημικά είδη χλωρίδας και πανίδας. Οι παραλίες της χερσονήσου του Ακάμα είναι πολύτιμοι χώροι αναπαραγωγής των χελωνών καρέττα καρέττα και των πράσινων χελωνών που κινδυνεύουν με αφανισμό.

Ο σκοπός αυτής της μελέτης ήταν η δημιουργία ενός λειτουργικού σώματος για προστασία των φυσικών, πολιτιστικών και ιστορικών πόρων της χερσονήσου του

κτησιών των περιοχών αυτών να αντιμετωπισθεί είτε με ανταλλαγή είτε με μεταφορά του συντελεστή δόμησης είτε με αποζημίωση.

IV. Το πρόβλημα της ιδιοκτησίας της "Φοντάνα Αμορόζα" να αντιμετωπισθεί με την επέκταση της παρακείμενης τουριστικής ζώνης και τον επανακαθορισμό των ορίων της ιδιοκτησίας της εταιρείας αυτής με ανταλλαγή μέρους της

δασικούς δρόμους, στους οποίους προκαλούνται προβλήματα και την ακύρωση όλων των αδειών που δεν πληρούν τους όρους που τέθηκαν.

(δ) Η περιοχή Ακάμα να εξαιρεθεί από τις διαδρομές του Ράλλυ Κύπρου

(ε) Να μετακινηθούν από την περιοχή όσες πινακίδες τοποθετήθηκαν παράνομα

(στ) Να ασκηθούν διώξεις σε όσους παρανομούν

(ζ) Να ελεγχθεί η υπερβό-

Τοξεύτρας που θα προστατευτούν. Αυτό είναι πολύ σημαντικό αν λάβουμε υπόψη ότι οι παραλίες αυτές είναι από τις λίγες που φιλοξενούν είδη θαλάσσιων χελωνών που κινδυνεύουν με αφανισμό. Η μελέτη της Διεθνούς Τράπεζας δηλώνει συγκεκριμένα ότι αυτές οι περιοχές είναι "Θαλάσσιες Περιοχές με Οικολογική Σημασία" και εισηγείται απόλυτη απαγόρευση σε οποιοδήποτε κατασκευή, τουριστική ή γεωργική δραστηριότητα.

Η απόφαση που αφορά την περιοχή "Φοντάνα Αμορόζα" έχει παρθεί προς όφελος του μεγαλοιδιοκτήτη γης κ. Φωτιάδη που έχει ήδη κάνει αιτήσεις για οικοδόμηση εδώ και χρόνια για την συγκεκριμένη περιοχή. Καθώς η περιοχή αυτή είναι μέσα στο κέντρο του Ακάμα, οποιαδήποτε ανάπτυξη θα έχει ως αποτέλεσμα ανεπανόρθωτες περιβαλλοντικές καταστροφές.

Η Greenpeace πιστεύει ότι οποιαδήποτε ήπια και ορθολογιστική ανάπτυξη θα είναι το κλειδί για την καταστροφή της περιοχής. Η ορισμοί που έχουν χρησιμοποιηθεί είναι εντελώς ασαφείς και δεν δείχνουν πραγματικές προθέσεις για πραγματική προστασία της περιοχής.

Η Greenpeace έχει ήδη ενημερώσει την ΕΕ ότι η κυπριακή κυβέρνηση προσπαθεί να παραπληροφορήσει τους εκπροσώπους της ΕΕ για την έλλειψη νομοθεσίας για προστασία του Ακάμα. Οι απαντήσεις που δόθηκαν σε ερωτήσεις της Ευρωβουλευτού κ. Corbey στην Ευρωβουλή στις αρχές του 2000 επιβεβαιώνουν τα πιο πάνω. Οι κυπριακές αρχές πληροφόρησαν την ΕΕ ότι υπάρχει κυπριακή νομοθεσία η οποία προστατεύει την χερσόνησο του Ακάμα την στιγμή που το φυσικό περιβάλλον στην περιοχή καταστρέφεται καθημερινά. Επώθησε ακόμη στην Κομμισιόν ότι δεν υπάρχουν άλλα ξενοδοχεία

υπό κατασκευή στην περιοχή του Ακάμα την στιγμή που το παράνομο ξενοδοχείο Άνασσα συνεχίζει να λειτουργεί και ένα νέο ξενοδοχείο άρχισε να κατασκευάζεται κοντά. Αυτό το νέο ξενοδοχείο ανήκει στην οικογενειακή επιχείρηση του κ. Κουννά, συγγενή του Υπουργού Δικαιοσύνης κ. Κόση.

Κατά την διάρκεια πρόσφατης συνάντησης της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Κύπρου-ΕΕ στις 18 Απριλίου 2000 εκδόθηκε και ανακοίνωση τύπου που περιλάμβανε την εξής παράγραφο: "Τα μέλη είδαν τον Ακάμα ως τον θεμελιώδη λίθο στην περιβαλλοντική συζήτηση με την Ευρώπη και γνωρίζουν τις φυσικές αξίες της μοναδικής και πολύ σημαντικής αυτής περιοχής. Η Επιτροπή εξέφρασε την υποστήριξη της αναφορικά με την μελέτη της Διεθνούς Τράπεζας και είναι υπέρ της εφαρμογής ενός Εθνικού Πάρκου και εναντίον της απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου που πάρθηκε την 1η Μαρτίου 2000."

Η Greenpeace έχει δραστηριοποιηθεί για την προστασία της χερσονήσου του Ακάμα για περισσότερο από μια δεκαετία. Η περιβαλλοντική αυτή οργάνωση είναι ενεργοποιημένη και έχει κάνει εκστρατείες εναντίον της περιβαλλοντικής καταστροφής που συμβαίνει εδώ και χρόνια. Είμαστε πλέον πεπεισμένοι ότι η κυβέρνηση της Κύπρου θα βγει από αυτό το αδιέξοδο μόνο με εξωτερικές πιέσεις. Αν τα Ευρωπαϊκά σώματα και φορείς δεν πάρουν ένα πιο αποφασιστικό ρόλο για προστασία ενός από ένα τελευταία εναπομείναντα φυσικά τοπία στην Ανατολική Μεσόγειο, θα υποστούμε όλοι μια μεγάλη απώλεια ως αποτέλεσμα της αδράνειας και των πολιτικών μανουβρών.

Σημειώσεις:

1. Ανακοινωθέν για το

Διαχειριστικό Σχέδιο για την Χερσόνησο του Ακάμα - Υπουργικό Συμβούλιο, 1η Μαρτίου 2000, (περιλαμβάνεται στο άρθρο)

2. Ανακοίνωση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Περιβάλλοντος, (10 Μαρτίου 2000)

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Περιβάλλοντος σε χθεσινή συνεδρία της αφού μελέτησε την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου ημερ. 1ης Μαρτίου για το Διαχειριστικό Σχέδιο της Χερσονήσου του Ακάμα και αφού ενημερώθηκε από τον αρμόδιο Υπουργό Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, με ορισμένες επιφυλάξεις του Δημοκρατικού Συναγερμού, κατέληξε στα πιο κάτω:

1. Θεωρεί την απόφαση γενική, ασαφή και αόριστη χωρίς καθόλου προβλέψεις για την προστασία και την ανάπτυξη του περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας του Ακάμα.

2. Διαφωνεί πλήρως και αποδοκιμάζει την ευνοϊκή μεταχείριση συγκεκριμένης ιδιωτικής ιδιοκτησίας όπου γεωργική γη ανταλλάσσεται με τουριστική ή μετατρέπεται σε τουρι-

στική.

3. Εκφράζει την έντονη διαφωνία της γιατί δεν προβλέπονται καθόλου μέτρα για τη στήριξη των κοινοτήτων ώστε να αναπτυχθούν και να προοδεύσουν. Η συμμετοχή των κατοίκων στην τελική διαμόρφωση οποιουδήποτε σχεδίου και επίσης η ουσιαστική συμμετοχή τους στην αναπτυξιακή διαδικασία είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχία ενός σχεδίου.

4. Καλεί την κυβέρνηση να μην προχωρήσει σε υλοποίηση μεμονωμένων αποφάσεων που να εξυπηρετούν ιδιωτικά συμφέροντα αλλά να προχωρήσει σε συνολική ρύθμιση με βάση την μελέτη της Διεθνούς Τράπεζας επιδιώκοντας απαραίτητα το διάλογο και τη μεγαλύτερη δυνατή συναίνεση με τους κατοίκους και τους άλλους ενδιαφερομένους με στόχο τη διαχείριση, την προστασία και την ανάπτυξη του περιβάλλοντος στα πλαίσια ενός εθνικού πάρκου καθώς και την πολύπλευρη στήριξη των κοινοτήτων για να αναπτυχθούν και να ευημερήσουν οι κάτοικοι της περιοχής.

3. Ερωτήσεις από την

Ευρωβουλευτή Corbey αναφορικά με τις χελώνες, την προστασία της φύσης και την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση

- Είναι η Κομμισιόν ενήμερη για την συζήτηση αναφορικά με την προστασία της χερσονήσου του Ακάμα, η οποία είναι μια σημαντική περιοχή για την αναπαραγωγή των θαλάσσιων χελωνών;

- Αυτά τα είδη θαλάσσιων χελωνών συμπεριλαμβάνουν τρωτά είδη καθώς και είδη που κινδυνεύουν με αφανισμό σύμφωνα με την λίστα της Διεθνούς Ένωσης για Προστασία της Φύσης (International Union for the Natural Conservation - IUCN). Έχει η Κομμισιόν ενημερωθεί για μέτρα προστασίας του Ακάμα που έχουν εγκριθεί από την Βουλή των Αντιπροσώπων στην Κύπρο το 1998 αλλά δεν έχουν ακόμη γίνει αποδεκτά από το Υπουργικό Συμβούλιο;

- Γνωρίζει η Κομμισιόν το γεγονός ότι εν τω μεταξύ συνεχίζεται η ανάπτυξη ξενοδοχείων στην περιοχή;

- Σε σχέση με την μελλοντική ένταξη της Κύπρου, έχει η Κομμισιόν ξεκινήσει την

συζήτηση αναφορικά με την καταλληλότητα της χερσονήσου του Ακάμα, και ειδικά των παραλίων του Ασπρόκρεμμου, της Λάρας και της Τοξεύτρας έτσι ώστε να συμπεριληφθούν στο δίκτυο Natura 2000 των προστατευόμενων περιοχών το οποίο έχει θεσπιστεί κάτω από την νομοθεσία για το φυσικό περιβάλλον και τα πουλιά (resp. 92/43 της 21 Μαΐου 1992 και 79/409 της 2 Απριλίου 1979);

- Θα συμβουλευσει η Κομισιόν τις Κυπριακές αρχές να προστατεύσουν αυτές τις περιοχές, θα πρέπει οι Κυπριακές αρχές να παραλείψουν να προτείνουν την συμπερίληψή τους στο δίκτυο Natura 2000;

- Έχει η Κύπρος πάρει χρήματα από άλλα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης; Αν ναι, κάτω από ποία προγράμματα έχουν εγκριθεί αυτά τα χρήματα και ποία βήματα έχουν παρθεί έτσι ώστε να συνδυαστούν οι δραστηριότητες αυτές από περιβαλλοντικής άποψης που χρηματοδοτούνται σύμφωνα με την Συνθήκη;

- Μπορεί η Κομισιόν να εγγυηθεί ότι χρήματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν έχουν χορηγηθεί σε έργα που μπορεί να έχουν ως αποτέλεσμα την επί πλέον ζημιά στην κατάσταση της περιοχής;

- Ποία όργανα θα χρησιμοποιήσει η Κομισιόν για προστασία των χελωνών καρέτα καρέτα και των πράσινων χελωνών στην περιοχή;

4. Απαντήσεις από τον κ. Verheugen για την Ευρωπαϊκή Ένωση (27 Ιανουαρίου 2000)

1. Η Κομισιόν παρακολουθεί με ενδιαφέρον το ζήτημα της χερσονήσου του Ακάμα στην Κύπρο, η οποία είναι ένας σημαντικός χώρος για την αναπαραγωγή δύο σπανίων ειδών θαλάσσιων χελωνών. Οι κυπριακές αρχές έχουν πληροφορήσει την Κομισιόν ότι η κυπριακή νομοθεσία παρέχει περιβαλ-

λοντική προστασία για την χερσονήσο του Ακάμα και ότι πρόσφατα δεν έχουν κτιστεί καινούργια ξενοδοχεία στην προστατευόμενη περιοχή. Η Κομισιόν δεν γνωρίζει για καινούργια μέτρα που θα πρέπει να γίνουν αποδεκτά από το Υπουργικό Συμβούλιο.

2. και 3. Κατά την διάρκεια της προετοιμασίας για ένταξη της Κύπρου, όπως αναφέρθηκε και στις διαπραγματεύσεις για το περιβαλλοντικό κατεστημένο, η ΕΕ αναμένει την δημοσίευση της λίστας των ζωνών / περιοχών που θα δοθούν για καθορισμό ως ειδικά προστατευόμενες ζώνες και θα συμπεριληφθούν στο δίκτυο Natura 2000 όπως αναφέρεται στις οδηγίες Directive 92/43/EEC της Επιτροπής της 21 Μαΐου 1992 σχετικά με την προστασία των φυσικών οικοσυστημάτων και της άγριας χλωρίδας και πανίδας (Habitats Directive). Βάσει ενός προγράμματος που λειτουργεί σήμερα το οποίο είναι μέρος του προγράμματος LIFE, οι κυπριακές αρχές παίρνουν βοήθεια για την συμπλήρωση του. Η Κομισιόν γνωρίζει πλήρως την ευαισθησία του ζητήμα-

τος της χερσονήσου του Ακάμα και θα εξετάσει εισηγήσεις σύμφωνα με σχετικά κριτήρια από το αναφερόμενο πρόγραμμα.

4. και 5. Στις αρχές της δεκαετίας του 1990, η Κομισιόν στήριζε ένα πρόγραμμα για την προστασία των χελωνών ως μέρος του προγράμματος της MEDSPA. Επίσης, η Κομισιόν έχει οικονομικά στηρίξει άλλα περιβαλλοντικά προγράμματα στην Κύπρο όπως ζητήματα εναντίον της βιομηχανικής μόλυνσης και των συστημάτων υπονόμων. Η Κομισιόν δεν έχει χρηματοδοτήσει κανένα πρόγραμμα το οποίο σύμφωνα με τα όσα γνωρίζει παραβιάζει τον περιβαλλοντικό νόμο της ΕΕ. Το υποψήφιο κράτος έχει αναφέρει τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 24ης Σεπτεμβρίου 1998 σχετικά με την περιβαλλοντική στρατηγική ένταξης, η οποία ορίζει ρητά ότι όλες οι νέες επενδύσεις θα πρέπει να είναι σύμφωνες με τον περιβαλλοντικό νόμο της ΕΕ.

6. Όταν η Κύπρος γίνει μέλος της ΕΕ, το Habitats Directive θα είναι το σχετικό νομικό εργαλείο λαμβάνο-

ντας υπόψη ότι και τα δυο είδη χελωνών βρίσκονται στην λίστα του παραρτήματος της νομοθεσίας αυτής. Εν τώ μεταξύ η Κομισιόν θα συνεχίσει να επιβλέπει για να δει αν η Κύπρος κρατήσει την συμφωνία να εισάγει και να εφαρμόσει σιγά σιγά την νομοθεσία της ΕΕ και να ενδυναμώσει τις σχετικές διαχειριστικές της αρχές. Για την επίτευξη αυτού του στόχου πρέπει να χρησιμοποιηθούν τα διάφορα όργανα της στρατηγικής για την ένταξη της.

Για περισσότερες πληροφορίες παρακαλώ επικοινωνήστε με τον Εκτελεστικό Διευθυντή της Greenpeace Μεσογείου Dr. Mario Damato στην Μάλτα στο 00-356-490784 ή με την Ειρήνη Κωνσταντίνου, υπεύθυνη εκστρατειών της Greenpeace Μεσογείου στην Κύπρο στο ++357-5-345051;

Emails: gpmedite@diala.greenpeace.org

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον Ακάμα παρακαλώ επισκεφθείτε την ιστοσελίδα: www.conservation.org.cy

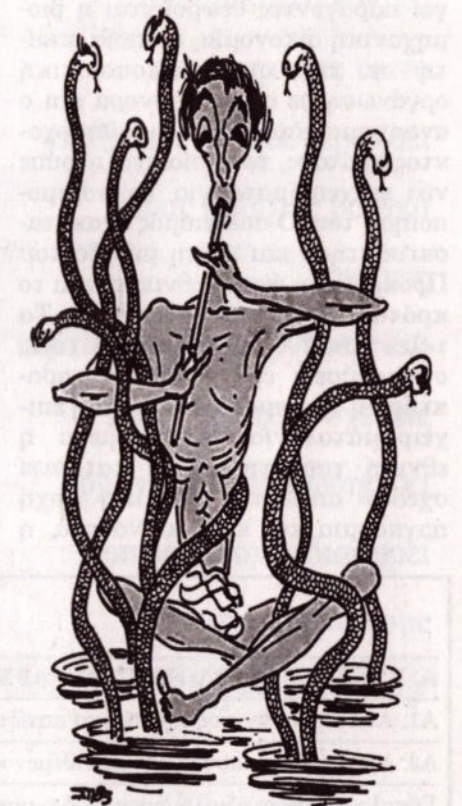
Η εθνική ιστορία: Μια γραμμή από αίμα.

Γεώργιου Ζήκα*

Η ιστορική κληρονομιά είναι ανοιχτή σε αμφιλεγόμενες και αλληλοσυγκρουόμενες ερμηνείες για όλους και ο εθνικισμός εδώ και 200 χρόνια δίνει τη δικιά του, αναπλάθοντας, επιλέγοντας και εξειδικεύοντας, εκτός των άλλων, και το παρελθόν. Στην αποδοχή της πρότασης του εθνικισμού, η οποία είναι το έθνος/κράτος, συμβάλλει η ευθυγράμμιση του χρόνου σε παρελθόν - παρόν μέλλον, ούτως ώστε να καταστεί μετρίσιμος, συγκρίσιμος, γραμμικός. Μετά, κάθε ιδεολογία όπως και ο εθνικισμός, προσπαθεί να αποστασιοποιήσει το χρόνο από το χώρο. Ο χαρακτήρας του χρόνου γίνεται υποκειμενικός, οικουμενικός, αφαιρετικός, ημερολογιακός, αφηρημένος, χρόνος χωρίς περιεχόμενο. Αυτή η εμπειρία του χρόνου - χωρίς άλλο περιεχόμενο - είναι που λειτουργεί ως προϋπόθεση για εμφάνιση του έθνους ως φανταστικής κοινωνίας. Το έθνος γεμίζει τον άδειο χρόνο ως μια συνεχής, ρητή, μονοδιάστατη, κλειστή, χαώδης και ολοκληρωτική, συλλογική, υποκειμενική κατασκευή που παρίσταται ως εγγενώς ανθιστάμενη στον χρόνο, και που γι αυτό το λόγο δεν συγχωρείται μια να ξεχαστεί. Βέβαια παρόμοια προσπάθεια ανταποκρίνεται σε μερικά μόνο μέλη της ευρύτερης ομάδας που θέλει ο εθνικισμός να ορίσει ως εθνική κι έτσι πάντα προκύπτουν εξαιρέσεις και αποκλεισμοί, (Τούρκοι, Έλληνες, Μειονότητες κλπ.). Η μνήμη του έθνους συντηρείται με

σηματοδότες, όπως χάρτες, εικονογραφημένα ημερολόγια, μουσεία, επέτειοι κλπ., με τέτοιο τρόπο που να εξασφαλίζεται η συνεχής παρουσία του έθνους στην ιστορία. Με αυτό τον τρόπο σφυρηλατείται η ιδέα του έθνους σε όλα τα μέλη του, τα οποία δε θα συναντηθούν ποτέ στη ζωή τους. Η αφήγηση της εθνικής ταυτότητας δεν εγκαταλείπει τα ερείσματα στο παρελθόν, αλλά τα προβάλλει για ασφάλεια σχεδιάζοντας και το μέλλον. Ένα έθνος δε θεωρείται ποτέ «ιστορικά ολοκληρωμένο», γιατί κάτι τέτοιο θα σήμαινε το θάνατό του. Έτσι επιτυγχάνεται η διαχρονική και απόλυτη σύζευξη πολιτισμικών αρχών και πολιτικών προταγμάτων: Ποιο ήταν το έθνος στην ιστορία; πώς ορίζεται σήμερα το έθνος; ποια μοίρα αρμόζει στο έθνος; τι οφείλουμε να πράξουμε για χάρη του έθνους; Εκτός από τους «πνευματικούς» σκαπανείς της εθνικής ιστορίας (γραφειοκράτες, λογοτέχνες, εθνικοί ποιητές, δάσκαλοι του έθνους, χρονογράφοι/ αρθρογράφοι κλπ), βασικά οι εθνικοί ιστοριογράφοι αναλαμβάνουν τη μυθιστορηματική αφήγηση της συνέχειας των εθνικών πολιτισμών και συμβάλλουν στη διαμόρφωση του εθνικού αισθήματος (υπερηφάνεια, συλλογικά ιδεώδη, αισθήματα απειλής κλπ.), πολλές φορές επικουρώντας στα επιθετικά πολιτικά σχέδια καθεστώτων και στις ιμπεριαλιστικές φιλοδοξίες του κράτους (π.χ. Ναζί κατά το Μεσοπόλεμο, Τούρκοι το 1974). Η αντίληψη ότι το «εθνικό πνεύμα» διατρέχει την ιστορία σαν μια κόκκινη κλωστή γεμάτη αίμα και πόλεμο δια μέσου

των αιώνων κατατίθεται κάθε μέρα, (το διαβάζουμε και στις εφημερίδες), με ακαδημαϊκό κύρος και μάλλον σε λαϊκό ακροατήριο. Οι απόψεις των ιστορικών μέσα από απλοποιήσεις και επαναλήψεις στην οικογένεια, στις επετείους, βασικά στο σχολείο κλπ. φαίνεται πως μετατράπηκαν σε δόγμα.

* Ο Γεώργιος Ζήκας διδάσκει στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο τα θέματα: «Σχεδιασμός και Ανάπτυξη Αναλυτικού Προγράμματος σε μικροεπίπεδο και μακροεπίπεδο» και «Διαπολιτισμική Αγωγή»

Ο εθνοκεντρισμός στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Ιστορίας του Δημοτικού Σχολείου

Γεώργιου Ζήκα

Θεωρητική Θεμελίωση

Η ιδέα του έθνους αποτελεί σύλληψη της νεωτερικής εποχής και ως σημαντικότεροι γενεσιουργοί παράγοντες θεωρούνται η βιομηχανική οικονομία, η οποία απαίτησε την οικονομικοπολιτική οργάνωση σε εθνικά σύνορα και ο ανασχηματισμός του προϋπάρχοντος κράτους, το οποίο αναζητούσε νέα επιχειρήματα για τη νομιμοποίησή του. Ο πολιτισμός ανακατασκευάστηκε και με τη μέθοδο του Προκρούστη έγινε «εθνικός» και το κράτος έγινε έθνος/κράτος. Τα τελευταία 200 χρόνια οι πολιτικές συγκρούσεις έχουν εθνικό χαρακτήρα ή χρησιμοποιούν εθνική επιχειρηματολογία. Και σήμερα η εθνική ταυτότητα έχει καταστεί σχεδόν απόλυτη πολιτική αρχή παγκόσμια και κάθε κοινότητα, η

οποία νιώθει να καταπιέζεται από το κράτος και μπορεί να αναπτύξει βιώσιμη οικονομία και ένα φαντασικό εθνικό λόγο διεκδικεί την ανεξαρτησία της (στις αρχές του αιώνα μας υπήρχαν στον κόσμο 60 κράτη, το 1985 ξεπερνούσαν τα 150 και σήμερα πλησιάζουν τα 200).

Όμως παράλληλα τις τελευταίες δεκαετίες έχει τεθεί κάτω από έντονη αμφισβήτηση η αποτελεσματικότητα της εθνικής οικονομίας και η αναγκαιότητα και «αιωνιότητα» της εθνικής ταυτότητας. Την παγκοσμιοποίηση της οικονομίας ακολουθεί μια ευαισθητοποίηση ατόμων και ομάδων για ειρηνική συμβίωση των λαών. Σήμερα η κοινωνία μας σφραγίζει το πέρασμα από τις βιομηχανικές στις κοινωνίες της πληροφορικής, από τις καπιταλιστικές στις κοινωνίες της παγκοσμιοποίησης, από τις εθνοδημοκρατικές μονοπολιτισμικές στις μαζικο-δημοκρατικές πολυπο-

λιτισμικές κοινωνίες. Αρχίζει να γίνεται αντιληπτό ότι η εθνική ταυτότητα δεν εννοείται τις άλλες ταυτίσεις, αλλά απλώς αποτελεί ένα μέρος της κοινωνικής ταυτότητας.

Η έρευνα

Με τα παραπάνω συνδέονται και προβληματισμοί γύρω από το ρόλο της εκπαίδευσης. Αναλύσεις περιεχομένου των Αναλυτικών Προγραμμάτων παγκόσμια διαπιστώνουν την επικράτηση εθνοκεντρικών αναφορών σε βάρος των διαπολιτισμικών. Το φαινόμενο αυτό αποκτά ιδιαίτερες διαστάσεις στην Κύπρο, όπου εκτός των άλλων ιδιομορφιών της, παρατηρείται μια έκρυθμη κατάσταση μεταξύ των δύο πολυπληθέστερων κοινοτήτων της. Επιπροσθέτως απουσιάζει η σχετική έρευνα στα

Αναλυτικά Προγράμματα της Κύπρου για το θέμα. Εν όψη της παγκόσμιας και ευρωπαϊκής ταυτότητας καθώς και της ειρηνικής συνύπαρξης των λαών της Κύπρου, ποιο είναι το περιεχόμενο του Αναλυτικού Προγράμματος Ιστορίας του Δημοτικού Σχολείου ως προς τον εθνικό και διαπολιτισμικό προσανατολισμό των μαθητών; Αυτό το ερώτημα προσπάθησε να απαντήσει αυτή η έρευνα. Ερευνήθηκαν οι στόχοι του επίσημου Αναλυτικού Προγράμματος Ιστορίας όλων των τάξεων του Δημοτικού Σχολείου. Χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της Ανάλυσης Περιεχομένου με μονάδα μέτρησης την κύρια σημασία της φράσης. Τα κυριότερα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον πίνακα.

Συμπεράσματα

Διαπιστώνουμε ότι το Αναλυτικό Πρόγραμμα Ιστορίας του Δημοτικού Σχολείου δεν επιτυγχάνει την ισορροπία εθνικού-διαπολιτισμικού, αλλά εξακολουθεί να σφυρηλατεί μια διακριτή εθνική ταυτότητα με το να επιδιώκει να καλλιεργήσει στους μαθητές βασικά σχέσεις αξιολόγησης/ιεράρχησης και πολύ λιγότερο σχέσεις αρμονικής συμβίωσης (κι οπωσδήποτε αδιαφορεί εντελώς για τους Τουρκοκύπριους). Είναι πολύ δύσκολο να ισχυριστούμε ότι αυτές οι κατά πολύ λιγότερες αναφορές για καλλιεργεία αρμονικής συμβίωσης ισορροπούν το εθνικό με το διεθνές, αφού ούτε απευθύνονται στους ίδιους λαούς και χώρες που απευθύνονται οι σχέσεις αξιολόγησης/ιεράρχησης ούτε έχουν το ίδιο περιεχόμενο. Οι σχέσεις αξιολόγησης/ιεράρχησης αναφέρονται στο παρελθόν και έχουν περιεχόμενο πολιτισμικό και πολιτικό, ενώ οι σχέσεις αρμονικής συμβίωσης αναφέρονται στο παρόν με περιεχόμενο οικονομικό.

Προκύπτει ότι για τους στόχους του επίσημου Αναλυτικού Προγράμματος Ιστορίας του Δημοτικού Σχολείου της Κύπρου τα στοιχεία της εθνικής ταυτότητας κατά σειράν συναρτώνονται ως εξής:

Πολιτική ταυτότητα: Κατά βάση παρελθόν. Η αγωνιστικότητα και η άμυνα του εθνικού εαυτού εναντίον του άλλου, πρωτίστως του Τούρκου.

Οικονομική ταυτότητα: Κατά βάση παρόν. Η γνωριμία και συνύπαρξη/συνεργασία με ειρήνη με τον Κόσμο και την Ευρώπη.

Πολιτισμική ταυτότητα: Κατά βάση παρελθόν. Η ανωτερότητα του εθνικού εαυτού έναντι του κατώτερου άλλου (στον ίδιο βαθμό του Τούρκου και της Ευρώπης).

Συζήτηση

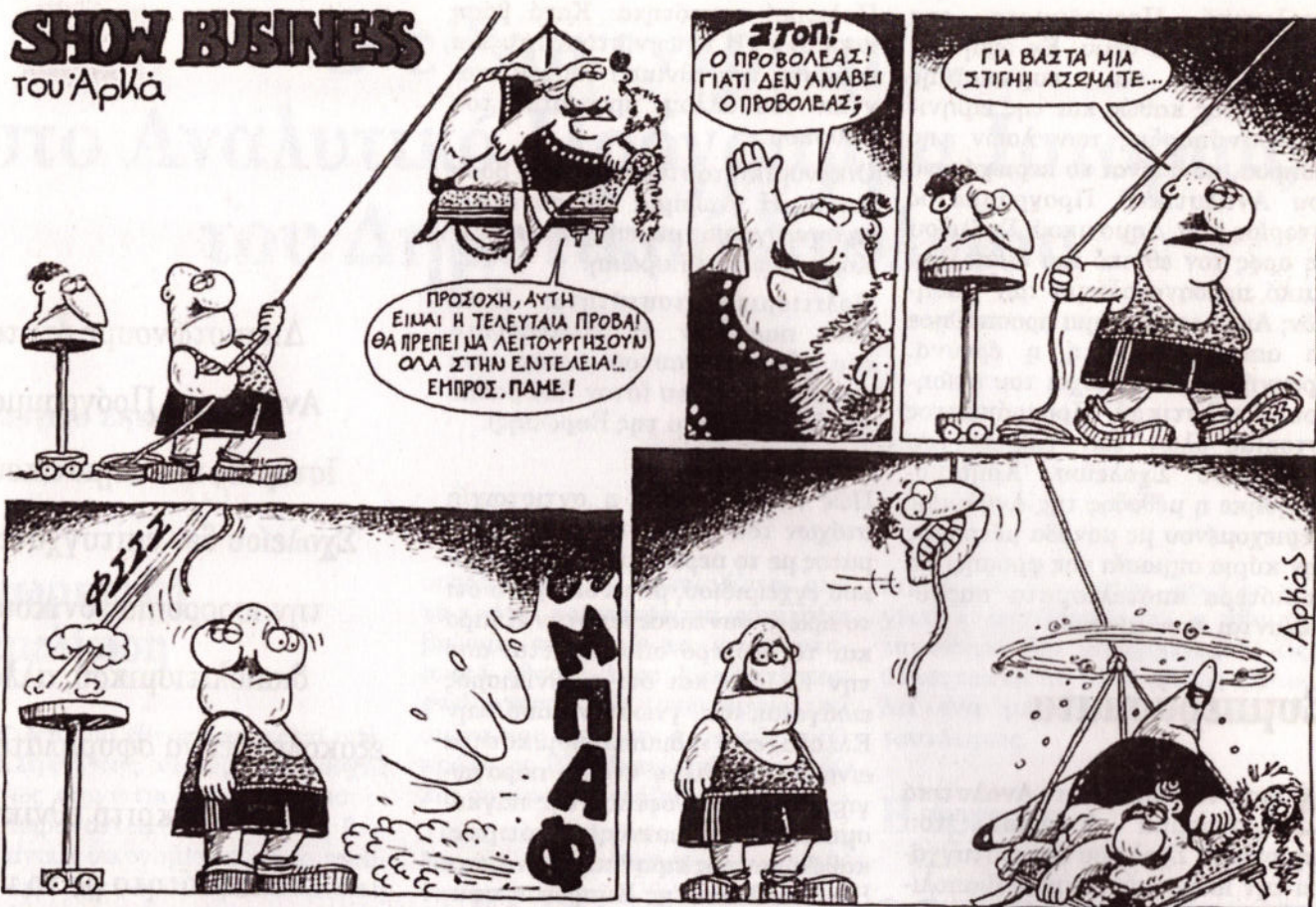
Πώς εξασφαλίζεται η αντιστοιχία στόχων του Αναλυτικού Προγράμματος με το περιεχόμενο του σχολικού εγχειριδίου, με τα δεδομένα ότι το πρώτο συντάσσεται στην Κύπρο και το δεύτερο αποστέλλεται από την Ελλάδα και ότι ο εθνικισμός εισάγεται, ως γνωστόν, από την Ελλάδα, ενώ η διαπολιτισμικότητα είναι περισσότερο ντόπια παραγωγή; Είναι προς όφελος της παγκόσμιας και ευρωπαϊκής ταυτότητας, καθώς και της ειρηνικής συνύπαρξης των λαών της Κύπρου η σφυρηλάτηση μιας ανασφαλούς πολιτικά και ναρκισσιτικής πολιτισμικά ταυτότητας; Πώς είναι δυνατόν να επιτευχθεί μια «βιώσιμη λύση» χωρίς την καλλιεργεία σχέσεων γνωριμίας και ειρηνικής συνύπαρξης με τους Τουρκοκύπριους, λαμβάνοντας μάλιστα υπόψη και την μικρή ηλικία των μαθητών; Είναι προς το συμφέρον της Κύπρου η αδιαφορία του Αναλυτικού Προγράμματος για τους λαούς της περιοχής, με δεδομένη τη γεωστρατηγική της θέση και τις συνθήκες που περιβάλλει αυτή για ανάπτυξη οικονομικών και άλλων σχέσεων με τους λαούς της Ανατολικής Μεσογείου;

Φαίνεται πως μια από τις επείγουσες αναγκαιότητες είναι η σύνταξη νέου Αναλυτικού Προγράμματος και εγχειριδίου Ιστορίας, το οποίο να προσπαθήσει να ισορροπήσει την τοπική, εθνική και διεθνή ταυτότητα. Να προσπαθήσει ακόμα να καλλιεργήσει σχέσης γνωριμίας και ειρηνικής συνύπαρξης με τους Τουρκοκύπριους.

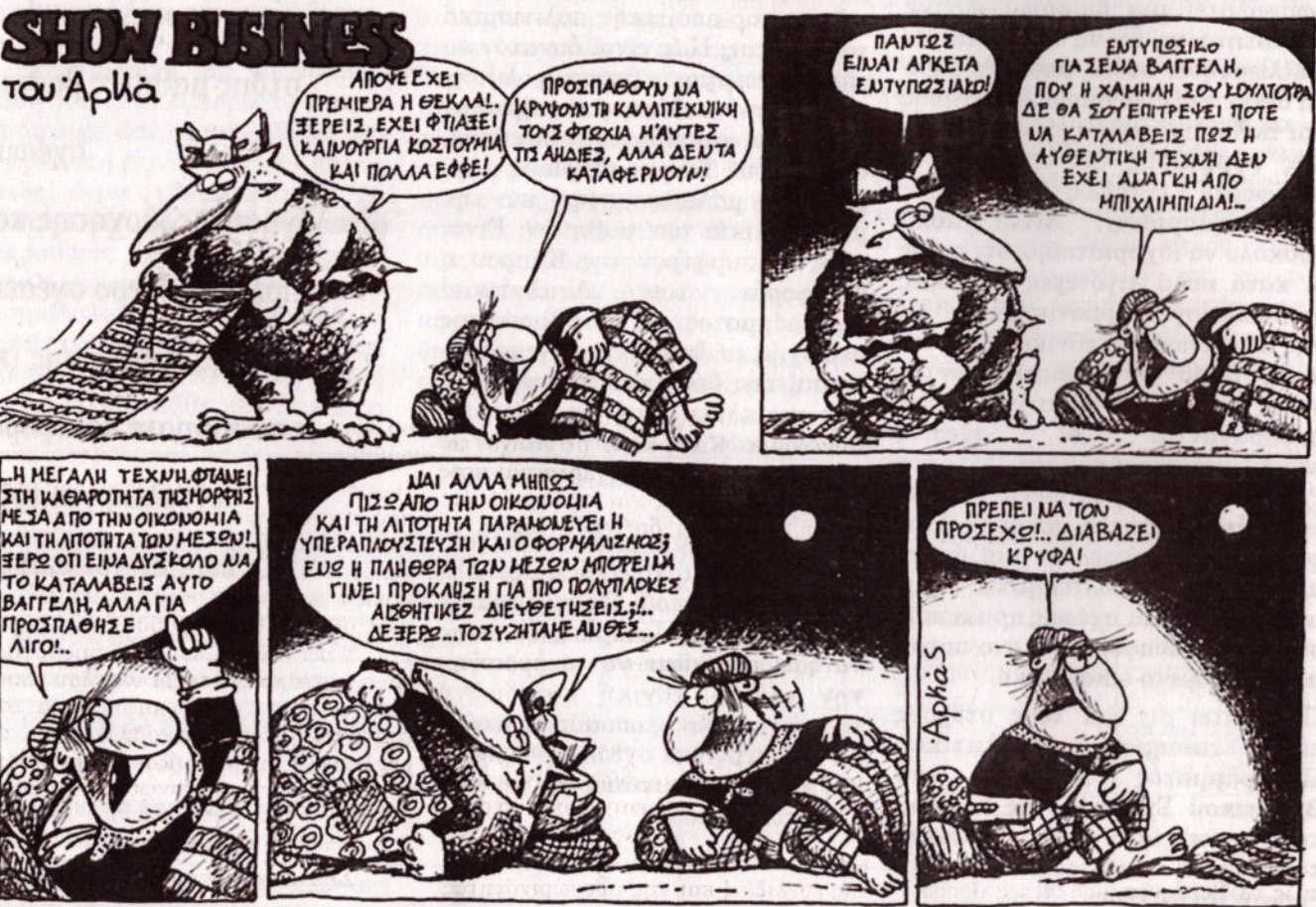
Διαπιστώνουμε ότι το
Αναλυτικό Πρόγραμμα
Ιστορίας του Δημοτικού
Σχολείου δεν επιτυγχάνει
την ισορροπία εθνικού-
διαπολιτισμικού, αλλά
εξακολουθεί να σφυρηλατεί
μια διακριτή εθνική
ταυτότητα με το να
επιδιώκει να καλλιεργήσει
στους μαθητές βασικά
σχέσεις
αξιολόγησης/ιεράρχησης και
πολύ λιγότερο σχέσεις
αρμονικής συμβίωσης (κι
οπωσδήποτε αδιαφορεί
εντελώς για τους
Τουρκοκύπριους).

	Βαλκάνια	Ανατολική Μεσόγειος	Δυτική Ευρώπη	Κόσμος	ΣΥΝΟΛΑ
A. ΣΧΕΣΕΙΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ/ΙΕΡΑΡΧΗΣΗΣ					
A1. Ανώτερος εθνικός εαυτός και κατώτερος άλλος	0	8	7	3	18-22.5%
A2. Αμυνόμενος εαυτός και επιτιθέμενος άλλος	6	41	15	0	62-77.5%
Σύνολο σχέσεων αξιολόγησης/ιεράρχησης	6	49	22	3	80-74.07%
B. ΣΧΕΣΕΙΣ ΑΡΜΟΝΙΚΗΣ ΣΥΝΒΙΩΣΗΣ					
B1. Γνωριμία μεταξύ εθνικού εαυτού και άλλου	0	1	5	3	9-32.14%
B2. Συνύπαρξη και συνεργασία με ειρήνη μεταξύ εθνικού εαυτού και άλλου	0	0	2	17	19-67.86%
Σύνολο σχέσεων αρμονικής συμβίωσης	0	1	7	20	28-25.93%

SHOW BUSINESS
του Άρκλα

SHOW BUSINESS
του Άρκλα

Προτάσεις για την σύνταξη του καταστατικού χάρτη του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Κινήματος από το Γάλλο διανοούμενο Πιερ Μπουρντιέ

Μια άλλη «παγκοσμιοποίηση»

Τα κοινωνικά κινήματα αντιδρούν στον νεοφιλελευθερισμό και συντονίζονται

Μετάφραση:
Καίτη Διαμαντάκη

Για να κατορθώσουν τα κοινωνικά κινήματα, που εκδηλώθηκαν τα τελευταία χρόνια σε ολόκληρη την Ευρώπη, να διατηρηθούν, αλλά και να διευρυνθούν περισσότερο, είναι σημαντική ανάγκη να συσπειρωθούν σε ευρωπαϊκή κλίμακα αρχικά, οι ενδιαφερόμενες ομάδες, συνδικάτα και σύλλογοι, στα πλαίσια ενός οργανωμένου δικτύου, το οποίο μένει να επινοηθεί και το οποίο θα έχει την ικανότητα να συγκεντρώνει τις δυνάμεις να συντονίζει τους στόχους και να επεξεργάζεται κοινά σχέδια δράσης. Παρ' όλες τις επιμέρους διαφορές, αν όχι διαφορές τους, όλα τα παράπανω κινήματα κοινό τους γνώρισμα, μεταξύ άλλων, έχουν την ίδια αγωνία για την πρόσπιση όλων των απροσπάτετων της νεοφιλελεύθερης πολιτικής και, ταυτόχρονα, για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που αυτή αφήνει να χρονίζονται.

Είναι ακριβώς αυτά τα προβλήματα που είτε σκόπημα αγνοούνται είτε αποθύνονται από σημερινά σοσιαλδημοκρατικά κόμματα, τα οποία βολεύονται με τις αυξανόμενες ανισότητες και την εργασιακή προσωρινότητα, καθώς πρώτο τους μέλημα είναι να διαχειρίζονται την καθεστειακή οικονομική τάξη, ώστε να διαφυλάσσεται ο τρόπος διαχείρισης του κράτους. Είναι ανάγκη μια αληθινή κριτική αντεξουσία, να μπορέσει να τα επαναφέρει επί μονίμου βάσεως στην ημερησια διατάξη μέσα από ποικίλες συμβολικές, κατ' εσχολήν, μορφές δράσης, οι οποίες θα εκφράζουν, όπως το Σιατλ, τις βαθύτερες προσδοκίες των πολιτών.

Η αντεξουσία αυτή, που καλείται να αντιμετωπίσει διεθνείς δυνάμεις, πολυεθνικούς θεσμούς και επιχειρήσεις, πρέπει να λάβει χαρακτήρα διεθνή και, σε ένα πρώτο στάδιο, ευρωπαϊκό. Αντιμετώπιση με δυνάμεις ταγμένες στη διατήρηση και την παλινόρθωση του παρελθόντος, κυρίως μέσα από την εξάλειψη κάθε ίχνους του «Κράτους - Πρόνοια», οφείλει να αποτελέσει ένα ισχυρό κίνημα, το οποίο θα μπορούσε και θα είχε χρέος να εξαναγκάσει τους διεθνείς θεσμούς, τα κράτη και τις κυβερνήσεις τους να θεσπίσουν και να εφαρμόσουν δραστικά μέτρα για τον έλεγχο των χρηματοοικονομικών αγορών και να πολεμήσει ενάντια στις ανισότητες στο εσωτερικό κάθε έθνους, όσο και μεταξύ των διαφορετικών εθνών.

Σ' αυτή τη βάση προτείνουμε να συκληθεί το Συνέδριο του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Κινήματος, με στόχο τη σύνταξη καταστατικού χάρτη και κοινωνικού κινήματος και τη θεμελίωση των αρχών μιας διεθνούς δομής, η οποία θα συσπειρώσει όλες τις υπάρχουσες οργανωτικές και πνευματικές δυνάμεις αντίστασης στη νεοφιλελεύθερη πολιτική, δρώντας σε πλήρη ανεξαρτησία από κόμματα και κυβερνήσεις.

Το συνέδριο αυτό θα αποτελέσει εδαφος κατ' αρχάς για την ευθεία αντιπαράθεση διαφορετικών σχεδίων κοινωνικής μεταρρύθμισης, που επιχειρούν να αναχαιτίσουν τις τρέχουσες οικονομικές και κοινωνικές διαδικασίες (αύξηση της ευελιξίας και της προσωρινότητας

στον εργασιακό χώρο, πτώση του βιοτικού επιπέδου κ.ά.) και να καταπολεμήσουν τα ολοένα ασφυκτικότερα μέτρα «ασφάλειας», με τα οποία οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις έχουν την τάση να εξουδετερώνουν τις επιπτώσεις της πολιτικής τους: κατά δεύτερο λόγο, να δώσει λαβή στη δημιουργία μόνιμων και σθεναρών δεσμών, που θα συμβάλλουν θετικά στην ταχεία κινητοποίηση και την ανάληψη κοινών πρωτοβουλιών από μέρους όλων των συγκεκριμένων ομάδων (χωρίς να παραισφρήσει κανενός είδους συγκεντρωτικούς εξαναγκασμούς και χωρίς απολύτως τίποτε να χυθεί από τον καταπληκτικό πλούτο που φέρει η διαφορετικότητα των εμπνεύσεων και των παραδόσεων) τρίτον, το Συνέδριο θα αποτελέσει εδαφος για την οριοθέτηση κοινών στόχων δράσης σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, με προοπτική την οικοδόμηση μιας αλληλέγγυας κοινωνίας θεμελιωμένης στην ενοποίηση και την προαγωγή των κοινωνικών ρυθμίσεων.

Η συσπείρωση όλων εκείνων, που μέσα από τον καθημερινό αγώνα τους ενάντια στις ολέθριες επιπτώσεις της νεοφιλελεύθερης πολιτικής συνειδητοποιούν τις υπάρχουσες δυνατότητες απειπίθεσης, θα μπορούσε έτσι να δρομολογήσει ένα συλλογικό δημιουργικό έργο, ικανό να προσφέρει σε όλους εκείνους που δεν αναγνωρίζουν πια τον εαυτό τους μέσα στον κόσμο ως έχει, τη ρεαλιστική ουτοπία άξονα στον οποίο θα μπορούσαν να οργανωθούν οι διαφορετικές, πλην συγκλίνουσες προσπάθειες και αναμετρήσεις.

Σημ. Από την εφημερίδα «Εποχή»

Η παγκοσμιοποίηση δεν αποτελεί ομοιογενή πορεία

Μετάφραση από τα ιταλικά
Αργύρης Παναγόπουλος

Σε σχέση με αρκετούς άλλους συναδέλφους σας εσείς δε σταματήσατε ποτέ να προσδιορίζατε ως μαρξιστής. Η σκέψη του Μαρξ πόσα κλειδιά ερμηνείας προσφέρει σε σχέση με την πολυσυνθετικότητα του παρόντος;

Θεώρησα πάντα το μαρξισμό μία μέθοδο μελέτης και έρευνας, μία μέθοδο που μου επιτρέπει να βάζω τα πράγματα σε τάξη, με αρκετές σταθερές προτεραιότητες, όπως το γεγονός ότι θα πρέπει να ξεκινήσω όχι από τις ιδέες, αλλά από την ανάλυση των κοινωνικών διαδικασιών. Δεν πρέπει να θεωρούμε τα γραπτά του Μαρξ σαν δογματικά κείμενα, αλλά ως έργα που περιέχουν σημαντικά στοιχεία και να τα αξιολογήσουμε κριτικά. Και ο Γερμανός φιλόσοφος ήταν ανθρώπινο πλάσμα και όπως όλα τα ανθρώπινα πλάσματα έκανε λάθη, αλλά η ανάλυση του για την ταξική κοινωνία ως σύστημα διαρκούς εξέλιξης είναι ακόμα και σήμερα πολύ σημαντικό. Αυτή η θεωρία επιτρέπει να αντιπαραθέσουμε τα - εντελώς απάρδεκτα - κενά ορισμένων μελετητών, οι οποίοι υποστηρίζουν ότι η ιστορία τελείωσε και ότι ο καπιταλισμός κατάφερε να οικοδομήσει ένα σταθερό σύστημα. Ο τρόπος με τον οποίο τα σημερινά συστήματα αναπτύσσουν τις εσωτερικές αντιφάσεις τους αποδεικνύουν το αντίθετο.

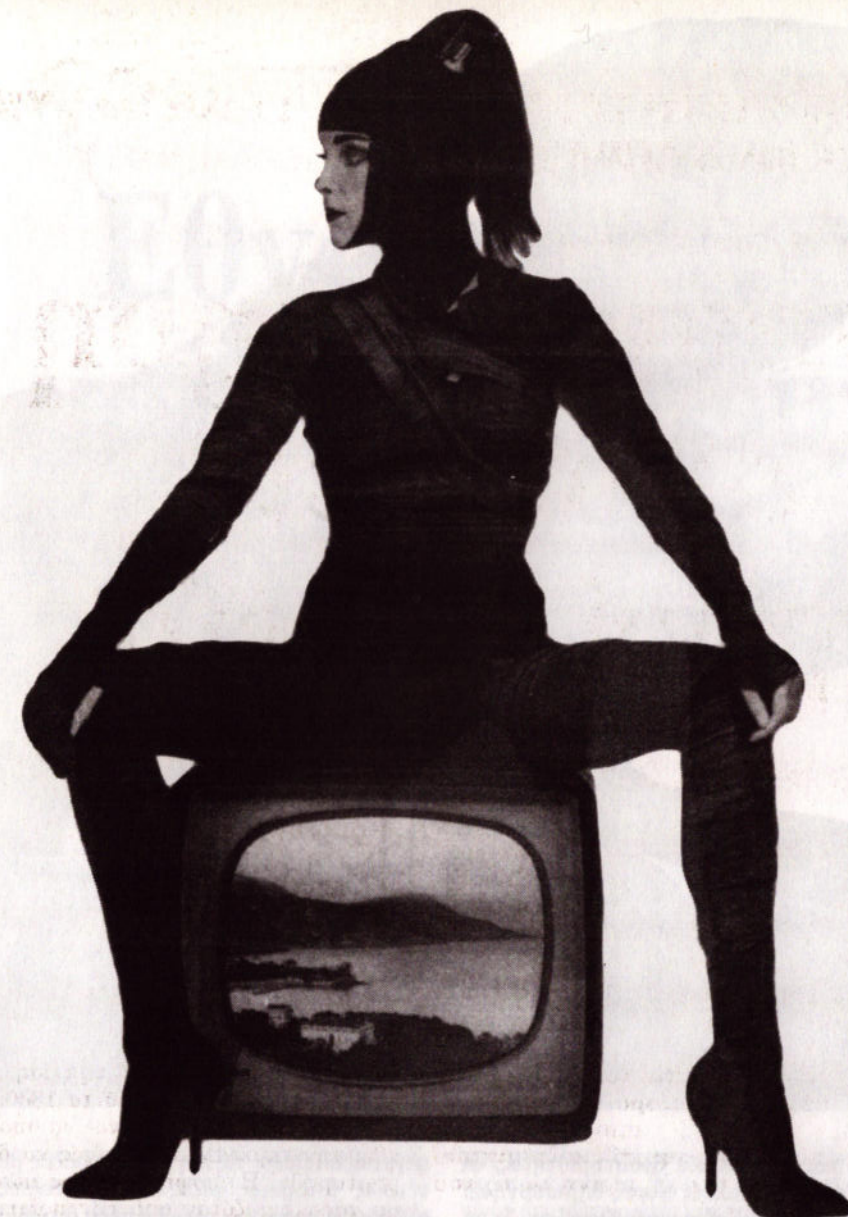
Οι διαμαρτυρίες του Σιάτλ, του Νταβός, τα διάφορα απελευθερωτικά κινήματα αποτελούν ένα σημαντικό δυναμικό για να αντιπαρατεθούν στη σημερινή φάση του καπιταλισμού.

Στις δυτικές κοινωνίες η εργατική τάξη δεν έχει πλέον την κεντρικότητα που της είχε αποδώσει ο Μαρξ. Έχει αυξηθεί η βιομηχανική παραγωγή, αλλά λιγότερο από την εργασιακή δύναμη. Στη Βρετανία λ.χ., η μεγάλη αυτοκινητοβιομηχανία δεν υπάρχει πια, ενώ αντίθετα δεν είχαμε παράξει ποτέ τόσα αυτοκίνητα όσα αυτήν την περίοδο. Το γεγονός αυτό ισχύει ακόμα και για τις πιο φτωχές χώρες. Τα κινήματα κοινωνικής διαμαρτυρίας δε μπορούν να ταυτιστούν μόνο με μια τάξη, την εργατική τάξη, που παραμένει πάντα πολυάριθμη αλλά δε διατηρεί μια κεντρική θέση. Αυτήν τη στιγμή η πιο εμφανής αντίφαση συνίσταται στην αύξηση των ανισοτήτων ακόμα και στο εσωτερικό των διαφόρων χωρών, όσο και σε όλο τον κόσμο. Έχουμε να αντιμετωπίσουμε έναν κόσμο αδικίας που δε μπορεί να διαρκέσει χωρίς κανόνες. Οι φτωχοί δεν είναι αυτοί της προκαπιταλιστικής φάσης, που, χωρίς να βγάλουν άχνα, αποδέχονταν τα πάντα ως καρπό μιας ανθρώπινης και θείας ιεραρχίας. Στο βιβλίο που γράψαμε με τον Πολίτο προσπάθησα να εξηγήσω ότι σήμερα δε μπορεί πια να συμβεί

αυτό που συνέβαινε κατά τη φάση της εποχής του ιμπεριαλισμού το 1800. Ο λαός δεν είναι διατεθειμένος να αποδεχθεί την εκμετάλλευση χωρίς να διαμαρτυρηθεί. Η άποψη ότι ο νέος αιώνας θα χαρακτηριζόταν από την πολιτική στασιμότητα, τον πολιτικό βάλτο, μου φαίνεται εντελώς αδικαιολόγητη.

Η παγκοσμιοποίηση μας θέτει απέναντι στην διαχείριση μιας σύνθετης πραγματικότητας. Τι μπορεί να κάνει η πολιτική, κυρίως αυτή του εθνικού κράτους, για να αντιμετωπίσει την πρωτοκαθεδρία της οικονομίας επάνω στα ανθρώπινα όντα, την πρωτοκαθεδρία του κέρδους επάνω στα δικαιώματα για τα οποία αγωνιστήκαμε καθόλη τη διάρκεια του προηγούμενου αιώνα;

Για να κατανοήσουμε αυτό που συμβαίνει δεν έχουμε ανάγκη να δημιουργήσουμε νέες κατηγορίες. Τα όργανα ανάλυσης που έχουμε ήδη επεξεργαστεί είναι ήδη αρκετά. Είναι όμως αναγκαίο να υπογραμμίσουμε ότι η παγκοσμιοποίηση δεν αποτελεί μια ομοιογενή πορεία. Η οικονομική, πολιτισμική, τεχνολογική παγκοσμιοποίηση δεν ανταποκρίνεται σε αυτή της πολιτικής. Στην πολιτική δεν υπάρχει ακόμα καμία αρχή που να είναι σε θέση να πάρει αποφάσεις που να έχουν για όλους την ίδια αξία. Ο ΟΗΕ δεν έχει πια μια ανεξάρτητη εξουσία, ενώ το ΔΝΤ αποτελεί την έκφραση των μεγάλων

βιομηχανικών δυνάμεων, με επικεφαλής τις ΗΠΑ. Τα εθνικά κράτη συνεχίζουν απεναντίας να διαδραματίζουν ένα σημαντικό ρόλο, αλλά η μεγάλη αντίφαση είναι ακριβώς αυτή. Η πολιτική οργάνωση που οικοδομήθηκε από το αστικό και εργατικό κίνημα τον προηγούμενο αιώνα δεν είναι σε θέση να λειτουργήσει έξω από τα εθνικά όρια, ενώ οι καιροί το απαιτούν. Κατά τα άλλα μου φαίνεται αδύνατον σήμερα να οικοδομηθεί μια συμφωνία ανάμεσα στα διάφορα κράτη. Διαφορετική είναι η κατάσταση των μη κυβερνητικών οργανώσεων οι οποίες ενεργούν πραγματικά σε παγκόσμιο επίπεδο, με τρόπους που είναι περισσότερο προσαρμοσμένοι με την εποχή μας.

Οι δυτικές χώρες, ανίκανες να ασκήσουν κοινή πολιτική, ενώθηκαν όμως, επικαλούμενες ανθρωπιστικές αξίες, και επιτέθηκαν κατά της Σερβίας.

Είμαι βαθιά σκεπτικιστής και κριτικός απέναντι στη νέα πολιτική υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Δεν αναφέρομαι μόνο στην ανάγκη να αναπτύξουμε μια τέτοια πολιτική, αλλά

και στους τρόπους με την οποία πραγματοποιείται. Κατακρίνω το γεγονός ότι ένα μεγάλο μέρος της αριστεράς εξαπατήθηκε στο όνομα πλαστών σταυροφοριών ηθικής. Στην περίπτωση των Βαλκανίων είναι σαφές ότι η επέμβαση του ΝΑΤΟ δεν είχε καμία σχέση με τις δικαιολογίες με τις οποίες ξεκίνησε. Θα πρέπει να προσέξουμε να μην μετατρέψουμε σε δικούς μας τους «ανθρωπιστικούς λόγους» των στρατηγών.

Πρόσφατα βρεθήκατε στο επίκεντρο μιας συζήτησης για τον αναθεωρητισμό (σε σχέση με τον ναζισμό σ.σ.), ξεκινώντας από την περίπτωση του Ίρβινγκ. Εσείς επικαλεστήκατε τις ευθύνες των ιστορικών έως ότου αφήσουν το έδαφος στην έρευνα και στη διάδοση των γεγονότων από μη ειδικούς. Πώς απαντάτε στην πολεμική του Σέρτζιο Ρομάνο, που παρεμβαίνοντας σε αυτά τα θέματα υποστήριξε ότι το καθήκον του ιστορικού είναι να είναι πάντα αναθεωρητής;

Το καθήκον του ιστορικού είναι να ερευνά, να επαληθεύει και όχι να αναθεωρεί οπωσδήποτε. Εάν αποδεχό-

μασταν αυτή την άποψη, θα ήταν να υποστηρίζαμε ότι δεν υπάρχει μια αντικειμενική πραγματικότητα και ότι κάθε εποχή έχει τη δική της αλήθεια. Εμείς οι μαρξιστές ιστορικοί, στην Αγγλία, δεν υπήρξαμε ποτέ αναθεωρητές, αλλά προσπαθήσαμε πάντα να κατανοήσουμε και να ερευνησουμε αυτό που οι άλλοι δεν είχαν εξετάσει. Το πράξαμε αναλαμβάνοντας το καθήκον να διατηρήσουμε διαχωρισμένο αυτό που αποτελούσε την πολιτική μας συμμετοχή - μια διάσταση που δεν θα έπρεπε να εγκαταλείψουμε - από τη γραφή μας ως ερευνητών και μελετητών. Η ιστορία δεν υπήρξε ποτέ ουδέτερη, σε καμία περίοδο και θα ήταν λάθος να σκεφθούμε - όπως έγινε κατά τη σοβιετική περίοδο - ότι υπάρχει μια ολοκληρωτική ταυτότητα ανάμεσα στην πολιτική γνώμη και άποψη και το ιστορικό γραπτό, ταύτιση που επιβεβαιώνεται μόνο σπανίως.

Ο αρνητής του Ολοκαυτώματος Ίρβινγκ ηττήθηκε, τουλάχιστον στην αίθουσα του δικαστηρίου. Ποιός είναι κατά τη γνώμη σας ο πραγματικός κίνδυνος από τις θεωρίες της άρνησης των εγκλημάτων του Β' Παγκόσμιου Πολέμου;

Δεν πιστεύω ότι ο αναθεωρητισμός μπορεί να αλλάξει τη μνήμη των γεγονότων που ζήσαμε με τόσο μεγάλη ευκολία. Οι διαδικασίες με τις οποίες τροποποιούνται οι αναμνήσεις του παρελθόντος είναι πολύ πιο σύνθετες. Στην Ευρώπη θα υπάρξει πάντα μια μειοψηφία νεοναζί που θα αρνείται την ύπαρξη των στρατοπέδων συγκέντρωσης, αλλά δεν πιστεύω ότι η πλειονότητα των ανθρώπων της δεξιάς ελκύεται πολύ από αυτούς. Με ανησυχεί πολύ περισσότερο που στρέφονται εναντίον των Αλβανών και των Μαροκινών. Η θεωρία της άρνησης, που σήμερα αφορά περισσότερο από όλους το ισραηλινό κράτος, θα μπορούσε να αποτελέσει ένα πολιτικό πρόβλημα, που δεν θα πρέπει να αντιμετωπιστεί μέσα από τις δικαστικές αίθουσες και με τη λογοκρισία.

Ποιά είναι η σημερινή πρόκληση που ιστορικοί όπως εσείς αναγκάζοσαστε να αντιμετωπίσετε;

Το πραγματικό πρόβλημα για εμάς είναι ότι θα πρέπει να συνεχίσουμε να ερευνούμε το νεοφασισμό χωρίς να μιλάμε με τον τρόπο που μιλούσαμε όταν υπήρχε η Αντίσταση ή ο πόλεμος. Η αντιπαραθεση βρίσκεται ανάμεσα σε αυτή την ανάγκη και τη συνειδητοποίηση ότι οι έρευνες μας μπορεί να χρησιμοποιηθούν εναντίον μας, από τους αντιπάλους μας.

Σημείωση: Το κείμενο πήραμε από την εφημερίδα «Εποχή».

Εθνοτικές διενέξεις και οππορτουνιστικός ρεαλισμός

Νιαζί Κιζιλγιουρέκ

Σένα συνέδριο που διοργανώθηκε πρόσφατα στο Εβραϊκό Πανεπιστήμιο της Ιερουσαλήμ, εξετάστηκε το θέμα των εθνοτικών διενέξεων. Πανεπιστημιακοί από διάφορες χώρες του κόσμου διάβασαν εισηγήσεις σχετικά με το θέμα και για τρεις μέρες το συζήτησαν σε όλες του τις διαστάσεις. Άξιο προσοχής ήταν το γεγονός ότι κάμποι από τους παρόντες Εβραίους και Αμερικάνους πανεπιστημιακούς συφωνούσαν σε αρκετά θέματα. Και το θέμα στο οποίο συμφωνούσαν περισσότερο, ήταν το ότι οι εθνοτικές συγκρούσεις μπορούν να εξαλειφθούν μόνο με το διαχωρισμό. Λέχθηκε πως, εάν υπάρχει μια εθνοτική διένεξη που απειλεί τη διεθνή σταθερότητα, ο πιο ρεαλιστικός, ο πιο πραγματιστικός τρόπος να αντιμετωπιστεί είναι ο διαχωρισμός των διαμαχόμενων πλευρών. Το ενδιαφέρον της υπόθεσης ήταν ότι αυτοί οι πανεπιστημιακοί, ενώ ξεκινούσαν από διαφορετικά σημεία και έννοιες, κατέληγαν στο ίδιο συμπέρασμα. Η διαφορετικότητα ήταν πιο εμφανής στο θέμα της προσέγγισης της ιστορίας. Κάποιοι Αμερικάνοι πανεπιστημιακοί δεν ασχολήθηκαν με την ιστορική υπόσταση των εθνοτικών διενέξεων, ούτε με την περίπλοκη φύση αυτών των φαινομένων, ούτε με τις ξένες παρεμβά-

σεις και αποικιακές δραστηριότητες, οι οποίες είχαν πολλές φορές δημιουργήσει τη βάση για τις εθνοτικές διενέξεις. Στην πραγματικότητα δεν είχαν κάνει καμιά προσπάθεια για να κατανοήσουν τις εθνοτικές συγκρούσεις αλλά αποσκοπούσαν στην εξεύρεση «πρακτικών τρόπων» για τον τερματισμό των διενέξεων. Χωρίς κανένα δισταγμό μπορούσαν να αγνοήσουν και τα ιστορικά γεγονότα και τη διεθνή νομιμότητα. Η προσέγγιση αυτή που ονομάζεται «ρεαλιστική», στην πραγματικότητα δεν αποσκοπεί σε τίποτε άλλο παρά την προστασία των συμφερόντων των μεγάλων δυνάμεων και προσεγγίζει τα θέματα σε βραχυπρόθεσμη βάση, χωρίς αρχές. Στο όνομα της σταθερότητας υποστηρίζεται η διχοτόμηση, χωρίς καμιά επίγνωση ότι αυτό που μακροπρόθεσμα μπορεί να απειλήσει τη σταθερότητα είναι αυτή η ίδια η πολιτική της διχοτόμησης. Κάποιοι Εβραίοι πανεπιστημιακοί είχαν υποστηρίξει τα διχοτομικά μοντέλα παρά την επανένωση. Όμως, αφετηρία αυτών των απόψεων δεν ήταν η άρνηση της ιστορίας αλλά αντιθέτως, δίνοντας μια υπερβολική έμφαση στην ιστορία, παρουσίαζαν το διαχωρισμό σχεδόν ως μια «ιστορική επιταγή». Αυτή η μεταφυσική αντίληψη της ιστορίας πηγάζει από μια μεταφυσική επίσης αντίληψη της έννοιας της εθνότητας. Αυτή η σχολή σκέ-

ψης παρουσιάζει τις εθνοτικές ομάδες με τέτοιες ιστορικές ρίζες και ιδιαίτερες αξίες, έτσι που η συνύπαρξη μέσα στο ίδιο κράτος με άλλες εθνοτικές ομάδες μοιάζει αδύνατη. Σύμφωνα με αυτήν την αντίληψη σ'ένα πολυ-εθνοτικό χώρο ο διαχωρισμός και η διχοτόμηση είναι η λογική κατάληξη. Λαμβάνοντας υπόψη τον αριθμό των εθνοτικών ομάδων στον κόσμο, η αντίληψη αυτή δε μπορεί να οδηγήσει στη σταθερότητα, αλλά στο χάος. Οι προσεγγίσεις αυτές στηρίζονται σε δύο βασικές έννοιες. Την πρώτη μπορούμε να την ονομάσουμε οππορτουνιστικό ρεαλισμό και τη δεύτερη ιστοριστικό ρεαλισμό. Ο οππορτουνιστικός ρεαλισμός είναι ένα εργαλείο στα χέρια αυτών που στη δεδομένη συγκυρία δρουν από θέση ισχύος και δε στοχεύουν στην επίλυση του εθνοτικού προβλήματος αλλά στο να επωφεληθούν από αυτό. Και αν ασχοληθούν με την επίλυση, αυτό θα είναι πάντοτε στο πλαίσιο των δικών τους συμφερόντων. Ταυτόχρονα, χρησιμοποιείται για τη νομιμοποίηση των μαξιμαλιστικών απαιτήσεων. Ένα παράδειγμα από την Κύπρο: Όταν ο George Ball επισκέφθηκε την Κύπρο το 1964, είπε στον Άγγλο αξιωματικό Martin Packart, ο οποίος του έλεγε πως η διένεξη στην Κύπρο μπορεί να λυθεί με κάποια προσπάθεια: «Λάθος κατάλαβες παιδί μου. Δεν είμαστε εδώ για

να τους ενώσουμε αλλά για να τους χωρίσουμε. Μια μόνο λύση υπάρχει για αυτό το νησί, η διχοτόμηση». Ένα άλλο παράδειγμα από την κυπριακή ιστορία είναι ότι πριν από το 1974, η τουρκοκυπριακή πλευρά ήταν αυτή που ζητούσε το σεβασμό προς τη νομιμότητα και τις συμφωνίες. Το αποτέλεσμα είναι εμφανές: Η Κύπρος δεν απόκτησε σταθερότητα και εξακολούθησε να απειλεί και την σταθερότητα στην περιοχή. Όσον αφορά τον ιστορικό ρεαλισμό πρέπει να τονίσουμε πως η έννοια αυτή δεν έχει καμιά σχέση με την ιστορική πραγματικότητα. Αυτό που υπάρχει εδώ είναι ένα φαινόμενο που συναντάται συχνά στους εθνοτικούς εθνικιστές, οι οποίοι χρησιμοποιούν το παρελθόν ως εργαλείο για την νομιμοποίηση των πολιτικών τους στόχων. Δηλαδή το παρελθόν χρησιμοποιείται και πολιτικοποιείται και η τρέχουσα πολιτική αποκτά ιστορική νομιμότητα. Ιδιαίτερα σε πολυ-εθνοτικούς χώρους, η ιστορία θεωρείται το μέσο για τον αποκλεισμό της άλλης ομάδας ή για την επικυριαρχία πάνω στην άλλη ομάδα. Αυτού του είδους τις προσεγγίσεις τις συναντάμε συχνά στα Βαλκάνια και την Μέση Ανατολή. Είναι φανερό ότι καμιά από τις δύο αυτές προσεγγίσεις δε μπορεί να επιλύσει τις εθνοτικές διενέξεις. Ο δε ρεαλισμός τους, περιορίζεται είτε στον οππορτουνισμό

της μεγάλης δύναμης, είτε στα εθνοκεντρικά έντονα. Και το πιο σημαντικό είναι ότι στην ουσία αυτών των προσεγγίσεων δεν υπάρχει ούτε η μίνιμουμ-ηθική ούτε και η δημοκρατική ευαισθησία. Κατά την άποψή μου, αν τα δύο αυτά σημεία δε ληφθούν υπόψη οι εθνοτικές διενέξεις μπορούν να εξελιχθούν σε φυλετικούς πολέμους. Η διευθέτηση των σχέσεων είτε είναι συνεταιρισμός, απόσχιση ή επικυριαρχία-μεταξύ εθνοτικών ομάδων που για ιστορικούς λόγους βρίσκονται στον ίδιο γεωγραφικό χώρο, δε μπορεί να γίνει με μόνη βάση το συσχετισμό δυνάμεων, γιατί αυτό δεν εξασφαλίζει τη σταθερότητα, αντιθέτως, προκαλεί αστάθεια. Γι αυτόν το λόγο, η εφαρμογή των δημοκρατικών αντιλήψεων και αρχών είναι απαραίτητη προϋπόθεση για τη μόνιμη λύση των εθνοτικών διενέξεων. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μόνο με τον σεβασμό των βασικών αναγκών και δικαιωμάτων όλων των ενδιαφερομένων. Γι αυτό και η μίνιμουμ-οικουμενική-ηθική είναι εκ των ων ουκ άνευ. Διαφορετικά, κάποια μέρη του κόσμου θα εξακολουθήσουν να μοιάζουν με ζούγκλα και κάποια άλλα ανά πάσα στιγμή θα μπορούν να μετατραπούν σε ζούγκλα. Ο πραγματικός ιστορικός και πολιτικός ρεαλισμός προϋποθέτει την ύπαρξη δημοκρατικών αρχών. Ακόμη και αν υποστηρίξουμε πως οι

δημοκρατικές λύσεις μπορούν να διαφέρουν ανάλογα με τις συγκεκριμένες, υπάρχει πάντοτε μια μίνιμουμ κοινή βάση. Αυτή είναι η αναγνώριση των συμφερόντων όλων των εμπλεκόμενων. Όπως τονίζει και ο Alain Touraine, η ύπαρξη της δημοκρατίας περνάει μέσα από την αναγνώριση του άλλου. Το κοινό σημείο ανάμεσα σ αυτούς που υπηρετούν τον εγωισμό της μεγάλης δύναμης και τους εθνοτικούς εθνικιστές, είναι η έλλειψη δημοκρατικής ευαισθησίας όσον αφορά στον άλλο. Ο ρεαλισμός των πρώτων καθορίζεται από την ισχύ και τα εγωιστικά τους συμφέροντα. Αυτοί που ανήκουν στη δεύτερη κατηγορία προσεγγίζουν το ρεαλισμό μέσα από το εθνοτικό τους πάθος. Το αποτέλεσμα είναι πάντοτε το ίδιο, η άρνηση του άλλου. Γι αυτό και ο ρεαλισμός τους δεν είναι δημοκρατικός. Και ό,τι δεν είναι δημοκρατικό δε μπορεί μακροπρόθεσμα να παράγει σταθερότητα. Οι εθνοτικοί εθνικιστές, εκτός του ότι δεν είναι δημοκράτες έχουν ένα ακόμη μειονέκτημα. Πάντοτε υπερτιμούν τις δυνάμεις τους. Γι αυτό και δεν έχουν πλήρη επίγνωση της πραγματικότητας στην οποία ζουν. Αν και φαινομενικά είναι νικητές, μακροπρόθεσμα δε μπορεί παρά να χάσουν. Τέτοια παραδείγματα υπάρχουν σε πολλά μέρη του κόσμου, καθώς και στην Κύπρο.

Το ευρώ και η οικονομική

πολιτική στην Ευρώπη

Σταύρου Τομπάζου

Η υιοθέτηση του ευρώ από τις αρχές του 1999 από 11 κράτη μέλη της ΕΕ συνέπεσε με μια αισθητή επιβράδυνση του ΑΕΠ σε πραγματικές τιμές. Στην Ευρώπη των 11, από 2,7% το 1998 μειώθηκε στο 2,1% το 1999.

Βέβαια, αυτή η επιβράδυνση δεν σχετίζεται άμεσα με το ευρώ. Είναι το αποτέλεσμα της παγκόσμιας χρηματιστικής κρίσης που άρχισε στη νοτιοανατολική Ασία επηρεάζοντας άμεσα και την Ιαπωνία, μεταφέρθηκε στη Ρωσία το καλοκαίρι του 1998 και κατέληξε στη Λατινική Αμερική και κυρίως στη Βραζιλία το 1999.

Η Ευρώπη επηρεάστηκε δυσμενώς από αυτές τις εξελίξεις κυρίως μέσω του διαύλου του διεθνούς εμπορίου. Η κατάρρευση των νομισμάτων των «αναδυόμενων» αγορών συνέβαλε στην εξισορρόπηση των τρεχουσών συναλλαγών τους μειώνοντας αισθητά τις εισαγωγές και αυξάνοντας τις εξαγωγές τους. Άλλωστε η βασική αιτία της κρίσης στις αναδυόμενες αγορές, εξαιρουμένης της Ρωσίας, ήταν η αντίθεση που υπήρχε ανάμεσα στα συνεχώς διευρυνόμενα εξωτερικά τους ελλείμματα αφενός και στα υπερτιμημένα τους νομίσματα αφετέρου.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στην ετήσια έκθεσή της του 1999 για την ευρωπαϊκή οικονομία, διαπιστώνει ότι η συγκυρία στην Ευρώπη χαρακτηρίζεται από τη διαμάχη ανάμεσα σε δύο παράγοντες με αντίθετες επιδράσεις. Τα υγιή θεμελιώδη χαρακτηριστικά της ευρωπαϊκής οικονομίας αφενός και τη διάβρωση τους διεθνούς οικονομικού περιβάλλοντος αφετέρου. Ωστόσο απόφεύγει να εξετάσει τη σχέση ανάμεσα στους δύο προαναφερθέντες παράγοντες. Μήπως οι καλές επιδόσεις της ευρωπαϊκής οικονομίας και ιδιαίτερα των 11 κρατών μελών της ευρωζώνης όσον αφορά στο δημοσιονομικό έλλειμμα και χρέος, στον πληθωρισμό κ.λπ. είναι η άλλη πτυχή, η άλλη πλευρά του κακού διεθνούς περιβάλλοντος, έτσι που οι δύο παράγοντες να αποτελούν συστατικά στοιχεία μιας και μοναδικής ενότητας;

Πολλά επιχειρήματα συνηγορούν προς αυτήν την κατεύθυνση. Καταρχήν θα πρέπει να σημειώσουμε ότι οι ρυθμοί μεγέθυνσης κατά τη δεκαετία του 1990 συνεχίζουν να συρρικνώνονται αισθητά στην ΕΕ. Κατά την τελευταία δεκαετία ο ρυθμός μεγέθυνσης στην Ε.Ε. ήταν κατά μέσο όρο 1,9% έναντι 2,4% κατά

τη δεκαετία του 1980 και 3% κατά τη δεκαετία 1970. Το ποσοστό ανεργίας της τελευταίας πενταετίας είναι ψηλότερο από το αντίστοιχο ποσοστό των ετών 1986-1990. Από 8,9% ανήλθε στο 9,8%. Οι μεικτές επενδύσεις παγίου κεφαλαίου από 21,8% του ΑΕΠ κατά την περίοδο 1986-1990, μειώνονται στο 20,4% την περίοδο 1996-2000.

Αυτές οι κακές επιδόσεις της ευρωπαϊκής οικονομίας της δεκαετίας του 90 είναι εκ πρώτης όψεως παράδοξες, όχι εξ αιτίας της συνεχούς βελτίωσης των δημοσιονομικών ελλειμμάτων και χρεών και της μείωσης του πληθωρισμού κατά την περίοδο μετά το Μάαστριχτ, αλλά επειδή το ποσοστό αποδοτικότητας του κεφαλαίου αποκαθιστάται σταδιακά για να φθάσει σε επίπεδα συγκρίσιμα με αυτά της δεκαετίας του 1960. Πιο συγκεκριμένα η αποδοτικότητα των επενδύσεων φθάνει κατά τα μέσα της δεκαετίας του 1990 το μέσο όρο της περιόδου 1961-1973 και από τότε τοποθετείται σε ανώτερα επίπεδα, ενώ το ποσοστό μεγέθυνσης της οικονομίας κατά τη δεκαετία του 90 δε συγκρίνεται με αυτό της δεκαετίας του 60. Με άλλα λόγια, ενώ το ποσοστό κέρδους αυξάνεται, οι ρυθμοί μεγέθυνσης της οικονομίας δεν ακολουθούν. Πως ερμηνεύεται αυτή η απόκλιση κέρδους και μεγέθυνσης; Η βασική της αιτία οφείλεται στις ίδιες τις περιοριστικές πολιτικές, τις οποίες η συνθήκη του Μάαστριχτ θεσμοθετεί, και στην μισθολογική λιτότητα ή τον περιορισμό της συνολικής ζήτησης που προκάλεσαν.

Τα κέρδη τα οποία δεν επενδύονται στην Ευρώπη καταλήγουν σε αυξημένο βαθμό στις λεγόμενες «αναδυόμενες αγορές» που μέχρι την κρίση του 97 τουλάχιστον αποτελούσαν σπάνιες εξαιρέσεις ψηλών ρυθμών οικονομικής ανάπτυξης. Σύμφωνα με τα δεδομένα της Τράπεζας Διεθνών Διευθετήσεων (BIS), οι καθαρές εισροές κεφαλαίων αυξάνονται εντυπωσιακά σαυτές τις αγορές καθόλη την περίοδο της δεκαετίας του 90 που προηγείται της κρίσης. Στις αναδυόμενες αγορές της Ασίας και της Λατινικής Αμερικής οι καθαρές εισροές ιδιωτικών κεφαλαίων ήταν της τάξης των 13 δισ. δολαρίων κατά μέσο όρο ετησίως τη δεκαετία του 80, ενώ το πρώτο εξάμηνο του '97 έφθασαν τα 178 δισ. δολάρια.

Η πολιτική των ψηλών πραγματικών επιτοκίων και της περιοριστικής νομισματικής πολιτικής με σκοπό τον έλεγχο του πληθωρισμού, συνδυασμένη με μια

αύξηση της παραγωγικότητας ψηλότερη από τις πραγματικές μισθολογικές αυξήσεις δημιουργεί έλλειψη επενδυτικών ευκαιριών στην Ευρώπη. Η οικονομική μεγέθυνση στις αναδυόμενες αγορές, βασισμένη στις εισροές ξένων ιδιωτικών κεφαλαίων, είχε ημερομηνία λήξης από την αρχή διότι ακριβώς διέβρωνε το ίδιο το μοντέλο ανάπτυξης αυτών των οικονομιών που στηρίχθηκε παραδοσιακά πάνω στις βιομηχανικές τους εξαγωγές.

Η ΕΕ με μια οικονομία συγκρίσιμη σε μέγεθος με αυτήν των ΗΠΑ παίζει καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση της παγκόσμιας ζήτησης. Το κακό διεθνές περιβάλλον, όπως διαμορφώθηκε με την παγκόσμια χρηματιστική κρίση, δεν είναι επομένως τελείως άσχετο με την οικονομική πολιτική στην Ευρώπη, διότι η τελευταία συνέβαλε στη διαμόρφωσή του.

Η ανάλυση που ερμηνεύει τα χαμηλά ποσοστά μεγέθυνσης και απασχόλησης στην Ευρώπη από τον ελλειμματικό χαρακτήρα της συνολικής ζήτησης ενισχύεται αν εξετάσει κανείς τη συγκυρία κάποιων χωρών με ποσοστά μεγέθυνσης πιο ψηλά από το μέσο όρο της ΕΕ. Μια τέτοια χώρα είναι η Γαλλία. Το 1998 η μεγέθυνση του ΑΕΠ στη Γαλλία είναι 3,2% έναντι 2,6% στην ΕΕ-15, 2,2% στη Γερμανία και στο Ηνωμένο Βασίλειο, 1,3% στην Ιταλία. Το 1997 και το 1998 ο πραγματικός μισθός στη Γαλλία αυξάνεται κατά 1,6% και 1,8%!

Επειδή το ποσοστό των μισθών στην προστιθέμενη αξία στην Γαλλία (χαμηλότερο του 60%) και στην Ευρωπαϊκή Ένωση γενικότερα είναι ιδιαίτερα χαμηλό, η τόνωση της ζήτησης δεν επηρεάζει την αποδοτικότητα του κεφαλαίου με τρόπο δυσμενή για την οικονομία. Κατ' ακρίβεια, δεδομένου ότι η άνοδος των πραγματικών μισθών δεν υπερβαίνει την άνοδο της παραγωγικότητας, δεν την επηρεάζει καθόλου: το κέρδος ως ποσοστό της προστιθέμενης αξίας παραμένει αναλλοίωτο.

Η διεθνής κρίση υποχρέωσε την Ευρώπη σε μια σειρά μέτρων που ενίσχυσαν την εσωτερική ζήτηση και μείωσαν τις κοινωνικές της επιπτώσεις. Στην ΕΕ-11, το 1998 μειώνονται τα μακροπρόθεσμα ονομαστικά επιτόκια από 6% σε 4,7% και τα βραχυπρόθεσμα από 4,3% σε 3,9%. Η κεντρική τράπεζα της Ευρώπης συνεχίζει αυτήν την πολιτική και το 1999. Τα ονομαστικά μακροπρόθεσμα επιτόκια μειώνονται περαιτέρω κατά 0,1% και τα βραχυπρόθεσμα κατά 0,9%. Η βασικότερη όμως εξέλιξη υπήρξε το γεγονός ότι η ΚΤΕ επέλεξε να αφήσει τη συναλλαγματική τιμή του ευρώ να διολισθησει έναντι του δολαρίου κυρίως αλλά και άλλων σημαντικών νομισμάτων όπως το Γεν και η Στερλίνα. Η ονομαστική συναλλαγματική ισοτιμία του ευρώ μειώθηκε κατά 4,3% το 1999 και υπολογίζεται ότι θα μειωθεί περαιτέρω κατά 5% το 2000. Με αυτή τη μείωση της

συναλλαγματικής τιμής του ευρώ υπολογίζεται ότι το έλλειμμα στις τρέχουσες συναλλαγές (2,4%) που εμφανίστηκε το 98, ως αποτέλεσμα της διεθνούς κρίσης, θα μειωθεί στο 0,2%.

Φαίνεται λοιπόν, ότι κάποια στοιχεία κενυσιανής πολιτικής, τα οποία άλλωστε προσπάθησε να επιβάλει χωρίς επιτυχία ο πρώην υπουργός των οικονομικών της Γερμανίας, Oscar Lafontaine, υιοθετήθηκαν εξ ανάγκης λόγω των διεθνών πιέσεων χωρίς να επιβεβαιώσουν τους φόβους της νεοφιλελεύθερης προσέγγισης. Ο πληθωρισμός μειώθηκε το 1998 και 1999 σε σχέση με το 1997. Ενώ ο μέσος όρος του ετήσιου ρυθμού αύξησης της ιδιωτικής κατανάλωσης κατά την περίοδο 1998-2000 διπλασιάστηκε σχεδόν (από 1,5% το 97 ανήλθε στο 2,7%), ο πληθωρισμός μειώνεται.

Μια πολιτική επομένως που να συνδυάζει την περαιτέρω μείωση των πραγματικών επιτοκίων, έτσι που τα πραγματικά μακροπρόθεσμα επιτόκια να μην υπερβαίνουν τον ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ, μια πιο επεκτατική δημοσιονομική πολιτική που δε θα ξέφευγε από το θεσμοθετημένο πλαίσιο του -3% συνδυασμένη με μια φορολογική εναρμόνιση με πρότυπο τα πιο αναπτυγμένα συστήματα κοινωνικής δικαιοσύνης και η διατήρηση μιας ευνοϊκής συναλλαγματικής ισοτιμίας του ευρώ θα τόνωναν την επενδυτική και παραγωγική δραστηριότητα και θα συνέβαλλαν αποφασιστικά στη μείωση της ανεργίας.

Παρόλα αυτά ο ΟΟΣΑ, με το να εισηγείται π.χ. κατάργηση του θεσμού του κατώτερου μισθού στο όνομα της ευκαμψίας της αγοράς εργασίας, ασκεί πιέσεις προς ακριβώς, την αντίθετη κατεύθυνση. Η ΚΤΕ από την πλευρά της δεν προαναγγέλλεται σε μια πιο μεγεθυντική νομισματική πολιτική και η επικρατούσα γνώμη στις περισσότερες εθνικές κυβερνήσεις, ακόμη και στις σοσιαλδημοκρατικές, είναι ότι μέχρι το 2002-2003 το δημοσιονομικό έλλειμμα πρέπει να εκμηδενιστεί.

Αυτή η αναντιστοιχία ανάμεσα στην οικονομική εμπειρία των τελευταίων ετών και τις προθέσεις οικονομικής πολιτικής είναι εκ πρώτης όψεως αξιοπερίεργη και θα έπρεπε να προκαλέσει συζήτηση και προβληματισμό. Αφορά στην όλη διαδικασία της ευρωπαϊκής οικοδόμησης, στους στόχους της και τις προτεραιότητές της. Το θεσμικό πλαίσιο της Ευρώπης μέσα στο οποίο διαμορφώνεται η οικονομική πολιτική είναι δύσκαμπτο και δυσλειτουργικό. Γίνεται σήμερα αισθητή η απουσία της «οικονομικής κυβέρνησης», μια γαλλική ιδέα και εισήγηση που δεν υιοθετήθηκε στο Άμστερνταμ, όπως λείπει και ένας ευρωπαϊκός προϋπολογισμός. Με άλλα λόγια ο ελλειμματικός χαρακτήρας της ΕΕ ως πολιτικής οντότητας έχει και οικονομικές επιπτώσεις.

Το σύν-χρονο (σύγχρονο) είναι ο τρόπος που η Δύση τοποθετεί χρονικά και κατανοεί πολιτισμικά τον εαυτό της, δηλαδή σε σχέση και με το δικό της παρελθόν αλλά και με το παρόν των «άλλων» το οποίο αντιλαμβάνεται ως παρελθόν. Η θεωρία του αναστοχαστικού εκσυγχρονισμού (reflexive modernization) εμφανίζεται σε μια περίοδο που το σύγχρονο ως πολιτισμική ταυτότητα απειλείται από δύο κατευθύνσεις. Η πρώτη απειλή προέρχεται από το ξέφτισμα του Διαφωτισμού - κανένας δεν πιστεύει πλέον στην ύπαρξη αντικειμενικών αληθειών ούτε και στην απεριόριστη ανθρώπινη πρόοδο, η δεύτερη και πιο σημαντική απειλή, από το μεταμοντερνισμό και τις πιθανές συνέπειές του.

Θα ήθελα να ξεκινήσω με το σύγχρονο ως πολιτισμική ταυτότητα. Τι ακριβώς είναι; Ο καλύτερος τρόπος νομίζω για να αποφασίσει κάποιος είναι να διερευνήσει πως οι κοινωνιολόγοι συγκρίνουν το σύγχρονο με τα αντίθετά του, δηλαδή από τη μια το παραδοσιακό και από την άλλη το μεταμοντέρνο. Τέτοιες συγκρίσεις, για να είναι επιτυχείς, πρέπει να δείξουν με σαφήνεια τι είναι εκείνο που κάνει το σύγχρονο διαφορετικό. Ο Giddens λοιπόν μας λέει πως το σύγχρονο και το παραδοσιακό είναι δύο εντελώς διαφορετικά πράγματα κι ότι η βασική διαφορά τους έγκειται στο είδος του αναστοχασμού που τα χαρακτηρίζει. Τι είναι λοιπόν ο αναστοχασμός; Σύμφωνα με τον Giddens είναι αυτογνωσία, το να ξέρει δηλαδή κάποιος γιατί κάνει αυτά που κάνει. Υπό αυτή την έννοια ο αναστοχασμός λειτουργεί σ' όλες τις κοινωνίες, ακόμα και τις παραδοσιακές. Στις τελευταίες όμως οι άνθρωποι εξηγούν και δικαιολογούν τη συμπεριφορά τους στη βάση του τι έχουν κληρονομήσει από τις προηγούμενες γενιές επειδή οι πρόγονοι ή οι θεοί έχουν κάνει το ίδιο πράγμα. Σ' αυτές τις κοινωνίες με άλλα λόγια το «γιατί» του αναστοχασμού δεν διεισδύει πέραν από την παράδοση, η οποία θεωρείται δεδομένη και δεν αμφισβητείται. Στις σύγχρονες κοινωνίες από την άλλη, συνεχίζει ο Giddens, ο αναστοχασμός αποκτά διαφορετική χρεία. Συνεχίζει να είναι βέβαια αυτογνωσία αλλά το να εξηγήσει κάποιος μια πράξη στη βάση της παράδοσης δεν είναι πλέον αποδεκτό. Η παράδοση η ίδια, όπως και οτιδήποτε άλλο, γίνεται αντικείμενο προβληματισμού και αμφισβήτησης. Έτσι, λέει ο Giddens, στις σύγχρονες κοινωνίες «κανενός είδους γνώση ... είναι γνώση υπό την παλιά έννοια όπου το να ξέρω είναι το ίδιο με το να είμαι σίγουρος» (1990:40).

Ο αναστοχασμός του σύγχρονου επομένως, σε αντίθεση μ' αυτόν του παραδοσιακού, είναι συνώνυμος με το ριζοσπαστικό προβληματισμό και την αμφισβήτηση, τα οποία περιλαμβάνουν προβληματισμό και αμφισβήτηση ακόμα και των μέσων με τα οποία προβληματίζεται και αμφισβητεί κάποιος. Τι γίνεται όμως με την άλλη

Η Θεωρία του αναστοχαστικού εκσυγχρονισμού και η αναπαραγωγή της δυτικής πολιτισμικής ταυτότητας

Βάσου Αργυρού

αντίθεση, μεταξύ του σύγχρονου και του μεταμοντέρνου; Σύμφωνα με τον Giddens σ' αυτήν την περίπτωση δεν υπάρχει καμιά αντίθεση. Εκείνο που διαχωρίζει το σύγχρονο και το παραδοσιακό, ο αναστοχασμός ως σκεπτικισμός και αμφισβήτηση είναι ακριβώς το ίδιο πράγμα που ενώνει το σύγχρονο και το μεταμοντέρνο. Το μεταμοντέρνο, λέει ο Giddens (1990:46), αναφέρεται στην ανακάλυψη ότι «δε μπορούμε να ξέρουμε τίποτε με σιγουριά, μια και όλες οι προ-υπάρχουσες επιστημολογικές βάσεις έχουν αποδειχτεί αναξιόπιστες». Αυτό είναι στα σίγουρα μια ριζοσπαστική κριτική του επιστημονικού φαντασμαλισμού, συνεχίζει ο Giddens, όμως με κανένα τρόπο δεν υποσκάπτει το σύγχρονο όπως μερικοί ισχυρίζονται. Η επιστήμη, λέει ο Giddens, δεν είναι συνώνυμη με τη νεωτερικότητα. Είναι ένα από παράγωγα της νεωτερικότητας, για μερικούς το πιο σημαντικό ίσως, κάτι όμως που έγινε κατορθωτό γιατί ακριβώς το σύγχρονο μέσα από τον σκεπτικισμό και την αμφισβήτηση ανάρτησε το θρησκευτικό φαντασμαλισμό της χριστιανικής σκέψης. Το μεταμοντέρνο, επομένως, δεν κάνει τίποτε άλλο από το να αναζωογονεί και να ενδυναμώνει την τάση της νεωτερικότητας να προβληματίζεται και να αμφισβητεί. Απλά το αντικείμενο αμφισβήτησης αυτή τη φορά είναι η επιστήμη. Όπως λέει ο Beck (1992:166), «η επιστημονική θρησκεία που ελέγχει και εξαγγέλλει την αλήθεια έχει [τόρα] εκκοσμηθεί με την αναστοχαστική επιστημονικοποίηση (scientization)». Επομένως, συμπληρώνει ο Giddens (1990:49), το μεταμοντέρνο δε σημαίνει «πέραν από το σύγχρονο». Απλά μας «παρέχει μια βαθύτερη κατανόηση του αναστο-

χασμού που είναι έμφυτος στο νεωτερισμό». Για να επανέλθω στο ζητούμενο, το νόημα του σύγχρονου ως πολιτισμικής ταυτότητας. Από το τα πιο πάνω διαφαίνεται πως έχει να κάνει με τον αναστοχασμό που δεν είναι απλά αυτογνωσία, αλλά αυτογνωσία ως αποτέλεσμα ριζοσπαστικού προβληματισμού και αμφισβήτησης. Γιατί όμως να θέλει κάποιος να αμφισβητεί τα πάντα, ακόμα και την αμφισβήτηση την ίδια; Και το πιο σημαντικό, ποια είναι εκείνα τα πολιτισμικά πλαίσια μέσα στα οποία η αμφισβήτηση του είδους είναι επιθυμητή και κοινωνικά αποδεκτή. Για να απαντήσω αυτήν την ερώτηση θα αναφερθώ σύντομα σ' ένα μικρό αλλά σημαντικό κείμενο του Kant που έκαμε γνωστό ο Foucault και στο οποίο ο γερμανός φιλόσοφος απαντά στο ερώτημα, «Τι είναι Διαφωτισμός». Διαφωτισμός λοιπόν, σύμφωνα με τον Kant, είναι ο τρόπος με τον οποίο ο άνθρωπος υπερβαίνει την ανωριμότητά του. Η ανωριμότητα έγκειται στην ανικανότητα ή στην απροθυμία να χρησιμοποιεί ο άνθρωπος τη δική του κρίση χωρίς την καθοδήγηση άλλων. Γι' αυτό και το σύνθημα του διαφωτισμού για τον Kant είναι «Sapere aude!», έχε το θάρρος ή το θράσος να χρησιμοποιείς τη δική σου κρίση. Διαφορετικά δε θα διαφέρεις από τα κατοικίδια ζώα που είναι πλήρως εξαρτημένα από τον αφέντη τους. Για τον Kant λοιπόν ωριμότητα σημαίνει αυτονομία, πράγμα που επιτυγχάνεται μέσα από τον προβληματισμό και την αμφισβήτηση την ετοιμότητα του ατόμου να χρησιμοποιεί τη δική του λογική και κρίση. Η αντίληψη που συνδέει την αυτονομία με την αυτογνωσία ως προβληματισμό και αμφισβήτηση έμελλε να γίνει και η βάση των αν-

θρωπιστικών επιστημών. Στην κοινωνιολογία η αντίληψη αυτή χαρακτηρίζει την αντίθεση μεταξύ δομής και δράσης. Δομή είναι το κοινωνικό υποσυνείδητο, δράση η συνειδητοποίηση της ύπαρξης κοινωνικών δομών και επομένως η απελευθέρωση του ατόμου από την επίδρασή τους. Έτσι οι κοινωνιολόγοι, αλλά και ανθρωπολόγοι όπως ο Sahlins, μπορούν να μιλούν για κοινωνίες που παράγουν ιστορία και έχουν την τύχη τους στα δικά τους χέρια και κοινωνίες που είναι παράγωγα της ιστορίας. Στη ψυχολογία ο νευρωτικός γίνεται καλά, δηλαδή απελευθερώνεται, όταν ξεθάψει από το υποσυνείδητο τις τραυματικές εμπειρίες της παιδικής του ηλικίας.

Το νόημα του σύγχρονου ως πολιτισμικής ταυτότητας, λοιπόν, βρίσκεται στο σημείο που συγκλίνουν τρεις έννοιες: αναστοχασμός, αυτονομία και ανθρώπινη υποκειμενικότητα. Άνθρωπος σημαίνει αυτόνομος, αλλά για να είναι κάποιος αυτόνομος πρέπει να έχει αυτογνωσία, και για να έχει αυτογνωσία πρέπει να προβληματίζεται και να αμφισβητεί. Αυτή είναι και η πολιτισμική ταυτότητα που οι θεωρητικοί του αναστοχαστικού εκσυγχρονισμού θεωρούν ότι βρίσκεται υπό απειλή και προσπαθούν να περισώσουν με τη θεωρία τους. Όπως έχω ήδη αναφέρει, ο πιο σημαντικός κίνδυνος προέρχεται από το μεταμοντερνισμό αφού επικρατεί η αντίληψη ότι οδηγεί ο' ένα ισοπεδωτικό επιστημολογικό και ηθικό σχετικισμό. Αυτός ο σχετικισμός με τη σειρά του αφήνει την πόρτα ανοικτή για την επιστροφή του μη-σύγχρονου και του παραδοσιακού δηλαδή, σε τελευταία ανάλυση, στον παραμερισμό του ορθολογισμού και της ατομικότητας και την επαναφορά του μαγικού, του «πρωτόγονου» και των «ανώριμων», κατά των Kant, ανθρώπων. Τέτοιοι είναι ο φόβος, όχι μόνο του Giddens και Beck, αλλά και άλλων πιο παραδοσιακών θεωρητικών της νεωτερικότητας όπως ο Habermas. Αυτή η ζοφερή εικόνα του μη-σύγχρονου είναι απ' τη μια απαραίτητο πολιτισμικό εργαλείο κι από την άλλη πηγή βαθιάς ανησυχίας. Είναι απαραίτητη γιατί διαφορετικά το σύγχρονο δε θα είχε κανένα νόημα. Πρέπει να εξορκιστεί πάση θυσία γιατί αντιστρατεύεται και υποσκάπτει τη δυτική πολιτισμική ταυτότητα. Τι μπορεί λοιπόν να γίνει για να αποφευχθεί ο κίνδυνος; Θεωρητικοί όπως ο Habermas ακολουθούν τη πιο απλή αλλά και λιγότερο ευφάνταστη τακτική, απορρίπτουν τον μεταμοντερνισμό ως πολιτισμικό και διανοητικό έκτρομα. Θεωρητικοί όπως ο Giddens και Beck προσπαθούν να εξουδετερώσουν την απειλή του μεταμοντερνισμού ενσωματώνοντάς τον.

Οι θεωρητικοί του αναστοχασμού αντιμετωπίζουν το μεταμοντερνισμό με τον ίδιο τρόπο που, αν είναι να πιστέψουμε τον Livi-Strauss (1969), οι ιθαγενείς αντιμετωπίζουν παρόμοια

διλήμματα μέσα από τους μύθους τους δηλαδή, με το να επιλύουν πραγματικές αντιφάσεις στο συμβολικό επίπεδο. Για τους θεωρητικούς του αναστοχασμού αναγνώριση ότι ο ορθολογισμός και η επιστήμη δεν έχουν βάσεις έξω από τον εαυτό τους δε σημαίνει επιστροφή στο μη-σύγχρονο. Αντίθετα, αυτή η αναγνώριση είναι και η ουσία της νεωτερικότητας, ο αναστοχασμός. Το σύγχρονο και το παραδοσιακό είναι μεν αντίθετα αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι τα χωρίζει άβυσσος. Μεταξύ των δύο αντιθετικών όρων υπάρχει ένας τρίτος που δεν είναι ούτε το σύγχρονο ούτε και το παραδοσιακό αλλά και τα δύο ταυτόχρονα. Αυτός ο μέσος όρος περιγράφει τι ήταν η δυτική νεωτερικότητα μέχρι πρόσφατα μέχρι δηλαδή που οι Giddens και Beck «ανακάλυψαν» ότι μεταμοντερνισμός σημαίνει αναστοχαστικός εκσυγχρονισμός. Μέχρι πρόσφατα λοιπόν, η δυτική νεωτερικότητα δεν ήταν αυτό που όλοι νομίζαμε σύγχρονη δηλαδή. Οι Giddens και Beck μας βεβαιώνουν ότι στην ουσία ήταν μια «παραδοσιακή νεωτερικότητα», ένα ανθυγιεινό κράμα σύγχρονου και παραδοσιακού. Τι είχε συμβεί λοιπόν; Ενώ το σύγχρονο είχε πράγματι ανατρέψει το παραδοσιακό με το Διαφωτισμό, σύντομα έχασε τον προσανατολισμό του και αυτοεγκλωβίστηκε. Το σύγχρονο είχε ανατρέψει το παραδοσιακό γιατί ακριβώς αμφισβήτησε και απέρριψε το θρησκευτικό δογματισμό. Αυτοεγκλωβίστηκε όμως και άρχισε να γίνεται το ίδιο παραδοσιακό γιατί αρνήθηκε να αμφισβητήσει τον εαυτό του με τον ίδιο τρόπο. Έτσι ο ορθολογισμός και η επιστήμη κατάντησαν να είναι τα ίδια δόγμα και θρησκεία. Με αυτόν τον τρόπο λοιπόν, δηλαδή τη μυθική, οι Giddens και Beck προσπαθούν να περισώσουν τη δυτική πολιτισμική ταυτότητα. Το νέο κατασκεύασμα, η «παραδοσιακή νεωτερικότητα», διατηρεί το σύγχρονο σε απόσταση ασφαλείας από το παραδοσιακό. Με αυτόν τον τρόπο η δυτική πολιτισμική ταυτότητα μπορεί να συνεχίσει να αντλεί το νόημα και την υπεροχή της από την ταυτότητα των «άλλων» την οποία κατασκεύασε για να απορρίπτει. Υπάρχει κάτι πάρα πολύ χρήσιμο που μπορεί κάποιος να διδαχτεί απ' αυτό το μύθο, δηλαδή τη θεωρία του αναστοχαστικού εκσυγχρονισμού. Η μυθο-θεωρία του Giddens και Beck μας διδάσκει ότι το σύγχρονο δεν είναι ούτε αντικείμενο για να το αποκτήσει κανείς, ούτε και προορισμός για να το φτάσει, όπως πολλοί νομίζουν. Αντίθετα, είναι ένα ιστορικό κατασκεύασμα, το προϊόν του λόγου πράμα που σημαίνει ότι μπορεί να διαμορφωθεί συμβολικά κατά βούληση μπορεί δηλαδή να ερμηνευθεί και να οριστεί εκ νέου όποτε θεωρηθεί ότι απειλείται. Η μυθο-θεωρία των Giddens και Beck μας διδάσκει επίσης ότι δε χρειάζονται και πολλά πράματα για να επιτευχθεί μια τέτοια οντολογική αλχημεία. Η φύση του σύγ-

χρονου μπορεί να μεταβληθεί ριζικά με μια απλή μετακίνηση στην έμφαση από τον ορθολογισμό και την επιστήμη, για παράδειγμα, στην αμφισβήτηση και τον αναστοχασμό. Το δίδαγμα της μυθο-θεωρίας των Giddens και Beck είναι ιδιαίτερα χρήσιμο για κοινωνίες όπως την κυπριακή που βρίσκονται «στο περιθώριο της Ευρώπης», όπως θα έλεγε ο Herzfeld. Η κυπριακή κοινωνία θέλει να πιστεύει ότι εκσυγχρονίζεται, κι ότι τα καταφέρνει πολύ καλά ο' αυτόν, τον τομέα. Αν εξαιρέσει κάποιος το πολιτικό πρόβλημα, η ιδεολογία του εκσυγχρονισμού είναι ο κυρίαρχος δημόσιος λόγος. Η κυπριακή κοινωνία εκσυγχρονίζεται λοιπόν, κι αυτό σε τελευταία ανάλυση σημαίνει ότι προσβλέπει στην ευρωπαϊκή και κατ' επέκταση στη δυτική πολιτισμική ταυτότητα. Αν όμως οι ταυτότητες είναι απο-

κλειστικές, αν δηλαδή αποκλείουν από τη φύση τους, κι αν η συμβολική δύναμη που δημιουργεί τον κόσμο επειδή ακριβώς μπορεί και τον προσδιορίζει με τον άλφα ή βήτα τρόπο δε βρίσκεται εδώ, τότε αυτή η προσδοκία δεν είναι τίποτε παραπάνω από «όνειρο θερινής νυκτός».

Βιβλιογραφία

- Beck, Ulrich 1992 Risk Society: Towards a New Modernity. London: Sage
Giddens, Anthony 1990 The Consequences of Modernity. Stanford, CA: Stanford University Press
Livi-Strauss, Claude 1969 The Raw and the Cooked: Mythologies, Vol. 1. Chicago: The University of Chicago Press

Ο ΔΙΑΓΓΕΛΜΑ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΕΠΙΔΙΩΚΕΙ ΤΗ ΔΙΑΣΠΑΣΗ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

ΕΜΕΙΣ Θ' ΑΠΑΝΤΗΣΟΥΜΕ ΜΕ ΠΑΛΛΑΤΙΚΗ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΗ-ΘΑ
ΙΔΡΥΣΟΥΜΕ ΤΟ ΠΑΓΚΥΠΡΙΟ ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΩΠΟ, ΤΗ
ΣΥΝΙΣΤΑΜΕΝΗ ΤΩΝ ΕΛΠΙΔΩΝ ΤΟΥ ΑΥΤΡΩΤΟΥ ΛΑΟΥ ΜΑΣ

Να ο στίχοι
«ΟΙΚΟ»

ΔΗΜΟΚΡΑΤΗΣ

ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ Ε.Ε. ΤΩΝ ΑΝΟΡΘΩΤΙΜΩΝ ΜΟΜΜΑΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥ ΛΑΟΥ (ΑΕΕΑ)

ΓΙΑ ΝΕΟΥΣ ΜΑΧΗΤΙΚΟΥΣ ΑΓΩΝΕΣ, ΓΙΑ ΝΕΟΥΣ ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ

Η ΠΡΩΤΗ ΕΠΕΤΕ ΤΟ ΠΡΟΘΕΣΙΝΟ ΛΑΪΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΑΥΤΟΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΜΙΑΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΑΛΛΑΜΑ ΣΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ

ΚΡΙΣΕΙΣ

ΑΥΤΟΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΕΝΩΣΗ

Περιγραφή των εργασιών του Συνεδρίου

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

ΑΣΣΟΣ ΠΙΚΚΑ

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟ ΚΟΙΝΩΝ

Μοιγικό Πολύτιμο

Εύκαιρία! Εύκαιρία!

Η ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

α. Αύγουστος και πόλη την Αθήνας της.

ΡΗΗΤΙΚΟΝ ΣΧΕΔΙΟΝ ΑΝΙΑΣ ΒΑΜΒΑΚΟΣ

σοφιστικές εξαρτήσεις ή επιχη εφορμή του.

ΚΥΡΙΟΤΗΤΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΒΡΕΤΤΑΝΙΑΝ

ΑΝΕΜΟΣΙΣ, (Το άνω...

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ

Η ΟΜΙΑ ΤΟΥ ΣΕΡ ΤΖΑΚΣΟΝ

ΑΛΛΑΜΑ ΣΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ

Η ΚΑΤΑΓΕΝΕΤΑ ΤΩΝ ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΩΝ

ΑΛΛΑΜΑ ΣΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

ΤΟ ΨΕΥΔΟΝ ΠΑΛΛΑΤΙΚΟΝ ΣΥΛΛΑΛΗΝΘΡΟΝ

Κοινωνικό

ΝΑ ΤΑ ΑΠΗΛΘΑ ΤΩΝ ΚΥΛΙΤΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΑΤΩΝ ΚΤΙΣΤΩΝ ΛΕΥΚΕΣΙΑΣ

Εύκαιρία! Εύκαιρία!

Εύκαιρία! Εύκαιρία!

Εύκαιρία! Εύκαιρία!

Εύκαιρία! Εύκαιρία!

Η Βρετανική Βοήθεια Νομοσχέδιον Έκ'

Αρμότιστα έπιμορφοί του κ. Τζο...

Αθηναϊκή Ζωή

Κατά την ε...

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ

Η ΟΜΙΑ ΤΟΥ ΣΕΡ ΤΖΑΚΣΟΝ

ΑΛΛΑΜΑ ΣΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ

Η ΚΑΤΑΓΕΝΕΤΑ ΤΩΝ ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΩΝ

ΑΛΛΑΜΑ ΣΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

ΤΟ ΨΕΥΔΟΝ ΠΑΛΛΑΤΙΚΟΝ ΣΥΛΛΑΛΗΝΘΡΟΝ

Κοινωνικό

ΝΑ ΤΑ ΑΠΗΛΘΑ ΤΩΝ ΚΥΛΙΤΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΑΤΩΝ ΚΤΙΣΤΩΝ ΛΕΥΚΕΣΙΑΣ

Εύκαιρία! Εύκαιρία!

Εύκαιρία! Εύκαιρία!

Εύκαιρία! Εύκαιρία!

Εύκαιρία! Εύκαιρία!

Εύκαιρία! Εύκαιρία!

Εύκαιρία! Εύκαιρία!

Οι πολιτικές δυνάμεις στην Κύπρο και η επιρροή τους ανάμεσα στο λαό

Κατά την δεκαετία του 1940 και κυρίως κατά τα χρόνια του πολέμου ευνοείται η δράση των αριστερών κινημάτων. Στην Κύπρο υπήρχε μια αρχική οργάνωση, κομμουνιστικού κόμματος, το οποίο όμως βρισκόταν από το 1931 στην παρανομία. Έτσι αποφασίζεται από την ηγεσία του ΚΚΚ η οργάνωση ενός «νέου κόμματος που μέσα σ' αυτό θα εντάσσονταν όλοι οι κομμουνιστές και όπου το ΚΚΚ με τους παράνομους οργανισμούς και μηχανισμούς του θα διοχέτευε και θα υλοποιούσε τις αποφάσεις του». Έτσι ιδρύεται το 1941 το Ανορθωτικό Κόμμα Εργαζόμενου Λαού (ΑΚΕΛ).

Το νέο κόμμα, εκμεταλλευόμενο τις συνθήκες, γρήγορα καταφέρνει να εξαπλώσει την επιρροή του στον κυπριακό λαό, κυρίως ανάμεσα στους Ελληνοκυπρίους, αφού όπως αναφέρεται και το έγγραφο της ιδρυτικής συνελεύσεως του κόμματος «Η ιδρυτική συνέλευση εξέφρασε τη λύπη της διότι δεν κατορθώνει να αντιπροσωπευθεί εις αυτήν το Τουρκικό στοιχείο». Στην περίοδο αυτή η δεξιά η οποία ήταν συγκεντρωμένη γύρω από την εκκλησία, ήταν αδρανοποιημένη λόγω κυρίως του πολιτικού τέλματος που είχε δημιουργηθεί μετά την εξέγερση του 1931 και το σκληρό καθεστώς του κυβερνήτη Πάλμερ. Από την άλλη η κατάσταση στην Ελλάδα όπου από τις τάξεις του ΚΚΕ εντείνεται ο αντιφασιστικός αγώνας, ευνοούσε την δράση ενός αριστερού κόμματος και στην Κύπρο, το οποίο έχει ταυτοχρόνως ενσωματώσει στον πολιτικό του λόγο την ιδέα της ένωσης με την Ελλάδα, το κυριότερο σύνθημα της δεξιάς και της Εθνικοφροσύνης.

Έτσι το νεοϊδρυθέν κόμμα, προς έκπληξη όλων, και κυρίως της ηγεσίας της δεξιάς κερδίζει στις δημοτικές εκλογές της 21ης Μαρτίου 1943 με απόλυτη πλειοψηφία τα δημαρχεία Λεμεσού και Αμμοχώστου. Σημαντικότερο βήμα όμως στην πορεία επιρροής του ΑΚΕΛ ανάμεσα στους Ελληνοκύπριους ήταν η απόφαση της Κεντρικής Επιτροπής (Κ.Ε.) του κόμματος της 16ης Ιουνίου 1943 για εθελοντική κατάταξη των μελών του κόμματος στις ένοπλες δυνάμεις, αλλά πολύ περισσότερο η σύνδεση του ζητήματος με την Ελλάδα. Χαρακτηριστικά η απόφαση αναφέρει «Η Κ.Ε. κατέληξε ομοφώνως στις ακόλουθες αποφάσεις: 1. Να γίνει έκκληση προς όλα τα μέλη του κόμματος δια εθελοντική κατάταξη εις τας ένοπλους δυνάμεις προς ενίσχυση του αγώ-

νος δι' απελευθέρωση της Ελλάδος από την Χιτλερική τυρρανίαν, απελευθέρωση των υποδοχών χωρών και εξασφάλιση του εθνικού, πολιτικού και κοινωνικού μέλλοντος της νήσου».

Υπό το φως των προαναφερθέντων γεγονότων η δεξιά ανασυντάσσεται για να αντιμετωπίσει την ολοένα και αυξανόμενη απώλεια εδάφους στην πολιτική επιρροή στον κυπριακό λαό. Έτσι οργανώνεται στις αρχές του 1944 το Κυπριακό Εθνικό Κόμμα (ΚΕΚ) υπό την ηγεσία του δημάρχου Λευκωσίας Θεμιστοκλή Δέρβη, και τη συμμετοχή της εθνάρχουσας εκκλησίας. Ταυτόχρονα η δεξιά οργανώνεται σε ένα πολιτικο-κοινωνικό μηχανισμό παρόμοιο με αυτό της αριστεράς, δηλαδή με οργανώσεις στα κοινωνικά στρώματα και συντεχνίες, ενώ πρωτοπορεί στην οργάνωση των αγροτών.

Παρ' όλα αυτά τα αποτελέσματα των δημοτικών εκλογών του 1946 αποβαίνουν πανωλαιθρικά για την δεξιά, αφού το ΑΚΕΛ συνεργαζόμενο με εξωκομματικές προσωπικότητες κερδίζει τους 4 μεγαλύτερους από τους έξι δήμους των πόλεων και 6 από τους 8 των κωμοπόλεων.

Εν τω μεταξύ τον ίδιο χρόνο είχε δηλωθεί από τον υπουργό αποικιών Κρητ Τζόουνς στη βουλή των κοινοτήτων η πρόθεση να αρθούν οι απαγορεύσεις του 1937 οι οποίες παρεμπόδιζαν την εκλογή νέου αρχιεπισκόπου (ο αρχιεπίσκοπος είχε πεθάνει το 1934). Έτσι διενεργείται εκλογή το 1947 η οποία αναδεικνύει αρχιεπίσκοπο τον υποστηριζόμενο από το ΑΚΕΛ Λεόντιο Α'.

Ο Λεόντιος όμως, υπό τις πιέσεις της εθνικόφρονος παράταξης, δεν προβαίνει σε ανασύσταση του Εθναρχικού Συμβουλίου φοβούμενος την επιρροή του ΑΚΕΛ σ' αυτό με τους δημάρχους που προέρχονταν από την αριστερά.

Έτσι, το διάγγελμα της 9ης Ιουλίου 1947 του κυβερνήτη λόρδου Γουίνστερ βρίσκει την κυπριακή πολιτική ηγεσία διχασμένη σε δεξιά και αριστερά και τον αρχιεπίσκοπο ουσιαστικά εξουδετερωμένο αφού δεν έπαιξε κανένα πολιτικό ρόλο, παρά το γεγονός ότι επιθυμούσε να κατευνάσει τα πνεύματα.

Η Διασκεπτική Η πρόκληση και η αντίδραση των πολιτικών δυνάμεων

Η πρώτη αναφορά από την Αγγλική κυβέρνηση, για την Διασκεπτική γίνεται στις 23/10/1946 από τον υπουργό Κρητ Τζόουνς στη βουλή των κοινοτήτων. Με

την ίδια περί Κύπρου δήλωσή του ο υπουργός αναφέρεται και στην άρχη των απαγορεύσεων για εκλογή αρχιεπισκόπου. Η προσοχή όλων στην Κύπρο στρέφεται με αυτήν τη δήλωση στην αρχιεπισκοπική εκλογή και πολύ λίγο ασχολήθηκε η ηγεσία, η οποία για χάριν των εκλογών εξακολουθούσε να δηλώνει ότι μοναδικός στόχος ήταν η ένωση. Χαρακτηριστικό είναι ότι το πολιτικό γραφείο του ΑΚΕΛ με απόφασή του στις 24/10/46 απορρίπτει τη δήλωση Τζόουνς σε σχέση με τη Συμβουλευτική Διάσκεψη γιατί «η δήλωση δεν ικανοποιεί τον κυπριακό λαό ο οποίος αποβλέπει στην ένωσή του με την Ελλάδα σαν τη μοναδική λύση του κυπριακού ζητήματος».

Μετά την εκλογή του για 13 χρόνια τοποτηρητή του αρχιεπισκοπικού θρόνου Λεοντίου ως αρχιεπισκόπου Κύπρου, η κυβέρνηση της Αγγλίας βλέπει ότι πλέον δεν υπάρχουν άλλα εμπόδια για την σύγκληση της Συμβουλευτικής Διάσκεψης. Βέβαια είχε προηγηθεί και η δήλωση του υπουργού αποικιών ότι «δεν μελετάται μεταβολή του καθεστώτος στην Κύπρο, αλλά πρόθεση της κυβερνήσεως είναι να προβεί σε συνταγματικές μεταρρυθμίσεις».

Έτσι στις 4 Ιουλίου 1947 ο κυβερνήτης της Κύπρου λόρδος Γουίνστερ με διάγγελμά του

απευθίνει πρόσκληση στους Κυπρίους για συμμετοχή σε μια Συμβουλευτική Διάσκεψη η οποία θα είχε όρους εντολής «Να κάμει συστάσεις προς την Κυβέρνηση της Αυτού Μεγαλειότητας επί της μορφής Συντάγματος το οποίο να εξασφαλίζει τη συμμετοχή του λαού της Κύπρου εις την διαχείριση των εσωτερικών υποθέσεων της Νήσου, δεόντως λαμβανομένων υπ' όψιν των συμφερόντων των μειονοτήτων». Στο διάγγελμα αναφέρεται επίσης ότι η συνέλευση δεν θα έχει να ασχοληθεί με τα θέματα εκείνα που ίσως προκαλέσουν διχογνωμία μεταξύ των συγκρουόμενων στο νησί συμφερόντων αλλά μόνο με το σχέδιο συντάγματος. Με την παράγραφο αυτή ο κυβερνήτης πλαγίως αναφέρεται και σε αυτό για να μην δυσαρεστήσει ευθύς εξ αρχής τους Ελληνοκυπρίους, το οποίο φυσικά θα προκαλούσε διχογνωμία ανάμεσα σε Ελληνοκυπρίους και Τουρκοκυπρίους.

Η πρόσκληση απευθύνεται σε συγκεκριμένα άτομα, ή κοινωνικές ομάδες, αφού όπως ο ίδιος ο Κυβερνήτης αναφέρει στο διάγγελμά του η εισήγηση όπως η Συνέλευση εκλεγεί απ' ευθείας από το λαό εμπεριείχε τον κίνδυνο να μην έχουν φωνή στη σύσκεψη οι κοινότητες και τα συμφέροντα της Κύπρου, πράγμα που δεν θα ήταν σωστό. Έτσι η πρόσκληση απευθύνεται συγκεκριμένα στους:

«Δημάρχους Λευκωσίας, Λεμεσού, Αμμοχώστου, Λάρνακας, Πάφου και Κηρυφείας. Ο δήμαρχος Λεύκας. Ένας εκ των μουσουλμάνων δημοτικών συμβούλων των έξι μεγάλων πόλεων. Ένας αντιπρόσωπος από κάθε αγροτικό δήμο πλην εκείνου της Λεύκας. Τα 5 μέλη της επιτροπής της Συνεργατικής Κεντρικής Τράπεζας. Δυο αντιπρόσωποι από το εμπορικό επιμελητήριο. 2 αντιπρόσωποι των παλαιών εργατικών συντεχνιών. 1 αντιπρόσωπος των Νέων Εργατικών συντεχνιών. 1 αντιπρόσωπος των Τουρκικών εργατικών συντεχνιών. 1 αντιπρόσωπος της Ένωσης Βιομηχάνων. 1 αντιπρόσωπος του δικηγορικού σώματος Κύπρου. 1 της Ιατρικής Εταιρίας Κύπρου, 1 των Διδασκάλων Μέσης Εκπαίδευσης, 1 του Τύπου, 1 της Παναγροτικής Ένωσης Κύπρου και ένας της Τουρκικής Ένωσης Γεωργών».

Από τη σύνθεση της πρόσκλησης είναι φανερό το γεγονός ότι η Κύπρος διαχωρίζεται ξανά, όπως και από το σύνταγμα του 1882 σε δυο πολιτικές οντότητες, αυτή των Ε/Κ και αυτή των Τ/Κ. Από την άλλη παραγωρίζεται ο ρόλος των κομμάτων, ως πολιτικών οντοτήτων αφού η πρόσκληση απευθύνεται προς συγκεκριμένες προσωπικότητες ή κοινωνικές ομάδες. Είναι φανερό ότι η Αγγλική κυβέρνηση θέλει να υποβαθμίσει με αυτό τον τρόπο τον ρόλο των κομμάτων στην πολιτική ζωή της Κύπρου.

Η αντίδραση της Εθναρχίας και της καθοδη-

ΓΙΑ ΝΕΟΥΣ ΜΑΧΗΤΙΚΟΥΣ ΑΓΩΝΕΣ, ΓΙΑ ΝΕΟΥΣ ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ ΤΟ ΠΡΟΧΘΕΣΙΝΟ ΛΑΪΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΑΥΤΟΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΜΙΛΗΣΕ ΙΤΗΝ ΨΥΧΗ ΟΛΟΚΛΗΡΟΥ ΤΟΥ ΣΚΛΑΒΩΜΕΝΟΥ ΛΑΟΥ ΜΑΣ

Η φωνή του εργαζομένου λαού μας άκουστηκε ρυπαλέα στο συνέδριο Αυτόκυβερνήσεως

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ

ΚΡΙΣΕΙΣ

Περιγραφή των εργασιών του Συνεδρίου

γούμενης από αυτή δεξιάς ήταν άμεση. Ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου Λεόντιος με διάγγελμα του το Σάββατο 12 Ιουλίου 1947 αναφέρει χαρακτηριστικά «... διά του διαγγελλομένου της 9ης Ιουλίου αντί της Ενώσεως προσφέρεται εις τον κυπριακό λαό η μάχαιρα ίνα ούτος με τας ιδίας του χείρας σφαγιάζει το εθνικόν αυτού δίκαιο». ¹⁵ Το διάγγελμα αναφέρεται επίσης στο ρόλο της Ελλάδας για την νίκη των συμμάχων στον Β' Παγκόσμιο πόλεμο και καταλήγει χαρακτηριστικά «Ο Κυπριακός λαός αντιλαμβάνεται ότι ευρίσκεται κατά την στιγμή αυτήν, εις την ιστορικότεραν καμπή της μακράς του ιστορίας και ότι πάσας παρέκκλισης της διά της Ενώσεως λύσεως του Κυπριακού ζητήματος, θα σήμαινε παράτασιν αφορήτου δουλείας. Εν όψει της αντιλήψεως ταύτης ηνωμένους και πειθαρχών εις τας υποδείξεις του υπερτάτου καθήκοντος προς την πατρίδα και την ελευθερίαν, θα συνεχίσει μετά σθένους και πίστεως τον ιερών του αγώνα, γνωρίζων ότι έχει παρά το πλευρόν του ολόκληρον το Ελληνικό Έθνος, όπως απειδείχθει και διά του ψηφίσματος της βουλής των Ελλήνων, όπερ άξιοι, ομόφων και ενιαίων παρά της φίλης και Συμμάχου δυνάμεως την εφαρμογή των κοινών αρχών της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της αυτοδιαθέσεων των λαών. Ζήτω η Ένωσις και μόνον η Ένωσις!» ¹⁶

Από το διάγγελμα του Λεοντίου αντλούνται ποικίλα συμπεράσματα. Σημαντικότερο είναι το γεγονός ότι η εκκλησία και η Εθναρχία, ηγέτης της δεξιάς παράταξης, δε τοποθετούν αλλά ούτε και βλέπουν το κυπριακό πρόβλημα σε ένα πλαίσιο πολιτικής πραγματικότητας, αλλά μόνο στο επίπεδο του δικαίου και του ηθικού. Φαίνεται επίσης ότι κάθε κίνηση επίλυσης του προβλήματος πρέπει να έχει σύμφωνα πάντα τον αρχιεπίσκοπο Λεόντιο επίκεντρο την Ελλάδα και όπως χαρακτηριστικότερα αναφέρει «πειθαρχών εις τας υποδείξεις του υπερτάτου καθήκοντος προς την πατρίδα».

Από το διάγγελμα είναι επίσης φανερό ότι οι δήμαρχοι καθώς και οι ομάδες που προσκλήθηκαν και προέρχοντο από την δεξιά παράταξη δεν είχαν πρόθεση να συμμετάσχουν στη Διασκεπτική.

Στην αντίπερα όχθη, στις τάξεις του ΑΚΕΛ και του Εθνικού Απελευθερωτικού Συνασπισμού (ΕΑΣ) ο οποίος είχε οργανωθεί από το ΑΚΕΛ και άλλες «Δημοκρατικές δυνάμεις», μετά τον αποκλεισμό της αριστεράς από το Εθναρχικό συμβούλιο, μελετάται η αποδοχή της πρόσκλησης. Πριν από την εκλογή του Αρχιεπισκόπου Λεοντίου είχε από το ΑΚΕΛ αναλειφθεί η πρωτοβουλία με απόφαση του Πολιτικού Γραφείου για μια «ολόπλευρη διακομματική συνεννόηση που θα συνενώσει τον λαό σε μια αδιάσπαστη αγωνιστική φάλαγγα για το πρόβλημα της

Εθνικής του λευτεριάς, όπως και την ίδρυση μιας παγκύπριας ενωτικής οργάνωσης υπό την προεδρία της εθναρχίας που θα αναλάβει υπεύθυνα την διαχείριση του Εθνικού μας ζητήματος». ¹⁷ Με αυτόν τον τρόπο ξεκινά μια σειρά από συναντήσεις μεταξύ των δυο παρατάξεων η οποία όμως καταλήγει σε ναυάγιο αφού οι αντιπρόσωποι της δεξιάς παράταξης, υπό το φως της κλιμακούμενης έντασης μεταξύ κομμουνιστών και εθνοκοφρόνων στην Ελλάδα παραδίδει στις 7/7/1947 επιστολή εις τον Αρχιεπίσκοπο Λεόντιο η οποία χαρακτηριστικά αναφέρει «η εθνοκοφρών παράταξις... απορρίπτει και καταδικάζει οιαδήποτε ιδέαν συνεργασίας μετά των δεληλωμένων κομμουνιστών ή κρυπτοκομμουνιστών και των συνοδοιπόρων τους», και ότι «αποτελεί προδοσίαν της Εθνικής υποθέσεως πάσα μετά των κομμουνιστών ή συνοδοιπόρων των συνεργασία». ¹⁸

Μέσα σ' αυτές τις συνθήκες έντασης ανάμεσα στην αριστερά και την δεξιά το ΑΚΕΛ και ο ΕΑΣ αποφασίζουν να αποδεχτούν οι επηρεαζόμενοι από αυτούς προσκεκλημένοι την πρόσκληση που γραπτώς στάληκε τον Οκτώβριο του 1947. ¹⁹

Με την απόφαση όμως και μόνο του ΑΚΕΛ να αποδεχτεί την πρόσκληση πριν ακόμα σταλούν οι επίσημες προκλήσεις ξεκινά ένας πόλεμος δηλώσεων και αντιδηλώσεων στο ζήτημα. Χαρακτηριστικό είναι το άρθρο με τίτλο ατυχής απόφαση της Ελευθερίας για την επιχειρηματολογία που η δεξιά υποθετεί κατά του ΑΚΕΛ. Μεταξύ άλλων αναφέρεται χαρακτηριστικά «Και ιδού ότι το εν Κύπρω Κομμουνιστικόν Κόμμα, το οποίον από διετίας και κατά τας εκάστοτε περιστάσεις χρησιμοποιεί τον μανδύαν της Εθνικής συνεργασίας τον οποίο καλεί τη πίστη του έχουν δανείσει μερικοί μη κομμουνιστάι αστοί, κατόρθωσε να παρασύρει τους τελευταίους να κυρήξει εις άγνοιαν το ιστορικόν διάγγελμα του Αρχιεπισκόπου της 12ης Ιουλίου και εν αντίθεσιν προς την Εθναρχίαν και την δι' αυτής εκφραζόμενων κοινήν γνώμην να χαράξει διαφορετικήν πολιτικήν γραμμήν επί του εθνικού ζητήματος». ²⁰

Είναι φανερό ότι η δεξιά με την φρασεολογία της ξεκινά μια προσπάθεια για υπονομιμοποίηση του ΑΚΕΛ, στο επίπεδο της Εθνικής υπόθεσης, στα μάτια του λαού της Κύπρου. Το ΑΚΕΛ και οι συνοδοιπόροι του έρχονται, σύμφωνα με το συγκεκριμένο άρθρο σε αντίθεση με τους ενωτικούς πόθους του λαού.

Από τη δική του πλευρά το ΑΚΕΛ ξεκινά μια κριτική κατά της εθνοκοφρόνης παράταξης, όχι όμως γιατί αυτή δεν αποδέχτηκε την πρόσκληση, αλλά με μια επιχειρηματολογία επιφανειακή. Χαρακτηριστικό είναι το άρθρο του Γ.Γ. της Κ.Ε. του ΑΚΕΛ Φιφή Ιωάννου με τίτλο «Αποκαλυπτήρια Εθνοκοφρόνων». Στο συγκεκριμένο άρθρο αντί να γίνει μια ιδεολογική τοποθέτηση στο ζήτημα της διασκεπτικής, και γιατί την αποδέχεται το ΑΚΕΛ, ξεκινάται μια πλεκτάνη «συνωμοτικών σχεδίων» του Εθναρχικού συμβουλίου, που αφορά το διπλό ρόλο που αυτό διαδραματίζει στον πολιτικό στίβο της Κύπρου. Είναι από αυτό το σημείο ξεκάθαρο ότι το ΑΚΕΛ δεν κάνει καμιά προσπάθεια στήριξης της απόφασης του για συμμετοχή στην διασκεπτική στο ιδεολογικό του υπόβαθρο αλλά αντίθετα την παρουσιάζει ως απόφαση που στηρίζεται στην αντίθεση του με την Εθναρχία, έπειτα από το ναυάγιο της Εθνικής Συνεργασίας που προαναφέρθηκε.

Την ένταση οξύνει ακόμη περισσότερο ο θάνατος του Αρχιεπισκόπου Λεοντίου, (27/7/47) ²² λίγες μόνο βδομάδες μετά την εκλογή του. Η ανάληψη καθηκόντων τοποτηρητή του αρχιεπισκοπικού θρόνου από τον Μακάριο, μητροπολίτη Κηρυνείας, ουσιαστικά οριστικοποιεί την σύγκρουση μεταξύ αριστεράς και εθναρχίας. Στην εκλογική διαμάχη για τον αρχιεπισκοπικό θρόνο κερδίζει ο Μακάριος τον υποψήφιο του ΑΚΕΛ Ιωακείμ Δέρκων, και έτσι το ΑΚΕΛ γνωρίζει την πρώτη εκλογική του ήττα στην εξάχρονη τότε ιστορία του. Είναι φανερό ότι η Εθναρχία με την απόφαση της

αποχής από την Διασκεπτική και εκμεταλλευόμενη την ιδεολογικά αστήρικτη από την ηγεσία του ΑΚΕΛ απόφασή του, είχε αρχίσει να κερδίζει έδαφος.

Από την ημέρα ανάληψης καθηκόντων τοποτηρητού ο Μακάριος ξεκινά την ενωτική ηγετική του δράση. Με διακήρυξή του την 8η Αυγούστου 1947 δηλώνει έτοιμος να συνεχίσει το δίκαιον αγώνα του Κυπριακού λαού για ένωση με την Ελλάδα, καθώς επίσης καλεί όσους τυχόν αποδέχτηκαν την πρόσκληση, να συναιτιστούν με το εθνικό τους καθήκον. ²³

Η ένταση, οι κατηγορίες και οι προφυλακισμοί μεταξύ των δυο παρατάξεων μεγαλώνουν όμως μετά την έναρξη των εργασιών της Διασκεπτικής συνέλευσης υπό την προεδρία του Αρχιδικαστή Τζάκσον την 1η Νοεμβρίου 1947. Το διάγγελμα του τοποτηρητού του αρχιεπισκοπικού θρόνου Μακαρίου την 12η Οκτωβρίου 1947, αποσπάσματα του οποίου παρατείνονται πιο κάτω είναι χαρακτηριστικό της κατάστασης που επικρατεί στο νησί.

«...η εθνική αποκατάσταση της Νήσου δεν είναι υπόθεση αφορώσα μόνο ημάς τους Κυπρίους. Ενδιαφέρει σύμπαν το Ελληνικόν και υποκείμεθα εις την κρίσην του Έθνους δια πάσαν συνακή προς τον αγώνα ενεργείαν ημών...» «...Δεν δικαιούμεθα να διαψεύσωμεν τας προσδοκίας του Πανελληνίου, προδίδοντας τον Κυπριακόν αγώνα διά της αποδοχής συνταγματικών μεταρρυθμίσεων επ' ανταλλαγμάτων προσφορόμενων από της Κυβερνήσεως οικονομικών οφελμάτων...» ²⁴

Είναι φανερό από την διατύπωση του Μακαρίου ότι η Εθναρχία βλέπει ως επίκεντρο του αγώνα τον Κυπριακό λαό, αλλά ολόκληρο το ελληνικό έθνος τις προσδοκίες του οποίου δεν πρέπει να προδίδουν οι Κύπριοι δεχόμενοι τα ανταλλάγματα που προσφέρει η Μεγάλη Βρετανία. Στο σημείο αυτό γίνεται σαφής νίκη ότι το ΑΚΕΛ ακολουθεί καιροσκοπική πολιτική.

Στη συνέχεια το διάγγελμα επιχειρηματολογεί υπέρ της αποφάσεως της Εθναρχίας για άρνηση συμμετοχής λέγοντας «...Πεντηκονταετής όμως συνεχής πειρά απέδεξε και έπεισε πάντας, ότι ου μόνον ουδέν απολύτως το επωφελές διά το εθνικόν ή άλλα δευτερεύοντα της Νήσου ζητήματα ηδύνατο να επιτευχθεί διά του Νομοθετικού εκείνου αλλά εξ' εναντίας και απέβαινε τούτο πηγή παντοίας του λαού κακοδαιμονίας...» ²⁵

Από το συγκεκριμένο σημείο διαφαίνεται ότι απουσίαζε η ικανότητα από την πολιτική ηγεσία της Κύπρου να εντάξει το πρόβλημα μέσα στις σύγχρονες συνεχώς αναδιαμορφούμενες διεθνείς συνθήκες, αλλά αντιθέτως, παρέμενε περιορισμένη στην ιστορική εμπειρία του ίδιου του νησιού. Ακολούθως σχολιάζοντας την

άρθρο του Γ.Γ. της Κ.Ε. του ΑΚΕΛ Φιφή Ιωάννου, με τίτλο «Ζητούμενο πραγματικό Σύνταγμα».

«Όποιες κι αν είναι οι απόψεις της Αγγλικής Κυβέρνησης, τόσο τα μέλη της Διασκεπτικής, όσο και το σύνολο του λαού, δεν θα πάψουν να αγωνίζονται ώσπου να τους παραχωρηθούν ουσιαστικές ελευθερίες...

Και όλα αυτά αναφέρονται πριν καν δοθεί η απάντηση από τον υπουργό αποικιών στο έγγραφο των μελών της Διασκεπτικής.

Η απάντηση του υπουργού αποικιών προς τον πρόεδρο της διασκεπτικής δίνεται προς δημοσίευση την 11ην Μαΐου 1948, μαζί με κείμενο αντιπροτάσεων, το οποίο στην ουσία ήταν προσχέδιο συντάγματος.

Στο κείμενο των αντιπροτάσεων (Παράρτημα 2) υπογραμμίζεται ότι η Αγγλική κυβέρνηση αδυνατεί να παραχωρήσει σύνταγμα αυτοκυβέρνησης στους Κυπρίους.

Όσον αφορά την εκτελεστική εξουσία αυτή παραμένει καθ' ολοκληρίαν στα χέρια του κυβερνήτη, αφού το εκτελεστικό συμβούλιο το οποίο διορίζεται από τον ίδιο τον κυβερνήτη έχει μόνο συμβουλευτικό χαρακτήρα.

Σημαντικό είναι το γεγονός ότι στις αντιπροτάσεις τονίζονται από τον υπουργό ότι το νομοθετικό «δεν δύναται να συζητεί το εντός της Βρετανικής κοινοπολιτείας καθεστώς της Κύπρου».

Εξαιρετικής σημασίας για την πολιτική των Άγγλων στην Κύπρο και πως αυτή διαμορφώνεται την δεδομένη στιγμή της Διασκεπτικής συνέλευσης, είναι το άρθρο 9 των αντιπροτάσεων με τίτλο «Μορφή εκλογών».

«...οι Τούρκοι ψηφοφόροι θα εγγραφούν επί εκλογικού κοινοτικού καταλόγου. Διά την αντιπροσώπευση του πληθυσμού εν γένει, οι ψηφοφόροι θα συγγράφονται εις έκαστην εκλογική περιφέρεια επί ενός γενικού καταλόγου.

Στις 14 Μαΐου ο πρόεδρος της διασκεπτικής ρωτήθηκε σε δημοσιογραφική διάσκεψη τι ώθησε την κυβέρνηση να επιτρέψει την εγγραφή Τούρκων στο γενικό κατάλογο των εκλογών.

Ήταν δηλαδή, σύμφωνα με τον κ. Τζάκσον η πρόνοια αυτή το πρώτο βήμα προς την κατάργηση των κοινοτικών όπως αυτές αποκάλυψε τις εθνικές διαφορές μεταξύ Ελλήνων και Τούρκων της Κύπρου.

Την 18η Μαΐου ανακοινώνεται η τελική απόφαση του ΕΑΣ για τη Διασκεπτική. Η λακωνική ανακοίνωση αναφέρει:

ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΑΔΩΝ

Το Υπουργείο των Εξωτερικών της Ελλάδας διαμαρτυρείται για την απόφαση της Βρετανικής Κυβέρνησης...

ΠΝΗΤΙΚΟΝ ΣΧΕΔΙΟΝ ΑΝΙΑΣ ΒΑΜΒΑΚΟΣ

Ο κ. Βαμβακός, μέλος της Διασκεπτικής, υποστήριξε ότι η πρόνοια για τους Τούρκους ψηφοφόρους...

ΚΥΡΙΟΙ ΑΡΧΗΤΕΣ ΣΕ ΤΗΝ ΒΡΕΤΑΝΙΑΝ

Οι αρχητές της Βρετανίας εξέφρασαν την ανησυχία τους για την κατάσταση στην Κύπρο...

ΠΑΡΑΤΕΤΑΙΑ ΕΠΙΧΟΡΕΥΣΑΙΣ

Η κυβέρνηση της Βρετανίας ανακοίνωσε την πρόνοια για την επέκταση της εγγραφής...

ΕΙΝ ΤΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΡΑΙ ΤΗΣ ΚΕΟ

Οι εργατοί της Κ.Ε.Ο. εξέφρασαν την ανησυχία τους για την κατάσταση στην Κύπρο...

ΕΠΙΘΑΛΟΙ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΑΙ

Οι αρχητές της Βρετανίας εξέφρασαν την ανησυχία τους για την κατάσταση στην Κύπρο...

ΛΑΙΑ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Η κυβέρνηση της Βρετανίας ανακοίνωσε την πρόνοια για την επέκταση της εγγραφής...

ΑΣΟΣ ΠΙΚΚΑ

Ο κ. Πικκάς, μέλος της Διασκεπτικής, υποστήριξε ότι η πρόνοια για τους Τούρκους ψηφοφόρους...

Ο κ. Πικκάς υποστήριξε ότι η πρόνοια για τους Τούρκους ψηφοφόρους...

ΔΙΑΚΗΡΥΞΙΣ ΤΗΣ ΑΥΤΟΥ ΨΗΦΟΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΠΟΠΟΥΛΕΙΟΥ, ΜΕΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΚΥΠΡΗΣΙΑΣ

Ο κ. Μανώλης, πρόεδρος της Διασκεπτικής, διακήρυξε την πίστη του στην αυτοκυβέρνηση...

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΓΡΟΨΙΑ

Η Κυπριακή Γροψία εξέφρασε την ανησυχία της για την κατάσταση στην Κύπρο...

Μικρά Νέα

Μικρά νέα σχετικά με την κατάσταση στην Κύπρο και τις αντιπροτάσεις...

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΤΣΙΣ

Ο κ. Κατσίς, μέλος της Διασκεπτικής, υποστήριξε ότι η πρόνοια για τους Τούρκους ψηφοφόρους...

ΠΑΡΑΛΑΒΗ

Παράλαβε η κυβέρνηση της Βρετανίας την πρόνοια για την επέκταση της εγγραφής...

ΕΠΙΧΟΡΕΥΣΑΙΣ

Η κυβέρνηση της Βρετανίας ανακοίνωσε την πρόνοια για την επέκταση της εγγραφής...

ΕΠΙΧΟΡΕΥΣΑΙΣ

Η κυβέρνηση της Βρετανίας ανακοίνωσε την πρόνοια για την επέκταση της εγγραφής...

ΕΠΙΧΟΡΕΥΣΑΙΣ

Η κυβέρνηση της Βρετανίας ανακοίνωσε την πρόνοια για την επέκταση της εγγραφής...

Η κυβέρνηση της Βρετανίας ανακοίνωσε την πρόνοια για την επέκταση της εγγραφής...

Η Βρετανική Β. Νομοσχέδιον εκ

Αρκετά άρθρα του νομοσχεδίου που αφορά την αυτοκυβέρνηση...

Αθηναϊκή Ζη

Αθηναϊκή ζήτηση για την αυτοκυβέρνηση της Κύπρου...

ΑΕΝ 6 ΥΓ.

ΑΕΝ 6 ΥΓ. σχετικά με την κατάσταση στην Κύπρο...

Σημειώσεις

Σημειώσεις σχετικά με την κατάσταση στην Κύπρο...

Σημειώσεις

Σημειώσεις σχετικά με την κατάσταση στην Κύπρο...

Σημειώσεις

Σημειώσεις σχετικά με την κατάσταση στην Κύπρο...

Σημειώσεις

Σημειώσεις σχετικά με την κατάσταση στην Κύπρο...

Σημειώσεις

Σημειώσεις σχετικά με την κατάσταση στην Κύπρο...

Σημειώσεις σχετικά με την κατάσταση στην Κύπρο...

Αυτοκυβέρνησης... «Αν αγωνιστούμε σταθερά χωρίς διαταγούς και αμφιταλαντεύσεις, υπάρχουν όλες οι πιθανότητες να πετύχουμε την αυτοκυβέρνηση που αποτελεί το πρώτο στάδιο στις εθνικές και κοινωνικές μας επιδιώξεις».

Η γραμμή της αυτοκυβέρνησης εγκυκαταλείπεται από τις αρχές 1949, οπότε και υιοθετείται από το ΑΚΕΛ το σύνθημα Ένωσις και μόνο Ένωσις.

Βιβλιογραφία

- 1. Πλουτή Σέρβα, Κυπριακό: Ευθύνης, Εκδόσεις Γραμμή, Αθήνα 1985
2. Ανδρέα Φάντη, Η Διασκεπτική, Λευκωσία 1993
Άλλες πηγές:
Εφημερίδα «Δημοκράτης»
Εφημερίδα «Ελευθερία»
Εφημερίδα «Φιλελεύθερος»
Περιοδικό «Θεωρητικός Δημοκράτης»
Λεύκωμα 50 χρόνων ΑΚΕΛ, Λευκωσία 1976.

Σημειώσεις

- 1. Α. Φάντη, Η Διασκεπτική, Λευκωσία 1993, σελ. 38
2. Α. Φάντη, ο.π. σελ. 112
3. Πλουτή Σέρβα, Κυπριακό: Ευθύνης, Αθήνα 1985, σελ. 119
4. Λεύκωμα 50 χρόνων ΑΚΕΛ, Λευκωσία 1976, σελ. 87
5. Π. Σέρβα, ο.π. σελ. 121
6. Λεύκωμα ΑΚΕΛ, σελ. 99
7. Π. Σέρβα, ο.π. σελ. 122
8. Π. Σέρβα, ο.π. σελ. 123
9. Α. Φάντη, ο.π. σελ. 113
10. Π. Σέρβα, ο.π. σελ. 123
11. Φάντη, σελ. 42
12. Φάντη, σελ. 43
13. Ελευθερία, 10/7/1947
14. Ελευθερία, 10/7/1947
15. Ελευθερία, 13/7/1947
16. Ελευθερία, 13/7/1947
17. Φάντη, σελ. 43
18. Φάντη, σελ. 47
19. Σέρβα, σελ. 127
20. Ελευθερία, 23/7/1947
21. Δημοκράτης, 16 Ιουλίου
22. Φάντη, σελ. 49
23. Ελευθερία, 9/8/1947
24. Ελευθερία, 12/10/1947
25. Ελευθερία, 12/10/1947
26. Ελευθερία, 12/10/1947
27. Δημοκράτης, 15/10/1947
28. Φάντη, σελ. 54-55
29. Δημοκράτης, 9/11/1947
30. Δημοκράτης, 14/11/1947
31. Δημοκράτης, 14/11/1947
32. Δημοκράτης, 14/11/1947
33. Δημοκράτης, 9/5/1947
34. Δημοκράτης, 12/5/1947
35. Δημοκράτης, 18/5/1948
36. Δημοκράτης, 15/5/1947
37. Π. Σέρβα: Η ξένη και η Ντόπια αντίδραση στο λαό, Θεωρητικός Δημοκράτης, Δεκέμβριος 1948, σελ. 195

Η Αυστρία του Haider, μια ιδιαίτερη γεύση της ακροδεξιάς...

Ιωσήφ Παγιάτα

Αντιδράσεις από την Ε.Ε. αλλά και το εσωτερικό

Οι βουλευτικές εκλογές στην Αυστρία, του περασμένου Οκτώβρη, πυροδότησαν μια κρίση μέσα στην ίδια τη χώρα και το λιγότερο έκαναν να νιώσει άβολα η Ε.Ε. Ένα πράγμα που σίγουρα δε θα ήθελε να δει η Ε.Ε. να συμβαίνει στον εύθραστο ακόμα ευρωπαϊκό φλοιό, ήταν η αναταραχή που δημιουργήθηκε με την άνοδο στην εξουσία του Αυστριακού Κόμματος της Ελευθερίας (FPÖ), του Jörg Haider· κάτι που είχε ως αποτέλεσμα την επιβολή εκ μέρους της Ένωσης κάποιων κυρώσεων. Μάλιστα η Eva Novotny, πρώην πρόεδρος της Αυστρίας στο Λονδίνο και νυν επικεφαλής της αυστριακής διπλωματίας στην Ε.Ε., προειδοποίησε ότι πρόκειται για τη μεγαλύτερη κρίση που αντιμετώπισε η χώρα από το 1945.

Η ευρωπαϊκή κοινή γνώμη, μάλλον δέχτηκε ασμένως την οργισμένη ανακοίνωση των 14 της Ε.Ε., για την οποία το πρόβλημα, που από μίαν άποψη τουλάχιστο, δημιουργήθηκε, δεν είναι αμελητέο. Πράγματι, για μήνες τώρα οι διπλωμάτες της Ε.Ε. πρέπει να επινοούν τεχνάσματα πρωτοκόλλου, τα οποία ενώ από τη μια θα συμβολίζουν την αποστασιοποίηση από την Αυστρία, από την άλλη δε θα αφήνουν να παραλύουν οι καθημερινές υποθέσεις της Ε.Ε.

Στο μεταξύ, δεν είναι λίγοι αυτοί που υποστηρίζουν ότι στη συνέχεια κάποιο παραθυράκι θα πρέπει ν'ανοίξει. Έτσι, ενώ το Βέλγιο και η Γαλλία - συνενούντων και των Λαϊκών τους κομμάτων που φοβούνται τη "μόλυνση" - επέμεναν σε μια σταθερή πορεία, η Δανία και η Φιλανδία εξήτησαν να τερματιστεί το μπουκοτάζ. Μάλιστα η πρώτη, στην οποία δε μπορεί να αποκλειστεί η πιθανότητα παρόμοιου εκλογικού αποτελέσματος, ζητά ανοιχτά να βρεθεί κάποιος τρόπος για να ξαναρχίσουν ομαλές σχέσεις με την Βιέννη, επικαλούμενη λόγους αρχής αλλά ακόμα ότι δε μπορεί η Ε.Ε. να ανακατεύεται στα εσωτε-

ρικά της Αυστρίας. Ωστόσο δεν υπάρχει πολύς χρόνος γι' αυτό, γιατί όταν την Προεδρία θα αναλάβει η Γαλλία, οι πιθανότητες για αλλαγή πορείας είναι σχεδόν μηδαμινές. Κάποιοι αναλυτές προχωρούν συναφώς να παρατηρήσουν ότι, η από την Ε.Ε. έναντι της Αυστρίας ακολουθούμενη πολιτική, θα μπορούσε να επηρεάσει αρνητικά τη δανέζικη κοινή γνώμη, όσον αφορά την ένταξη στην ΟΝΕ...

Γενικά μιλώντας, για την ώρα η Ε.Ε. θα ήθελε να απομονώσει κι άλλο την Αυστρία. Μάλιστα, παρά την απόσυρση του Haider από την προεδρία του FPÖ, η πορτογαλική προεδρία της Ε.Ε., δεν επιθυμεί ν' αλλάξει την πολιτική της έναντι της Αυστρίας. "Η θέση μας παραμένει αναλλοίωτη", δεν παύει να επαναλαμβάνει ο Πορτογάλλος Πρωθυπουργός Antonio Guterres: "Δεν πρόκειται για το άτομο Haider αλλά για τη πολιτική των 14 κρατών που διαμαρτύρονται ενάντια στη συμμετοχή του FPÖ στην κυβέρνηση"...

Οι διαδηλώσεις μέσα στην ίδια την Αυστρία, που στόχο έχουν να φέρουν ένα τέλος στη συμμετοχή του FPÖ στην κυβέρνηση, δε λένε να κοπάσουν, αν και ένας τέτοιος στόχος μάλλον φαίνεται εξωπραγματικός. Όμως αξίζει να σημειωθεί ότι, ανάμεσα σ' αυτούς που διαδηλώνουν, αρκετοί πιστεύουν ότι οι κυρώσεις που έχει επιβάλει η Ε.Ε. είναι αντιπαραγωγικές και η οποιαδήποτε απομόνωση της Αυστρίας, στην πράξη εξυπηρετεί τα σχέδια του Haider. Ίσως η Ε.Ε. να έπρεπε να μειώσει τα πυρά της, ώστε η έντονη εχθρότητα προς το Haider να μην εξαργυρωθεί απ' αυτόν πολιτικά. Άλλο βέβαιο αν κάποια στιγμή βρεθεί η Αυστρία να ενεργεί αντίθετα με τη συνθήκη του Άμστερνταμ, βαρυνόμενη με ελλείματα δημοκρατίας και καταπάτηση του διεθνούς δικαίου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, κάτι που αυτήν τη στιγμή δε συμβαίνει...

Αν και στη μεγάλη τους πλειοψηφία οι διανοούμενοι της Αυστρίας είναι εναντίον του Haider, υπάρχουν ωστόσο και κάποιοι που φοβούνται ότι, η αίσθηση ότι η Ε.Ε. προσπαθεί να υποδείξει στους Αυστριακούς πώς να ψηφίζουν, είναι δυνατό να ενισχύσει έτι περισσότερο τη ξενοφοβία και τον ακραίο εθνικισμό. Αξίζει ίσως να υπενθυμίσουμε ότι το '86, οι από μέρους των Ευρωπαίων έντονοι διαμαρτυρίες για την υποψηφιότητα Waldheim στη προεδρία της Αυστρίας,

είχαν ως αποτέλεσμα να νιώσουν οι Αυστριακοί ότι "δε θα τους πουν απέξω ποιάς θα είναι ο ηγέτης του κράτους" και να τον ψηφίσουν, κι ας μην ήταν για πολλούς παρά ένας "αναξιοπρεπής ψεύτης".

Όσο για τον τύπο, με εξαίρεση τη μικρής κυκλοφορίας εφημερίδα "Die Presse", που πιστεύει ότι "πρέπει να δοθεί μια ευκαιρία στο Haider και το FPÖ," έχει ταχθεί αναφανδόν εναντίον του.

Κατά τα άλλα επαναλαμβάνεται κατά κόρον ότι, αν και στις εκλογές του περασμένου Οκτώβρη το 27% έδωσε τη ψήφο του στο Haider, το υπόλοιπο 73% δεν τον ψήφησε! Ως εκ τούτου δε μπορεί να σπλώνεται συλλήβδην ο λαός με την ετικέτα του νεοναζιστή. Ακόμα, διαμαρτύρονται εκείνοι που ψηφίσαν το Wolfgang Schüssel, παρατηρώντας ότι δεν έδωσαν τη ψήφο τους για μια "γαλαζομαυρη κυβέρνηση (τα χρώματα των δύο κομμάτων), αφού πριν τις εκλογές διεβεβαίωνε ο αρχηγός του Λαϊκού Κόμματος, ότι δεν ήταν πρόθεσή του να εοχημάτιζε κυβέρνηση συνασπισμού με το FPÖ του Haider. Κατά τα άλλα ο Schüssel θεωρείται σήμερα ο λιγότερο δημοφιλής πολιτικός στην Αυστρία, αφού συν τοις άλλοις, φέρεται να έχει εξαπατήσει και τους δικούς του ψηφοφόρους.

Επισημαίνεται ότι σ' αυτήν όλη την ιστορία, η Καθολική Εκκλησία της Αυστρίας δε μπόρεσε να αρθρώσει ούτε μία λέξη!

Και ολίγη ιστορία...

Η σύγχρονη πολιτική ιστορία της Αυστρίας, είδε το Haider να ξεπροβάλλει μέσα από το FPÖ, τους Πράσινους να μπαίνουν για πρώτη φορά στο Κοινοβούλιο, ενώ η συνεργασία Σοσιαλδημοκρατών (SPÖ) και Λαϊκού Κόμματος (ÖVP) συνεχιζόταν από το τέλος σχεδόν του πολέμου μέχρι το '99.

Πράγματι, από το '50 οι Σοσιαλδημοκράτες και οι Χριστιανοκοινωνιστές του Λαϊκού Κόμματος μοιράζονταν ανέμεσα τους τις πολιτικές, διοικητικές και οικονομικές ευθύνες, στα πλαίσια ενός ανεπίσημου αλλά υπαρκτού συστήματος, γνωστού ως

Proporz, "η Αναλογία". Αυτός ο κοινωνικός συνεταιρισμός (Sozial Partnerschaft), που εξυπάκουε τον εξίσου διαμερισμό της διακυβέρνησης, οδήγησε σε μια στασιμότητα, αν όχι απολίθωση πραγμάτων. Με την παραμέληση των θεμάτων περιβάλλοντος, τα προγράμματα οικονομικής λιτότητας και τη παραγνώριση της ανάγκης για διαφάνεια, ο συνασπισμός των δύο, άφησε ελεύθερο το πεδίο στην κριτική του Haider και σε μικρότερο βαθμό και των Πρασίνων.

Η ελλειμματική αποναζικοποίηση της χώρας, είχε επίσης το μερίδιό της στην άνοδο του Haider και του κόμματός του. Η άνοδος του Waldheim στην προεδρία της χώρας, το '86, έφερε για πρώτη φορά τους Αυστριακούς μπροστά στην ακατονόμαστη και απωθημένη ιστορία των Βαλκανίων, ενώ αργότερα η 50η επέτειος του Anschluss (της Προσάρτησης) και της Νύχτας του Κρυστάλλου της 9ης προς τη 10η Νοεμβρίου 1938, συνέβαλαν ώστε να κάνει ξανά την εμφάνισή της η θέση ότι, "η Αυστρία ήταν το πρώτο θύμα του ναζισμού".

Βέβαια, τόσον ο τότε Καγκελλάριος Franz Vranitsky, όσο και ο Waldheim αναγνώρισαν την εμπλοκή της Αυστρίας στα εγκλήματα του Γ' Ράιχ. Μάλιστα αυτή η αναγνώριση εμφανίζεται και στο έγγραφο που ο Πρόεδρος Klestil υπέγραψε το περασμένο Φεβράρη, μπροστά στο χριστιανοκοινωνιστή Καγκελλάριο και τον εθνικολαϊκό του σύμμαχο, πριν τους αναθέσει τη διακυβέρνηση της χώρας. Για αρκετούς ωστόσο, η αυθάδης στάση απέναντι στην Ιστορία εξακολουθεί να υφίσταται. Η αλήθεια είναι ότι, αντίθετα από κάποιες εκτιμήσεις η αποναζικοποίηση έχει όντως επισυμβεί, χωρίς ωστόσο να έχει ποτέ αποκτήσει την αναγκαία συμβολική της "ηχηρότητα".

Αποκαθαρμένοι από προστατευμένοι από τις ιστορικές τους ευθύνες οι Αυστριακοί, είναι βεβαίως ευπρόσβλητοι στις καταγγελίες των εθνικολαϊκιστών. Εποσημαίνεται ότι, η προσφυγή στη ξενοφοβία δεν είναι τίποτε το καινούριο για τους Αυστριακούς: Είτε επρόκειτο για το πανγερμανισμό του Georg Von Schönerer και τον αντισημιτισμό του, καθώς και του πρώην δημάρχου της Βιέννης Karl Lüger, είτε τον αντισλαβισμό των γερμανών εθνικιστών, που αποτέλεσαν ουσιαστικά χαρακτηριστικά της

Αυτοκρατορίας των Αποβούργων.

Αλλαγές στη ζωή των Αυστριακών

Όμως αυτά τα γεγονότα, δεν είναι αρκετά για να εξηγήσουν πλήρως τις επιτυχίες του Haider και του κόμματός του και θα πρέπει κάποιος να δοκιμάσει να εμβαθύνει στις μετατοπίσεις της αυστριακής κοινωνίας τα τελευταία χρόνια: Τη παγκοσμιοποίηση της οικονομίας, την ένταξη της χώρας στην Ε.Ε. - ο Haider ζήτησε να προσχωρήσει η χώρα και στο NATO - και τις ιδιωτικοποιήσεις ενός πολύ μεγάλου, εθνικοποιημένου τομέα. Αξίζει ίσως να σημειωθεί ότι η ενταξιακή πορεία της χώρας που πραγματοποιήθηκε φυσικά από το συνασπισμό Σοσιαλδημοκρατών, Λαϊκού Κόμματος, ακολούθησε ένα ξέφρενο ρυθμό, χωρίς να τους απασχολήσουν οι επιπτώσεις στη καθημερινή ζωή του μέσου Αυστριακού.

Το πρόβλημα των παράνομων μεταναστών από το Μαγκρέμπ και την Ανατολική Ευρώπη, δεν ήταν απλά αυστριακό αλλά απασχόλησε ολόκληρη τη Νότια Ευρώπη ποικιλοτρόπως. Ωστόσο σ' αυτό το θέμα ξαφνιάζει η Αυστρία με τις ιδιαιτερότητές της. Με ένα ποσοστό ξένων από τα υψηλότερα της Ε.Ε. (9%), πιο μπροστά από τη Γερμανία και λίγο πιο πίσω από το Βέλγιο, διαθέτει σε σχέση με την Ε.Ε. του 10%, ένα ποσοστό ανεργίας μόλις 4,4%. Αν και για αρκετά χρόνια βρισκόταν στο κέντρο μιας αυτοκρατορίας, ποτέ δεν είχε αποικίες η Αυστρία και με εξαίρεση τους φυγάδες της Ουγγαρίας οι ξένοι εμφανίστηκαν στη χώρα για πρώτη φορά στα μέσα της δεκαετίας του 60.

Η ανάγκη για πρόσθετα εργατικά χέρια, είχε ως αποτέλεσμα την άφιξη εργατών από τη Γιουγκοσλαβία και την Τουρκία και οι άδειες που παραχωρήθηκαν το '73 έφτασαν τις 227.000. Το '88 ο αριθμός αυτός έγινε 350.000 ενώ δέκα χρόνια αργότερα έφτανε τις 732.000, από τους οποίους το 46% προερχόταν από τη Γιουγκοσλαβία, το 19% από τη Τουρκία, το 21% από χώρες της Ε.Ε. και το υπόλοιπο 14% από άλλες χώρες της Ευρώπης. Το άνοιγμα των

συνόρων της Ουγγαρίας και της Τσεχοσλοβακίας, είχε ως αποτέλεσμα την εισροή στη χώρα μεγάλου αριθμού μεταναστών από τα ανατολικά. Κοντά σ' αυτούς και μερικές δεκάδες χιλιάδες Ρουμάνων, που ζήτησαν πολιτικό άσυλο.

Ξαφνιασμένη από αυτήν, τη μαζική εισροή, σφυροκοπούμενη δεξιά από το FPÖ και αριστερά από τα συνδικάτα,

η κυβέρνηση προσπάθησε να αντιδράσει με μια σειρά μέτρα ενώ παράλληλα επήφισε και σχετική νομοθεσία. Εποσημαίνεται ότι η νομοθεσία για το δικαίωμα ασύλου περιελάμβανε και τη γνωστή ρήτρα "των τρίτων χωρών", που διελάμβανε την απαγόρευση εισόδου σε πρόσωπα που πριν μπου στην Αυστρία είχαν διασχίσει δημοκρατική χώρα. Ταυτόχρονα έγινε δυσκολότερη η

ανανέωση των αδειών των ξένων που ήδη ζούσαν στην Αυστρία. Φυσικά ούτε λόγος για πολιτική ένταξης των ξένων στην αυστριακή κοινωνία. Αυτή η ξενοφοβία - γιατί περί αυτού πρόκειται - παρέμεινε τρόπον τινά σε λανθάνουσα κατάσταση ως το τέλος περίπου της δεκαετίας του '80, όταν ξύπνησε από το λήθαργο του ο Αυστριακός, αφού η ανεργία από το 1,5% του '86, έφτασε τα σημερινά επίπεδα του 4,4%. Ωστόσο ούτε απεργίες υπήρξαν ούτε διαδηλώσεις, αλλά η ξενοφοβία εκφράστηκε με τη ψήφο προς το κόμμα που ανοικτά εκφραζόταν εχθρικά προς τους ξένους, το FPÖ. Εξού και στις εκλογές του Οκτώβρη του 99, δε δυσκολεύτηκε το FPÖ να αποσπάσει από τους Σοσιαλδημοκράτες κάπου 213.000 ψηφοφόρους! Ιδιαίτερη απήχηση είχαν τα ξενοφοβα κηρύγματα ανάμεσα στους νέους, για τους οποίους οι θέσεις εργασίας "μετρούν". Χαρακτηριστικά το 35% των κάτω των 30 ετών ψηφοφόρων, ψήφισε σ' αυτές τις εκλογές τη δεξιά του FPÖ. Αντίθετα από άλλες χώρες, η επιθετικότητα εναντίον των μεταναστών ήταν ωστόσο ανύπαρκτη και ο ρατσισμός εκδηλωνόταν με τη λέξη "Tschusch", με την οποία χαρακτηριζόταν σκωπτικά όσοι προέρχονταν από την Ανατολική Ευρώπη. Βέβαια πέρα από τα στεγαστικά προβλήματα που αντιμετώπιζαν, οι μετανάστες, πιο πολύ οι γυναίκες, γίνονταν θύματα δυσμενών διακρίσεων, αφού για την ίδια δουλειά αμειβόνταν λιγότερο από τους ντόπιους. Η πολιτική του Gastarbeiter, του ξένου εργάτη, είχε αρνητικά αποτελέσματα για τους μετανάστες, που δεν μπορούσαν να σκεφτούν για μόνιμη διαμονή. Ακόμα κι αυτοί που είχαν γεννηθεί στην Αυστρία θεωρούντο Ausländer, ξένοι...

Jörg Haider, ο χαρισματικός ηγέτης, κατάλλους ο μικρός Χίτλερ...

Έχοντας σκιαγραφήσει τις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες της Αυστρίας στις τελευταίες δεκαετίες, καιρός είναι να ασχοληθούμε και με τη πολιτική πέτρα του σκανδάλου για

τις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες και φυσικά και την ίδια την Αυστρία, το Haider.

Ο Jörg Haider, που δεν είναι πολύς καιρός που γιόρτασε τα πενήντα του γενέθλια, υπήρξε αρχηγός του Κόμματος της Ελευθερίας, του FPÖ, από το '86 και φαίνεται να μπορεί να κāmνει ότι θέλει με το κόμμα: Να τσακώνεται, να επιβάλλει κυρώσεις ή να αποκλείει άτομα από τις γραμμές του. Για λόγους σκοπιμότητας προφανώς, απέκλεισε εκείνα τα στοιχεία που συμβιβάζονταν με το νεοναζισμό. Με εξαίρεση τον χωρίς ακροδεξιά παρελθόν, επίσης χαρισματικό και ταυτόχρονα ξενοφοβο πολυεκατομυρίοχο επιχειρηματία Thomas Prinzhorn, που χάρις στους χριστιανοκοινωνιστές έχει εκλεγεί αντιπρόεδρος του Κοινοβουλίου, διαθέτει ο Haider ένα μικρό κομματικό μηχανισμό, που τον υπακούει τυφλά και είναι πλήρως προσαρμοσμένος στις δικές του διαθέσεις.

Η πρόσφατη παραίτηση του από την ηγεσία του FPÖ, για αρκετούς αναλυτές δεν είναι τίποτε άλλο, παρά ένα τέχνασμα που στοχεύει να αναβαθμίσει εν καιρό τις πιθανότητες του για την υπέρτατη εξουσία. Πέρα από τους σκληροπυρηνικούς του συνεργάτες, πολλοί είναι εκείνοι που κάνουν αυτήν τη σκέψη για τον "πολιτικό κατεργάρη", πιστεύοντας ότι, όταν θα είναι ώριμες γι' αυτόν οι συνθήκες, θα τραβήξει το χαλί κάτω από τα πόδια της Κυβέρνησης, προκαλώντας νέες εκλογές που θα μπορούσαν να τον εκτοξεύσουν στη Καγκελλαρία της Αυστρίας. Μάλιστα, τον βολεύει η απόουρηση σ' αυτό το σημείο, αφού θα αποφύγει να χρεωθεί τελικά με τα καθόλου δημοφιλή μέτρα που θ' αναγκαστεί να πάρει η Κυβέρνηση, για να μειώσει το δημοσιονομικό έλλειμμα.

Για την ώρα θα αρκείται ο Haider με το αξίωμα του κυβερνήτη της Καρινθίας. Ωστόσο για τον ίδιο ο όλος χειρισμός ήταν θέμα αλτρουισμού, αφού ήθελε τους υπουργούς του Κόμματος της Ελευθερίας στην Κυβέρνηση συνασπισμού, να απολαμβάνουν πλήρους ελευθερίας κινήσεων, χωρίς την εκ του μακρόθεν καθοδήγηση, του μη μετέχοντος στη Κυβέρνηση Προέδρου του κόμματος. Άλλωστε, μ' αυτόν τον τρόπο θα μπορούσε να σταματήσει και το κυνηγητό της Ε.Ε.... Βέβαια οι προσκεείμενοί του, δεν έχασαν την ευκαιρία να δηλώσουν ότι ο Haider θα εξακολουθήσει να είναι ο αρχηγός και ότι θα

απολαμβάνει της κομματικής εμπιστοσύνης και αφοσίωσης. Κατά τα άλλα ο διορισμός της 39χρονης Suzanne Riess Passer ως διαδόχου του, που πάντα ήταν το φερέφωνο και ο ανεπιφύλακτος υποστηρικτής του, επιβεβαιώνει ότι ο Haider θα συνεχίσει να κινεί τα νήματα από το παρασκήνιο.

Παρά την έλλειψη αξιοπιστίας που χαρακτηρίζει το Haider τόσο στο εσωτερικό όσο και το εξωτερικό, το γεγονός παραμένει ότι έχει καθιερωθεί στη πολιτική σκηνή της Αυστρίας, ενώ πριν 15 χρόνια, μόλις που κατάφερε να μαζέψει ένα "ακίνδυνο" 15% των ψήφων.

Είναι δύσκολο να κρίνει κανείς το βαθμό που ο Haider, είναι ρατσιστής και ούτε το FPÖ οι πλατόφορμες θα μπορούσαν στην ολότητα τους να χαρακτηριστούν ως ρατσιστές. Ωστόσο οι γονείς του ήταν ναζί, ενώ ο ίδιος το 91 επαίνεσε "την πειθαρχημένη εργατική πολιτική του Χίτλερ". Ακόμα, μόλις πριν τρία χρόνια υπέδειξε ότι το ένα τρίτο των ξένων που εργάζονταν στην Αυστρία θα έπρεπε να σταλεί στο σπίτι του. Στη πράξη, η επιτυχία του Haider στις τελευταίες εκλογές βασίστηκε στο Überfremdung. Τον κίνδυνο, δηλαδή, να κατακλυστεί η Αυστρία με ξένους, από τις γειτονικές χώρες: Πολωνούς, Ουγγαρέζους, Τσέχους, Σλοβάκους, Σλοβένους, κάτι που θα μπορούσε να συμβεί με τη διεύρυνση της Ε.Ε., την οποία και απείλησε να μπλοκάρει. Βέβαια η απειλή αποτελεί μάλλον απλή ρητορική... Ωστόσο θα μπορούσε να κάμει τέτοιους χειρισμούς, που να οδηγήσουν σε καθυστέρηση της διεύρυνσης...

Η Αυστρία είναι σήμερα μια από τις πλέον ευημερούσες χώρες της Ευρώπης και ο ενδεχόμενος κίνδυνος να χάσει τον άνετο τρόπο διαβίωσης, δεν αφήνει το μέσο Αυστριακό ασυγκίνητο. Εξού και η επιτυχία του Haider. Αρωγός σ' αυτή την επιτυχία ήρθε και η χρεωκοπία των κυβερνώντων κομμάτων, των οποίων οι αδυναμίες απέτελεσαν τη δύναμη του Haider. Και βεβαίως και η έλλειψη χαρισματικών ηγετών...

Αλλά ποιός είναι στη πραγματικότητα ο ίδιος ο Haider; Πιο πολύ ένας λαϊκιστής που διψά για εξουσία παρά ο δεδηλωμένος ναζί. Είναι ο άνθρωπος που ξέρει πολύ καλά πώς να εξαρρώνει το λαϊκισμό του, είτε πρόκειται για αθλητικές δραστηριότητες, είτε πώς να προβάλλει τη νεανική του

εμφάνιση, είτε ακόμα πώς να χρησιμοποιεί την προσεκτικά επιλεγμένη του γκαρνταρόμπα. Όμως οι λύσεις που επαγγέλλεται, είτε είναι επιπόλαιες, είτε απραγματοποίητες.

Πενήντα ετών σήμερα, εμεγάλωσε σ' ένα περιβάλλον γερμανικού εθνικισμού. Ο πατέρας του ήταν οπαδός του Ναζιστικού Κόμματος της Αυστρίας, ενώ η μητέρα του ανήκε στην οργάνωση νεολαίας του Hitler. Το 79 εκλέγηκε για πρώτη φορά βουλευτής, ενώ δέκα χρόνια μετά, όταν ακόμα ήταν μόλις 39 χρόνων, εκλέγεται κυβερνήτης της Καρινθίας.

Ο Haider έχει μια σπάνια ικανότητα να προσαρμόζει το λόγο του στο κοινό του. Αποπλανεί τους ψηφοφόρους, χρησιμοποιώντας φόρμουλες που βάζουν στο στόχαστρο τους αντιπάλους του, με απώτερο σκοπό είτε να προκαλέσει την ιλαρότητα, είτε να διασφαλίσει τη συγκατάθεση του μέσου ψηφοφόρου. Ο Haider είναι το αρχέτυπο του εθνολαϊκού αρχηγού, που μπορεί να παίξει σ' όλα τα ταμπλώ. Να κάμει κατάχρηση της γοητείας του ή να χρησιμοποιήσει τις ρητορικές του ικανότητες, κάνοντας πολλές φορές βαρύγδουπες διακηρύξεις. Δεν έχει πρόβλημα να αντιφάσκει. Μετά που αποκήρυξε τα "παλιά σάμα κόμματα", τον κοινοβουλευτισμό, τους ξένους, όταν αντελήφθηκε το '99 ότι βρισκόταν κοντά στην εξουσία, άλλαξε τακτική: αποφάσισε να δείχνει πολύ πιο πλησιάζιμος και αποδεκτός. Όχι μόνο στην Καρινθία και το Φόραλμπεργκ, όπου χάρις στους χριστιανοκοινωνιστές το κόμμα του κυβερνούσε, αλλά και στην Ευρώπη. Είναι ωστόσο ο ίδιος άνθρωπος, που μέχρι το '95 εκάλυψε σε "σεβασμό των βετεράνων των SS" ή που περιέγραφε τους Ρουμάνους μετανάστες ως μικρολωποδύτες. Είναι ακόμα ο άνθρωπος που συγκρίνει την Ευρώπη μ' ένα κοτέτσι ή που χωρίς αναστολές μπορεί να βάζει στην ίδια μοίρα την τύχη των Γερμανών της Σουδητίας και των Εβραίων θυμάτων του ναζισμού.

F.P.Ö: Οι συνέταιροι του Schüssel

Έχοντας αναφερθεί στην ενδιαφέρουσα αλλά αντιφατική προσωπικότητα του Haider, θα ήταν

ίσως χρήσιμο να σταθεί κανείς για λίγο στο ... όχημα με το οποίο η ακροδεξιά της Αυστρίας ανήλθε στην εξουσία, το Αυστριακό κόμμα της Ελευθερίας, το FPÖ. Μέχρι το '60 η δύναμη του κόμματος ανερχόταν μόλις στο 5%. Μέχρι το '90 είχε σκαρφλώσει στο 16.6%, ενώ το '94 έφτασε το 22,5% και το 99 το 26,9%, ξεπερνώντας ελάχιστα το Λαϊκό Κόμμα (VPÖ). Αλλά πώς εξηγείται αυτή η άνοδος;

Υπεραπλουστεύοντας κάποιον τα πράγματα, αποδίδουν την επιτυχία του FPÖ στη ψήφο διαμαρτυρίας. Όπως όμως έχει καταδειχθεί προηγουμένως, η πραγματική εξήγηση είναι πολύ πιο σύνθετη. Τόσο η κατάρρευση του υπαρκτού σοσιαλισμού το '90, όσο και ο πόλεμος στη Γιουγκοσλαβία, ξανάδωσαν στη Βιέννη και στις άλλες αυστριακές πόλεις, ένα μέρος του κοσμοπολίτικου χαρακτήρα που είχαν πριν το 1914. Είναι ακριβώς αυτή η παρουσία του αλλογενούς πληθυσμού, που επέτρεψε μέσα από το FPÖ και τις πλατόφορμες του, να διεγείρεται η υποβόσκουσα ξενοφοβία και να δυσφημίζονται ταυτόχρονα οι πρόσφυγες και οι απένταροι τουρίστες της Ανατολικής Ευρώπης και των Βαλκανίων. Μάλιστα τοποθετήθηκε το FPÖ ενάντια στην επέκταση της Ε.Ε. προς ανατολάς, με το σκεπτικό ότι κάτι τέτοιο έθετε σε κίνδυνο, τόσο τις ευκαιρίες εργοδότησης όσο και την ασφάλεια της χώρας. Όπως αναφέρθηκε ήδη, από το τέλος της δεκαετίας του 80 τα κόμματα ακολούθησαν μια νεοφιλελεύθερη κοινωνικοοικονομική πολιτική, σε αντίθεση με τις αρχικές τους εξαγγελίες, εκείνες της αλληλεγγύης, της βοήθειας στους άπορους και την έννοια της κοινωνικής δικαιοσύνης ευρύτερα. Αυτή η πολιτική έδωσε την ευκαιρία στο FPÖ, τουλάχιστον κατά τη διάρκεια της εκλογικής καμπάνιας, να εμφανιστεί ως ο υπερασπιστής των συντάξεων και των κοινωνικών κεκτημένων. Βέβαια από τις 3 του περασμένου Φεβράρη, όταν ο συνασπισμός των δύο κομμάτων παρουσίασε το πρόγραμμα του, οι Αυστριακοί θα πρέπει να ανακάλυψαν με κάποια έκπληξη, ότι υπάρχουν δύο τρόποι διαχείρισης του καπιταλισμού, ένας σοσιαλιστικός και ένας ακροφιλελεύθερος, παρά δύο διαφορετικά συστήματα ένα σοσιαλιστικό κι ένα καπιταλιστικό!

Ιδρυμένο το '56, είναι δύσκολο να καταλάβει κανείς αυτό το κόμμα, που

είναι το αποτέλεσμα μετατοπίσεων περισσότερων μετασχηματισμών, με πιο σημαντική την Ένωση των Ανεξαρτήτων (Verband der Unabhängigen), που εδμημοιουργήθηκε το '49, αμέσως μετά που πέρασαν οι πρώτοι νόμοι της αμνηστίας. Πέρασε από διάφορα ρεύματα, που ωστόσο είχαν όλα σαν κοινό χαρακτηριστικό την εθνικιστική γερμανική κληρονομιά. Όμως το '97 το κόμμα "αναβαπτίστηκε", εξαλείφοντας τις διάφανες ναζιστικές αναφορές καθώς και τον

πανγερμανισμό. Επαγγέλλεται ωστόσο ένα χριστιανισμό που υπεραμύνεται των αξιών του πανγερμανισμού...

Εδραιωμένο κατά κύριο λόγο στη Καρινθία, στην οποία ο Haider είναι κυβερνήτης, δε κατάφερε ποτέ να περιλάβει την αυστριακή κοινωνία μέσα από μαζικές οργανώσεις, όπως οι σοσιαλδημοκράτες και οι χριστιανοκοινωνιστές.

Επισημαίνεται ότι, όπως και στη περίπτωση άλλων ευρωπαϊκών ακροδε-

ξιών κομμάτων, ο ρατσισμός - που λιγότερο εμφανίζεται στο FPÖ - βρίσκεται στην άρνηση της πολιτισμικής συμβίωσης και στο φόβο της επιμειξίας. Έτσι αναφέρει κάπου το πρόγραμμα του FPÖ: Αν κάποιος γνωρίζει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του λαού του, αναπόδραστα θα σέβεται και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και των άλλων λαών!! Παρατηρείται συναφώς ότι, το 48% αυτών που ψήφισαν το FPÖ, θεωρούν ότι η Ευρωπαϊκή Ενοποίηση στερείται νοήματος!

Όπως διαφαίνεται από προηγούμενος, η "απολιθωμένη" πολιτική των κομμάτων που διακυβέρνησαν την Αυστρία για μια τριακονταετία και η εξαφάνιση της αντιπαράθεσης Δεξιάς - Αριστεράς, με την συνακόλουθη προσέγγιση των Σοσιαλδημοκρατών με το "Νέο Κέντρο", είχαν επίσης το μερίδιό τους στην εκλογική επιτυχία του FPÖ. Σε μια κοινωνία στην οποία ο ιδεολογικός αγώνας έχει εκφυλιστεί στο ποιές είναι οι καλύτερες μέθοδοι διακυβέρνησης, μέσα από ένα νεοφιλελεύθερο μοντέλλο, εμφανίζεται η ακροδεξιά και φυσικά και το FPÖ, ως οι κύριοι αμφοβητίες των κοινωνικών αδικιών.

Εν είδη επιλόγου

Είναι δύσκολο να προβλέψει κανείς επως θα εξελιχθεί η πολιτική κατάσταση στην Αυστρία, εφόσον συνεχίσει να συμμετέχει στη Κυβέρνηση το FPÖ. Αν το κόμμα τούτο επιμένει σε κάποιες αυταρχικές δομές, είναι φυσικό να ασκείται πίεση στη Κυβέρνηση, που ενδεχόμενα θα εξαναγκαστεί να φέρει στο προσκήνιο αντιδημοκρατικές αξίες που θα συντρέχουν τη ξενοφοβία, που σε αρκετές περιπτώσεις αλλού οδήγησε αλλού στη βία.

Παραμένουν ακόμα ανοιχτά δύο συναφή ερωτήματα. Πρώτον, κατά πόσο το παράδειγμα της συμμετοχής της ακροδεξιάς στη κυβέρνηση της Αυστρίας θα αποτελέσει τη μόνη φωτεινή - σκοτεινή μάλλον - εξαίρεση στις ευρωπαϊκές κυβερνήσεις ή αν θα υπάρξουν κι άλλες περιπτώσεις στο μέλλον. Δεύτερον, μέχρι που μπορούν να φτάσουν σε τέτοιες περιπτώσεις οι ενέργειες της Ε.Ε., και ακόμα αν μπορούν να έχουν οποιοδήποτε αποτέλεσμα...

Η ρωσική κρίση

Σταύρου Τομπάζου

Στη Ρωσία αντίθετα, η κρίση δεν προήλθε από τον ελλειμματικό χαρακτήρα των εξωτερικών ισολογισμών της χώρας, αλλά, κυρίως, από συνεχόμενα και διευρυνόμενα εσωτερικά ελλείμματα. Την περίοδο 1992-1998, περίοδος της περίφημης θεραπείας-σοκ, το δημοσιονομικό έλλειμμα του ομόσπονδου κράτους έφθασε το 7,5% του ΑΕΠ κατά μέσο όρο. Η Ρωσία δεν διαθέτει ένα αποτελεσματικό σύστημα συλλογής φόρων. Το έλλειμμα, όμως, δεν οφείλεται σε λόγους τεχνικής φύσης. Εκφράζει βαθύτερες πολιτικές εντάσεις ανάμεσα στη διακυβέρνηση Γέλσιν και στο κοινοβούλιο, καθώς και το μέγεθος της διαφθοράς στις διαδικασίες ιδιωτικοποίησης ή μάλλον σφετερισμού των κρατικών παραγωγικών μονάδων.

Αν και η ασιατική κρίση του 1997 δεν είναι άσχετη με τη ρωσική κρίση και την κατάρρευση του ρουβλίου τον Αύγουστο του 1998, η τελευταία διαφέρει στις αιτίες και τα χαρακτηριστικά της όχι μόνο μ' αυτή της νοτιανατολικής Ασίας, αλλά και με την κρίση του Μεξικού το 1994-1995 και της Βραζιλίας το 1999. Οι κρίσεις στις λεγόμενες «αναδυόμενες αγορές» στην αμερικανική και ασιατική Ήπειρο, παρά τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της κάθε περίπτωσης, είναι δυνατό να ερμηνευτούν βάσει του ίδιου βασικού σχήματος. Προήλθαν από μια αυξανόμενη ένταση ανάμεσα σε μια ανάπτυξη βασισμένη στην εισροή ξένων, κυρίως βραχυπρόθεσμων, κεφαλαίων, η οποία οδηγούσε σε ανατιμήσεις των εθνικών νομισμάτων έναντι του δολαρίου από τη μια πλευρά και στη μεγέθυνση των ελλειμμάτων στο επίπεδο των τρεχουσών συναλλαγών από την άλλη πλευρά.

Το δίλημμα της οικονομικής πολιτικής σ' αυτές τις χώρες ήταν επομένως απλό. Ή θα υποτιμούσαν τα νομίσματα τους για να βελτιώσουν το ισοζύγιο των τρεχουσών συναλλαγών τους, προκαλώντας τους ρυθμούς ανάπτυξης, ή θα άφηναν τα πράγματα να ακολουθήσουν τη «φυσική» τους πορεία, δηλαδή ουσιαστικά τις εκτιμήσεις και τις ψυχολογικές διαθέσεις των διεθνών επενδυτών. Επέλεξαν το δεύτερο, απέφυγαν να δημιουργήσουν οι ίδιες, μέσω της νομισματικής τους πολιτικής, συνθήκες μια πιο ισορροπημένης και λιγότερο εξαρτώμενης ανάπτυξης, έστω και αν αυτό θα σήμαινε σμίκρυνση των ρυθμών ανάπτυξης. Εν τέλει η ισορροπία επιβλήθηκε με το μοναδικό τρόπο που ξέρει να την επιβάλλει η ελεύθερη και ελλιπώς ρυθμιζόμενη αγορά, δηλαδή με μια κρίση πολύ σοβαρών διαστάσεων και συνεπειών¹⁾.

Στη Ρωσία αντίθετα, η κρίση δεν προήλθε από τον ελλειμματικό χαρακτήρα των εξωτερικών ισολογισμών της χώρας, αλλά, κυρίως, από συνεχόμενα και διευρυνόμενα εσωτερικά ελλείμματα. Την περίοδο 1992-1998, περίοδος της περίφημης θεραπείας-σοκ, το δημοσιονομικό έλλειμμα του ομόσπονδου

κράτους έφθασε το 7,5% του ΑΕΠ κατά μέσο όρο. Η Ρωσία δεν διαθέτει ένα αποτελεσματικό σύστημα συλλογής φόρων. Το έλλειμμα, όμως, δεν οφείλεται σε λόγους τεχνικής φύσης. Εκφράζει βαθύτερες πολιτικές εντάσεις ανάμεσα στη διακυβέρνηση Γέλσιν και στο κοινοβούλιο, καθώς και το μέγεθος της διαφθοράς στις διαδικασίες ιδιωτικοποίησης ή μάλλον σφετερισμού των κρατικών παραγωγικών μονάδων.

Το Σύνταγμα του 1993 που επέβαλε ο Γέλσιν περιόριζε τις εξουσίες της νομοθετικής εξουσίας, η οποία επέλεξε την οδό της παθητικής αντίστασης στα κυβερνητικά φορολογικά σχέδια. Αρχικά η κυβέρνηση Γέλσιν, σύμφωνα με τη σοβιετική παράδοση, δεν προώθησε καμιά φορολογική μεταρρύθμιση με σκοπό την αύξηση των κρατικών εσόδων, περιοριζόμενη σε μια προσπάθεια μείωσης των εξόδων, περικόπτοντας κυρίως τις κοινωνικές δαπάνες. Όταν σε μεταγενέστερες φάσεις της «θεραπείας-σοκ» επιχείρησε να προωθήσει κάποια στοιχεία φορολογικής μεταρρύθμισης προσέκρουε στην άρνηση του κοινοβουλίου. Οι βουλευτές με τις πελατειακές τους σχέσεις και την οικονομική και νομοθετική τους ανεπάρκεια εμπόδιζαν την αύξηση των κρατικών εσόδων, ενώ ο Γέλσιν υπέφερε από περιοδικές κρίσεις «γενναιοδωρίας». Είτε για να χρηματοδοτήσει την προεκλογική του εκστρατεία προδιαθέτοντας ευνοϊκά τράπεζες και οικονομικούς τομείς, είτε για να περιορίσει αποσχιστικές τάσεις δημιουργούσε φορολογικές οάσεις. Σύμφωνα με το Υπουργείο Οικονομικών, το 1998 μειώθηκαν τα έσοδα πέραν των 10 δισεκατομμυρίων ρουβλίων εξαιτίας αυτών των φορολογικών «διευκολύνσεων»²⁾.

Το κύμα ιδιωτικοποιήσεων της κρατικής ιδιοκτησίας υπήρξε στη Ρωσία ένα συνεχές σκάνδαλο. Η περίφημη Gazprom AG π.χ. που αποτελεί σήμερα μια τεράστια και πετυχημένη επιχείρηση με μεγάλη πολιτική επιρροή, ένα πραγματικό κράτος εν κράτη, προήλθε από την ιδιωτικοποίηση του Υπουργείου για την διαχείριση των βιομηχανιών υγραερίου. Οι τίτλοι ιδιοκτησίας διανεμήθηκαν στους παράγοντες του Υπουργείου. Το ίδιο συνέβηκε και με άλλα Υπουργεία παρόμοιας φύσης.

Το λιμάνι της μαύρης θάλασσας Novotssijsk ιδιωτικοποιήθηκε σε μια τιμή που υπολογίζεται 30 φορές χαμηλότερη από την πραγματική του αξία. Ενάντια στους νέους του ιδιοκτήτες που συγκέντρωσαν μυθικά πλούτη διατάχθηκε, τέλη του 1998, δικαστική έρευνα για διαφθορά, φοροδιαφυγή και καταπάτηση των τελωνειακών κανονισμών. Από τις ιδιωτικοποιήσεις, αντί να ωφεληθούν, έστω, τα δημόσια ταμεία, επωφεληθήκε μέρος της παλαιάς γραφειοκρατία, που «νομιμοποίησε» έτσι την πολιτική της κυριαρχία μετατρέποντάς την σε οικονομική, και σε πολλές περιπτώσεις το οργανωμένο έγκλημα. Δεν είναι τυχαίο που οι Ρώσοι εισήγαγαν στα λεξικά τους τον όρο «prikhvatizatsia» για να εκφράσουν την ιδέα της ιδιοποίησης και της απάτης που συνόδευσε το κύμα ιδιωτικοποίησης («privatizatsia») της δεκαετίας του '90. Σήμερα τα 2/3 της κρατικής ιδιοκτησίας ιδιωτικοποιήθηκε και τα περιθώρια μείωσης ή βελτίωσης των δημόσιων ελλειμμάτων μέσω των ιδιωτικοποιήσεων συρρικνώθηκαν.

Κατά την περίοδο 1996-1997, ένα ποσοστό πέραν του 50% των δημοσίων εσόδων, δεν ήταν ούτως ή άλλως διαθέσιμο για οποιονδήποτε χρήση στήριξης της παραγωγικής δραστηριότητας, διότι ήταν αναγκαίο για την εξυπηρέτηση του εσωτερικού και του εξωτερικού δημόσιου χρέους. Το 1997, το δημόσιο χρέος της Ρωσίας ήταν 49,8%, ποσοστό που για τα ευρωπαϊκά δεδομένα δεν είναι ψηλό. Ας υπενθυμίσουμε ότι το σχετικό κριτήριο του Μάαστριχτ επιτρέπει μέχρι και 60%. Σε μια χώρα, όμως, που η εξυπηρέτηση του χρέους απαιτεί το 50% των δημοσίων εσόδων³⁾, μια χώρα με ανατιμημένο νόμισμα και εξαρτώμενη από τις διεθνείς τιμές των πρώτων υλών, μια χώρα που στερείται αποτελεσματικού φορολογικού συστήματος και εξάντλησε μια βασική πηγή των δημόσιων εισροών (ιδιωτικοποιήσεις), που διογκώνει το βραχυπρόθεσμο δανεισμό, είναι φυσιολογικό να δημιουργούνται αμφιβολίες για το κατά πόσο είναι σε θέση να συνεχίσει την εξυπηρέτηση του χρέους της. Είναι αυτές οι αμφιβολίες που δημιούργησαν τις κερδοσκοπικές επιθέσεις ενάντια στο Ρούβλι, οι οποίες το 1998 προηγήθηκαν της κρίσης του Αυγούστου.

Η κυβέρνηση, για να στηρίξει το ρούβλι, του οποίου η σταθερότητα υπήρξε, σύμφωνα με το διεθνές μονεταριστικό δόγμα, θεμελιώδης λίθος της οικονομικής πολιτικής στη Ρωσία, αύξησε τα ονομαστικά επιτόκια, τα οποία έφθασαν το 150% τέλη Μαΐου του '98, για ένα πληθωρισμό της τάξης του 10%. Με τέτοια επιτόκια όμως πως να εξυπηρετήσει το χρέος της; Οι ίδιες οι κερδοσκοπικές δραστηριότητες

ενάντια στο Ρούβλι, με τις επίσημες αντιδράσεις που προκάλεσαν, επισπεύσαν το χρονικό ενός προαναγγελλέντος θανάτου.

Για ένα ποσοστό δημόσιου ελλείμματος της τάξης του 47% του ΑΕΠ το 1996, το 30,8% προερχόταν από εξωτερικές πηγές. Το 1997, ο εξωτερικός δανεισμός ήταν 30,3% του ΑΕΠ, για ένα συνολικό, δημόσιο χρέος που πλησίαζε το 50%. Το 1998 το εξωτερικό δημόσιο χρέος εκτοξεύθηκε στο 110% του ΑΕΠ για ένα συνολικό δημόσιο χρέος 138,5%⁴⁾.

Από τα τέλη του 1998 η Ρωσία δεν εξυπηρετεί το χρέος σε συνάλλαγμα (100 δισ. δολάρια) που κληρονόμησε από την Σοβιετική Ένωση. Το 1999, μετά από την καταστροφή, ζητεί ακύρωση μέρους του κληρονομημένου τμήματος του χρέους της, το οποίο ο Γέλσιν, στα αρχικά στάδια της μη «κομμουνιστικής» του καριέρας, για να κερδίσει την υποστήριξη της δύσης, φόρτωσε στη Ρωσία

Το αποτέλεσμα της «θεραπείας-σοκ» του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ) και της διακυβέρνησης Γέλσιν είναι επομένως, εκτός από την οικονομική και ηθική εξαθλίωση ενός ολόκληρου λαού, η οποία φαίνεται και στους αμφιβόλου ποιότητας επίσημους αριθμούς (το ΑΕΠ του 1999 είναι κατά περίπου 50% μικρότερο από αυτό του 1989 και πέραν των 50 εκατομμυρίων ατόμων ζουν κάτω από το όριο φτώχειας), η αύξηση της εξάρτησης της χώρας από την ιμπεριαλιστική δύση και τους θεσμούς της (ΔΝΤ, Παγκόσμια Τράπεζα, κ.λπ.).

Όμως, σε τι συνίστατο ακριβώς η «θεραπεία»; Είναι χαρακτηριστικό ότι αν διαβάσει κανείς τη λεγόμενη «συναίνεση της Ουάσιγκτον» (όπως τουλάχιστον την ερμήνευσε και την υιοθέτησε το ΔΝΤ)⁵⁾, χωρίς να ξέρει καν που βρίσκεται η Ρωσία πάνω στον γεωγραφικό χάρτη, χωρίς να έχει ξανακούσει για σχεδιασμένη οικονομία, για κρατική ιδιοκτησία, για έλλειψη θεσμικού πλαισίου κανόνων και νομοθεσίας σχετικά με την «ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων», για «μαύρη τρύπα» στην εφαρμογή στοιχειωδών δημοκρατικών κανόνων, ξέρει ήδη την συνταγή. Με απλά λόγια η συνταγή προηγείται της διάγνωσης και συνίσταται στην προ-ιατρική πρακτική της αφαιμάξης, η οποία εφαρμόζονταν για ασθένειες όλων των ειδών και ποιοτήτων.

Πέρα από τις ιδιωτικοποιήσεις, η απελευθέρωση των τιμών θεωρήθηκε αναγκαία. Από τις αρχές του 1992 απελευθερώθηκαν απότομα οι τιμές για ένα πολύ ευρύ φάσμα προϊόντων. Ο υπεύθυνος του ΔΝΤ ταμείου Thomas Wolf υπολόγισε τότε μια γενική αύξηση των τιμών της τάξης του 70% για τον μήνα Ιανουάριο. Ο πιο απαισιόδοξος υπουργός των οικονομικών

Η αντιπληθωριστική πολιτική επηρέασε κυρίως την μεταποιητική βιομηχανία, στην οποία οι επενδύσεις είναι πιο ριψοκίνδυνες απ' ότι στον τομέα των πρώτων υλών με τυποποιημένα προϊόντα. Η θεραπεία-σοκ οδήγησε ουσιαστικά στην αποβιομηχανοποίηση της χώρας και σε ένα βαθύτερο εγκλωβισμό της σε οπισθοδρομικές εξειδικεύσεις.

Σε πολλές περιπτώσεις, οι παραγωγικές επιχειρήσεις παρουσιάζουν αρνητική προστιθέμενη αξία επειδή ένα μεγάλο μέρος της μεταποιημένης παραγωγής, το οποίο χρησιμοποιείται ως μέσο εξόφλησης των πρώτων υλών, μεταφέρεται στο εξωτερικό, όπου και πωλείται στην «πραγματική» αγοράία τιμή του. Επομένως μέρος της ρωσικής, πραγματικής, προστιθέμενης αξίας δεν υπολογίζεται στην καταμέτρηση του ΑΕΠ και ασφαλώς δεν φορολογείται. Οι πραγματικές παραγωγικές δυνατότητες της ρωσικής βιομηχανίας «αδικούνται» από τους αριθμούς, όπως «αδικείται» και το εμπορικό ισοζύγιο της χώρας. Πρόκειται ουσιαστικά για μια διεθνή πειρατεία σε βάρος της χώρας την οποία εννοχώνουν τμήματα των νεοσύστατων, τοπικών κυρίαρχων τάξεων, μέσα στο ευνοϊκό οικονομικό περιβάλλον που δημιούργησε η θεραπεία-σοκ του Γέλσιν και του ΔΝΤ.

της Ρωσίας εκτίμησε μια αύξηση 100%. Στην πραγματικότητα, μέχρι το τέλος του μήνα οι τιμές τριπλασιάστηκαν. Μέχρι το τέλος του οικονομικού έτους το ποσοστό πληθωρισμού έφθασε στο 2600%, παρά το γεγονός ότι οι τιμές των ενοικίων, του ηλεκτρισμού και των βασικών τροφίμων δεν απελευθερώθηκαν.

Η απελευθέρωση των τιμών οδήγησε ταχύτατα σε μια ανακατανομή του πλούτου από τα κάτω προς τα πάνω διότι οι εργαζόμενοι δεν κατάφεραν να επιβάλουν μισθολογικές αυξήσεις στο ύψος του πληθωρισμού παρά τις απεργιακές κινητοποιήσεις κάποιων τομέων και επαγγελματικών κατηγοριών. Επιπλέον, η μερική απελευθέρωση του διεθνούς εμπορίου πετρελαιοειδών οδήγησε σε μια κατακόρυφη αύξηση των εξαγωγών, εξαιτίας της μεγάλης διαφοράς της τοπικής τιμής του πετρελαίου, παραδοσιακά χαμηλής, και της διεθνούς. Ενώ οι «αδειούχοι» εξαγωγείς συσώρευαν μυθικά πλούτη, στην πετρελαιοπαραγωγή Ρωσία εμφανίζονταν φαινόμενα έλλειψης πετρελαίου. Έτσι, η κυβέρνηση υποχρεώθηκε να αναθεωρήσει τους όρους εξαγωγής και να ανακατανέμει τις εξαγωγικές άδειες, μια διαδικασία που υπήρξε ιδιαίτερα επικερδής για τους ψηλά ισταμένους κυβερνητικούς υπεύθυνους, οι οποίοι, αφού τα έκαναν αρχικά «θάλασσα», «αποζημιώθηκαν» για να επανορθώσουν κακήν κακώς.

Οι ψηλές τιμές δεν οδήγησαν σε μια αύξηση της παραγωγής. Το ΑΕΠ της Ρωσίας συνέχισε να σμικρύνεται από χρόνο σε χρόνο. Η διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης δημιούργησε κενά και ριζες στην αλυσίδα της παραγωγικής διαδικασίας που το «αόρατο χέρι της αγοράς» δεν μπορούσε να αντικαταστήσει από την μια μέρα στην άλλη. Οι επιχειρήσεις δυσκολεύονταν να προμηθευτούν πρώτες ύλες και ενδιάμεσα προϊόντα αφενός, να διοχετεύσουν τα προϊόντα τους αφετέρου. Οι παραγωγικές επενδύσεις ακολούθησαν μια παράλληλη πτωτική πορεία. Το 1992 το 20% των επιχειρήσεων δεν επένδυε καθόλου. Αρχές του 1997 το ποσοστό αυτό ανήλθε στο 70%.

Έλλειψει θεσμών και παραδόσεων ελεύθερης αγοράς κατά τα δυτικά πρότυπα, η εμπορική διαμεσολάβηση κατάφερε να επιβάλει ληστρικά κέρδη. Έτεινε να καλύψει τα κενά της αναπαραγωγικής διαδικασίας, αφαιμάσσοντας όμως τις παραγωγικές μονάδες. Αυτά τα κέρδη δεν είναι όμως δυνατό να ερμηνευτούν από τη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης και τα κενά που δημιούργησε. Οι μεσάζοντες επέβαλαν αυτά τα κέρδη βασιζόμενοι σε πρακτικές και μεθόδους που διδάχθηκαν κατά τη σοβιετική περίοδο, όταν αγόραζαν τα προϊόντα από την πίσω

πόρτα του εργοστασίου για να τα διοχετεύσουν στη μαύρη αγορά. Υπάρχουν ολοκληρωμένες περιοχές που ελέγχονται από συγκεκριμένες «εμπορικές υπηρεσίες», που προστατεύουν τον εαυτό τους από τον ανταγωνισμό άλλων υπηρεσιών με τα πολύ πειστικά επιχειρήματα του καλασνίκουφ.

Ο μονεταριστικός τρόπος με τον οποίο η ρωσική κυβέρνηση επιχείρησε να καταπολεμήσει τον πληθωρισμό ευνόησε τους μεσάζοντες, οι οποίοι, όπως θα δούμε, αποτελούν μian από τις κύριες δυνάμεις στη διαμόρφωση μιας ρωσικής αστικής τάξης, ενώ αύξησε το πρόβλημα ρευστότητας των παραγωγικών μονάδων¹⁰. Η χρηματοδότηση των επιχειρήσεων εξαρτιόταν από βραχυπρόθεσμα, τραπεζικά δάνεια, τα οποία μειώθηκαν δραματικά μέσα στα πλαίσια της αντιπληθωριστικής πολιτικής, με αποτέλεσμα πολλές παραγωγικές μονάδες να δυσκολεύονται ή να αδυνατούν να προμηθευτούν πρώτες ύλες και ενδιάμεσα προϊόντα. Η αντιπληθωριστική πολιτική επηρέασε κυρίως την μεταποιητική βιομηχανία, στην οποία οι επενδύσεις είναι πιο ριψοκίνδυνες απ' ό,τι στον τομέα των πρώτων υλών με τυποποιημένα προϊόντα. Η θεραπεία-σοκ οδήγησε ουσιαστικά στην αποβιομηχανοποίηση της χώρας και σε ένα βαθύτερο εγκλωβισμό της σε οπισθοδρομικές εξειδικεύσεις.

Οι επιχειρήσεις, για να παρακάμψουν την έλλειψη ρευστότητας, κατέφευγαν όλο και περισσότερο στον πρωτογονισμό των άμεσων ανταλλαγών και στην καταβολή των μισθών σε είδος, ενώ παράλληλα αναπτυσσόταν το λεγόμενο σύστημα των Veksel, τα οποία εμφανίστηκαν αρχικά ως τίτλοι αναγνώρισης χρεών ανάμεσα στις επιχειρήσεις, εξελίσσονται, σε κάποιες επαρχίες, σε πραγματικά εναλλακτικά νομίσματα ως προς το ρούβλι και το δολάριο, απειλώντας την νομισματική ενότητα της χώρας.

Η έξαρση των κερδοσκοπικών δραστηριοτήτων των τραπεζών πριν την κρίση του Αυγούστου σχετίζεται άμεσα με την αντιπληθωριστική πολιτική. Οι τράπεζες έχαναν τις καλύτερες επιχειρήσεις, οι οποίες προτιμούσαν να περιοριστούν στην αυτοχρηματοδότηση παρά να δανείζονται με δυσμενέστερους δανειοδοτικούς όρους, ενώ η άνοδος των πραγματικών επιτοκίων δυσχέραινε τη μείωση των παλαιότερων επισφαλών δανείων. Η αύξηση των ριψοκίνδυνων χρηματοθηριακών πράξεων των τραπεζών υπήρξε μια απεγνωσμένη προσπάθεια να κερδίσουν στο καζίνο των χρηματοθηριακών αξιών αυτά που έχαναν από τις παραγωγικές επιχειρήσεις¹¹.

Οι μεσάζοντες εκμεταλλεύθηκαν κατά

κόρον την έλλειψη ρευστότητας των επιχειρήσεων. Οι τελευταίες, σε πολλές περιπτώσεις, αδυνατώντας να προμηθευτούν πρώτες ύλες αποδέχονταν τους δυσμενείς όρους των «εμπορικών υπηρεσιών», οι οποίες τους προμηθεύουν τις πρώτες ύλες σε αντάλλαγμα μερών της μεταποιημένης παραγωγής τους. Σε πολλές περιπτώσεις, οι παραγωγικές επιχειρήσεις παρουσιάζουν αρνητική προστιθέμενη αξία επειδή ένα μεγάλο μέρος της μεταποιημένης παραγωγής, το οποίο χρησιμοποιείται ως μέσο εξόφλησης των πρώτων υλών, μεταφέρεται στο εξωτερικό, όπου και πωλείται στην «πραγματική» αγοράία τιμή του. Επομένως μέρος της ρωσικής, πραγματικής, προστιθέμενης αξίας δεν υπολογίζεται στην καταμέτρηση του ΑΕΠ και ασφαλώς δεν φορολογείται. Οι πραγματικές παραγωγικές δυνατότητες της ρωσικής βιομηχανίας «αδικούνται» από τους αριθμούς, όπως «αδικείται» και το εμπορικό ισοζύγιο της χώρας. Πρόκειται ουσιαστικά για μια διεθνή πειρατεία σε βάρος της χώρας την οποία εννοχώνουν τμήματα των νεοσύστατων, τοπικών κυρίαρχων τάξεων, μέσα στο ευνοϊκό οικονομικό περιβάλλον που δημιούργησε η θεραπεία-σοκ του Γέλσιν και του ΔΝΤ.

Πολλά από τα κεφάλαια που διαρρέουν μ' αυτό τον τρόπο, υπερκέρδη από την πρακτική υπερκοστολόγησης των εισαγωγών και υποκοστολόγησης των εξαγωγών, κεφάλαια τελείως μαύρα που ξεπλένονται στους διεθνείς φορολογικούς παραδείσους και κυρίως στην Ελβετία (που τα πλένει πιο άσπρα¹²), ενώ συμβάλλουν στη διόγκωση εξωτερικών και εσωτερικών ελλειμμάτων (φοροδιαφυγή), επιστρέφουν τελικά στη Ρωσία, ως διεθνή κεφάλαια, για να διογκώσουν το εξωτερικό δημόσιο χρέος¹³. Με την «απαχθείσα» ρωσική αξία αυξάνεται δηλαδή η εξωτερική εξάρτηση της χώρας. Γιατί θα έπρεπε το ΔΝΤ να επεμβαίνει δραστηριότερα στη διαχείριση των δανείων του στην Ρωσία που ξοδεύονται «αθέμιτα», όπως το παρακινούν πολλοί ανεξάρτητοι οικονομικοί αναλυτές; Μήπως ζημίωσαν οι ΗΠΑ από την αύξηση της εξωτερικής εξάρτησης της Ρωσίας;

Έτσι συμπληρώνεται ο φαύλος κύκλος της ρωσικής οικονομίας, μέσα στο οποίον, όμως, διαμορφώνεται η νεοσύστατη αστική τάξη. Από τα μυθικά κέρδη που αποκομίζουν οι πρόσφατα «μεταλλαγμένοι» γραφειοκράτες, το οργανωμένο έγκλημα, οι μεσάζοντες, οι «υπηρεσίες», αγοράζουν κανάλια, εφημερίδες και επενδυτικές εταιρίες. Ενώ «νομιμοποιούν» την εξουσία τους οικοδομώντας την πάνω στην «φύσικη», ατομική ιδιοκτησία, μαθαίνουν να χειρίζονται μian υπανάπτυκτη

«δημοκρατία», χωρίς κοινωνία των πολιτών και με ένα άκρως εξασθενημένο συνδικαλιστικό κίνημα¹².

Πρόκειται ουσιαστικά, ως ένα βαθμό, για τη *Διαρκή Επανάσταση* του Τρότσκι που εκτυλίσσεται ανάποδα. Σε τι συνίσταται η *διαρκής αντεπανάσταση*; Στην αδυναμία του εργατικού και συνδικαλιστικού κινήματος να αντισταθεί στην πειρατεία ενάντια στην Ρωσία. Στην διαδικασία αποβιομηχανοποίησης, δηλαδή ανάπτυξης της υπανάπτυξης της χώρας, βασισμένης σε μια διευρυνόμενη, ληστρική, τοπική αστική τάξη, που είναι σε θέση να δρα όπως δρα διότι συνδέεται με το διεθνές κίνημα της νεοφιλελεύθερης χρηματιστικής παγκοσμιοποίησης και την ανεξέλεγκτη διακίνηση κεφαλαίων που επέβαλε, διότι διευκολύνεται από τα πλυντήρια βρώμικου χρήματος, τις ελεύθερες ζώνες και τους φορολογικούς παραδείσους που ο νεοφιλελευθερισμός ανέχεται. Στη Ρωσία διαμορφώνεται μια «κοσμοπολίτικη», αστική τάξη, η οποία εντάσσει τη χώρα σε ένα διεθνή καταμερισμό της εργασίας δίπλα από τα «τριτοκοσμικά» κράτη και την τοποθετεί στις κατώτερες βαθμίδες της ιεραρχίας του παγκόσμιου καπιταλιστικού συστήματος.

1. Βλέπε, Σ. Τομπάζος, *Παγκοσμιοποίηση και Ευρωπαϊκή Ένωση. Εισαγωγή στην κριτική της παγκοσμιοποίησης και του νεοφιλελευθερισμού*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 1999.

2. Βλέπε Maria Huber, «Wirtschaftliche Umgestaltung und Sozialpolitik», στο A. Nußberger, M. Mommsen (Hrsg.), *Krise in Rußland. Politische und sozialrechtliche Lösungsansätze*, Berlin, 1999.

3. Βλέπε, A. Berelowitch, Jean Radvanyi, *Les 100 Portes de la Russie. De l'URSS à la CEI, les convulsions d'un géant*, Paris, 1999.

4. Βλέπε, Banque des Règlements Internationaux, *69e Rapport annuel*, Bâle, 1999.

5. Βλέπε, Antrej Zygorckij, «Stabilisierungspolitik von Außen», στο A. Nußberger, M. Mommsen (Hrsg.), *Krise in Rußland*, ό.π.

6. Βλέπε, Σ. Τομπάζος, «Ρωσία: Θεραπεία-σοκ ή Σοκ χωρίς Θεραπεία», *Εξ Υπαρχής*, Μάιος 2000, Λευκωσία.

7. Βλέπε, Moïsis Naim, «Les avatars du consensus de Washington», *Le Monde diplomatique*, Mars 2000.

8. Βλέπε, V.V. Ivanter, J. Sabir (dir. du volume), *Monnaie et finance dans la transition en Russie*, Maison des sciences de l'homme et L'Harmattan, Paris, 1995.

9. Βλέπε, Jacque Sabir, *Le krach russe*, La Découverte, Paris, 1998.

10. Βλέπε, Jean Ziegler, *La Suisse lave plus blanc*, Seuil, Paris, 1990.

Βλέπε, F. F. Clairmont; «La Russie au bord de l'abîme», *Le monde diplomatique* Mars 1998 και το αφιέρωμα «Criminalité financière», *Le monde diplomatique*, Avril, 2000.

11. Βλέπε, David Mandel, «Russie: Les faiblesses du mouvement ouvrier», *Inprecor*, no 443/444, janvier-février, 2000

Έτσι συμπληρώνεται ο φαύλος κύκλος της ρωσικής οικονομίας, μέσα στο οποίον, όμως, διαμορφώνεται η νεοσύστατη αστική τάξη. Από τα μυθικά κέρδη που αποκομίζουν οι πρόσφατα «μεταλλαγμένοι» γραφειοκράτες, το οργανωμένο έγκλημα, οι μεσάζοντες, οι «υπηρεσίες», αγοράζουν κανάλια, εφημερίδες και επενδυτικές εταιρίες. Ενώ «νομιμοποιούν» την εξουσία τους οικοδομώντας την πάνω στην «φυσική», ατομική ιδιοκτησία, μαθαίνουν να χειρίζονται μian υπανάπτυκτη «δημοκρατία», χωρίς κοινωνία των πολιτών και με ένα άκρως εξασθενημένο συνδικαλιστικό κίνημα¹².

Ο Καλός, Ο Κακός και ο Άσχημος:

Τεχνικές της Πολιτικής Φωτογραφίας

Γιάννη Παπαδάκη

Διάφοροι δημοσιογράφοι όταν περνούσαν τη Νεκρή Ζώνη επιστρέφοντας από μια συνέντευξη με κάποιο πολιτικό αρχηγό της άλλης κοινότητας συχνά εξέφραζαν έκπληξη: «Μας φάνηκε καλύτερος από ότι περιμέναμε». Ή αλλιώς: «Το βρήκα κάπως πιο ωραίο και πιο συμπαθητικό από ότι περίμενα». Τέτοια σχόλια που ακούγονταν (και ακόμα ακούγονται) από τουρκοκύπριους και ελληνοκύπριους δημοσιογράφους αφορούν κυρίως την εξωτερική εμφάνιση, και σε δεύτερη μοίρα την προσωπικότητα του πολιτικού με τον οποίο ήρθαν σε προσωπική επαφή για πρώτη φορά. Ποιος μπορεί να είναι ο λόγος αυτής της έκπληξης;

Η απάντηση βρίσκεται στους τρόπους με τους οποίους πολιτικοί απεικονίζονται στα (ή καλύτερα φωτογραφίζονται από τα) Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Πολλά έχουν γραφτεί για τεχνικές καλής φωτογραφίας, λίγα όμως για τεχνικές κακής φωτογραφίας.

Ας ξεκινήσω όμως από καλές φωτογραφίες πολιτικών ηγετών, αυτές που τους κάνουν να

φαίνονται ωραίοι, συμπαθητικοί, σοβαροί κ.λ.π. Τέτοιες φωτογραφίες είναι πάντα αυτές που βγάλουν φωτογράφοι της δικής τους κοινότητας και που χρησιμοποιούνται στα ΜΜΕ ή επίσημες εκδόσεις της πλευράς τους. Μπορούν να χωριστούν σε διάφορα είδη, κάτω από τον γενικό τίτλο:

Ο Καλός

1. Ο Άγιος

Σε αυτές τις φωτογραφίες ένα φως ή μια αύρα παρουσιάζεται μυστηριωδώς (με ειδικές τεχνικές) γύρω από το κεφάλι του πολιτικού, κάτι σαν ένα φωτοστέφανο. Δίνεται έτσι μια μεταφυσική διάσταση στο άτομο που απεικονίζεται, ως κάποιος ανώτερος, έξω και πέρα από αυτό τον κοινό κόσμο και κοσμάκη. Δημιουργείται η αίσθηση ενός ατόμου επιλεγμένου από μια ανώτερη αρχή, του διαλεγμένου, του ευλογημένου. Ο πολιτικός απεικονίζεται από κάποια απόσταση ώστε να φαίνεται από τη μέση και πάνω. Τέτοιες απεικονίσεις χρησιμοποιούνται συχνά για το Μακάριο στην ελληνοκυπριακή

πλευρά και για το Ντενκτάς στη τουρκοκυπριακή. Λίγοι όμως μπορούν να απεικονιστούν με αυτό τον τρόπο, ιδίως όσο βρίσκονται εν ζωή. Πολύ πιο συχνά οι απεικονίσεις είναι περισσότερο «κοσμικές» με τη χρήση δυο άλλων μεθόδων.

2. Ο Οραματιστής

Και πάλι ο πολιτικός παρουσιάζεται από κάποια απόσταση και από το πλάι. Βρίσκεται κάπως μακριά μας και δεν βλέπει προς εμάς αλλά κάπου μακριά στον ορίζοντα. Ο άνθρωπος με όραμα, ο άνθρωπος που βλέπει μακριά, αυτός που βλέπει στο μέλλον. Βαθιά βυθισμένος σε περιουλολογία είναι απορροφημένος από τη προσπάθεια να λύσει τα σημαντικά προβλήματα του τόπου και να βοηθήσει τον λαό του να βαδίζει ορθά προς στο μέλλον.

3. Ο Ειλικρινής Φίλος

Βρίσκεται πολύ κοντά μας, το πρόσωπο του γεμίζει σχεδόν όλη τη φωτογραφία και συχνά κάθεται στο γραφείο του με φόντο μια βιβλιοθήκη γεμάτη

βιβλία. Μας βλέπει κατευθείαν στα μάτια σαν ένας καλός φίλος, ένας έντιμος άνθρωπος που μπορεί να μας δει κατάματα γιατί δεν έχει τίποτα να κρύψει. Προβάλλει οικειότητα και μπορεί ακόμα και να χαμογελά. Δεν είναι ο απομακρυσμένος ούτε ο σοβαροφανής τύπος του πολιτικού. Χαμογελά όπως οποιοσδήποτε άλλος, ποτέ όμως δεν γελά. Πρέπει να διατηρηθεί μια λεπτή ισορροπία μεταξύ σοβαρότητας και οικειότητας που αν γελούσε θα χανόταν. Θα χανόταν η σοβαρότητα, η οποία είναι σίγουρα εμφανής από την ενδυμασία, το γραφείο, και τη βιβλιοθήκη με τα χοντρά βαριά βιβλία. Πολύ πιο ενδιαφέρουσες και αποκαλυπτικές είναι οι κακές φωτογραφίες. Αυτές που χρησιμοποιούνται κυρίως για πολιτικούς της άλλης πλευράς. Επιλέγονται με σκοπό ακριβώς να τον παρουσιάσουν με αρνητικό τρόπο. Υπάρχουν διάφορα υποείδη κάτω από ένα γενικό μοτίβο:

Ο Κακός και ο Άσχημος

1. Ο Χοντρός

Μια φωτογραφία κοντινή και από χαμηλή γωνία τονίζει το λαιμό και τα προγούλια. Έτσι ο εικονιζόμενος παρουσιάζεται ιδιαίτερα χοντρός.

2. Ο Λιπαρός

Μια φωτογραφία του προσώπου από κοντά όταν ο φωτογραφιζόμενος δεν έχει χρησιμοποιήσει καθόλου make-up (όπως σε στημένες επαγγελματικές φωτογραφίες) τονίζει τις ατέλειες του δέρματος, τους ανοικτούς πόρους, την λιπαρότητα κ.λ.π.

3. Ο Στριφνός

Είναι εύκολο να φωτογραφηθεί κάποιος σε ανύποπτο χρόνο όταν δεν ποζάρει μπροστά από τη κάμερα και όταν έχει δυσαρεστημένο, θυμωμένο ή σκυθρωπό ύφος. Η χρήση ακολουθως αυτής της φωτογραφίας ως η βασική και διαδεδομένη απεικόνιση του πολιτικού αυτού τον αποτυπώνει στη σκέψη, των θεατών της ως άτομο μοχθηρό ή ακόμα και κακό.

4. Ο Ντροπιασμένος

Όταν ο φωτογραφιζόμενος δεν βλέπει προς τη κάμερα, αλλά προς τα κάτω φαίνεται να είναι άνθρωπος που δεν έχει το θάρρος να δει τον

άλλο κατάματα, κάποιος που έχει κάτι να κρύψει ή που βασανίζεται πιθανώς από τύψεις.

Όταν τέτοιου είδους φωτογραφίες κυκλοφορούν κατά κόρον ως η βασική αναπαράσταση των πολιτικών της άλλης πλευράς αυτοί παρουσιάζονται ως άνθρωποι κακοί και σκληροί, ως άτομα υποχθόνια που θα πρέπει να βασανίζονται από τύψεις για τις πολιτικές τους πράξεις. Και άσχημοι συν τοις άλλοις. Και όταν ο θεατής της φωτογραφίας έχει πρόσβαση μόνο σε τέτοιου είδους αρνητικές απεικονίσεις των άλλων πολιτικών και παράλληλα σε θετικές αυτών της πλευράς του, το τελικό συμπέρασμα είναι ευνόητο: «Οι πολιτικοί τους είναι άνθρωποι κακοί και μοχθηροί. Ακόμα και η εξωτερική τους εμφάνιση το αποδεικνύει αυτό. Τελικά η εξωτερική τους εμφάνιση αποδεικνύει αυτό που πάντα ξέραμε για αυτούς. Ενώ για δεξ τους δικούς μας πολιτικούς. Είναι καλοί και έξω και μέσα σε αντίθεση με τους δικούς τους.»

Να λοιπόν και η απάντηση στην έκπληξη των δημοσιογράφων. Όταν γνωρίσεις έναν από τους πολιτικούς της άλλης πλευράς πρόσωπο με πρόσωπο, ή ακόμα και μόνο να τον δεις σε φωτογραφίες του που χρησιμοποιούν στην άλλη πλευρά, θα φανεί πολύ καλύτερος από ότι περίμενες. Ο λόγος για αυτό είναι ότι απλά έχουμε συνηθίσει στις αρνητικές τους απεικονίσεις που κυκλοφορούν στην κάθε κοινότητα.

Η ΚΥΠ-ΡΟΖ ΚΑΙΓΕΤΑΙ

(και το βιβλίο του Ανδρουλάκη κτενίζεται)

Γιαννάκη Ηρακλέους

Το ποίμνιο - στο οποίο παρεμπιπτόντως δεν ανήκω μιά και ο Ύψιστος δε με αξίωσε να βελάζω - καθημερινά προειδοποιούσε ότι θα ππέσει λαμπρόν να μας κάψει...Οι ερωμένοι ιερωμένοι άγαμοι (!) Άγιοι (!!) Πατέρες (!!!) συνέχιζαν όμως να έχουν στραμμένη την προσοχή τους στην ουσία: την εξουσία και τη συνουσία. Όπου μια μέρα οι ανορθόδοξες τάσεις για ροζ στάσεις των Ορθοδόξων Αγίων προκάλεσαν την οργή του Υψίστου ο οποίος βγήκε έξω από τα ρούχα του και μας την έριξε (τη φωτιά). Η οποία φωτιά άρχισε να εκτελεί τις άνωθεν οδηγίες με τον ίδιο ζήλο που επέδειξε προ αμνημονευτών χρόνων στα Σόδομα και Γόμορρα.

Το ποίμνιο τα είχε χαμένα. Να τη σβήσουν;... να μην τη σβήσουν;... Πανικόβλητοι κοιτούσαν ο ένας τον άλλο χωρίς κανέναν να αναλαμβάνει την πρωτοβουλία. Ήταν φανερό πως μόνο η προσωπική παρέμβαση του Προέδρου θα τους έβγαζε από το αδιέξοδο.

Και όντως ο Πρόεδρος μεταβαίνει στην περιοχή, διαπιστώνει ιδίοις όμμασι την τραγικότητα της κατάστασης και συγκαλεί έκτακτη συνεδρία του Υπουργικού Συμβουλίου υπό τον ίσκιο μιας κληματαριάς. Μοναδικό θέμα της ημερησίας διάταξης: « Να τη σβήσουμε ή να μη τη σβήσουμε;»

Ένας ένας οι Υπουργοί εκθέτουν με νηφαλιότητα τις απόψεις τους τις οποίες ο Πρόεδρος ακούει προσεκτικά. Στο τέλος ζητά να τον αφήσουν μόνο του, ζυγίζει τα υπέρ και τα κατά και μετά από 14 ώρες διαλογισμού που μεταδίδεται απευθείας από την τηλεόραση, ανακοινώνει την οριστική και αμετάκλητη απόφαση του:

« Η φωτιά να σβήσει πάραυτα!»

Η φωτιά όμως παίρνει οδηγίες Άνωθεν, δε φαίνεται διατεθειμένη να υπακούσει σε Προεδρικές εντολές και συνεχίζει απτόητη το έργο της. Ο Πρόεδρος το παίρνει προσωπικά και δίνει αυστηρές οδηγίες στα Μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου: «Να αγοραστούν αμέσως - τονίζει με έμφαση το «αμέσως» - 17 κούσποι, 58 τσάππες και 412 σίκλες εκ των οποίων οι 304 να είναι πλαστικές».

Η αναχώρηση των υπουργικών αυτοκινήτων θυμίζει εκκίνηση της Φόρμουλα Ένα. Μόλις προλαμβάνει να δώσει ακόμα μια παραγγελία στο τελευταίο υπουργικό αυτοκίνητο: « Και έναν πέλεκου! Και έναν πέλεκου που θα πέσει αν δεν κάνετε καλά τη δουλειά σας». Το πλήθος χειροκροτεί.

Επιστρέφει πίσω στην κλιματαριά και απολαμβάνει ένα δροσιστικό μαχαλεπί (με τραντάφυλλο) που του προσφέρει μια γειτόνισσα.

«Κύριε Πρόεδρε», του ψυθιρίζει διστακτικά ένας από τους συμβούλους του, «πολύ φοβάμαι ότι οι οδηγίες σας για αγορά υλικών χωρίς να ακολουθηθούν οι νενομισμένες περί προσφορών διαδικασίες, θα προκαλέσουν την αντίδραση της Βουλής των Αντιπροσώπων».

«Να τους γράψεις κανονικά! Δηλαδή να τους αποστείλεις επιστολή δια της κανονικής οδού και να τους επεξηγήεις ότι επρόκειτο περί έκτακτης ανάγκης» απαντά εκνευρισμένα ο Πρόεδρος. Το πλήθος χειροκροτεί.

Μετά από έξι ώρες αρχίζουν να επιστρέφουν οι Υπουργοί και ξεφορτώνουν τα υλικά που αγόρασαν από το παζάρι. Με επικεφαλής τον φέροντα τον πέλε-

κυ επ'ώμου Πρόεδρο, που περπατά με γρήγορο βηματισμό για να δώσει το καλό παράδειγμα, τα συνεργεία πυρόσβεσης κατευθύνονται στην περιοχή της πυρκαγιάς.

Μετά από πεζοπορεία μιας ώρας ο Πρόεδρος σταματά, εποπτεύει την περιοχή και ξαφνικά, δείχνει προς την κατεύθυνση μιάς μπανανοφυτείας που κινδυνεύει από στιγμή σε στιγμή να γίνει παρανάλωμα του πυρός.

— «Εκεί! Εκεί να πάτε! Προτεραιότητά μας η προστασία των κρατικών μας συμβόλων καθότι ενδεχόμενη καταστροφή τους θα αποτελούσε ανεπανόρθωτο πλήγμα κατά της κρατικής μας υπόστασης, οπότε και θα ρεζιλευτούμε στα μάτια της διεθνούς κοινότητας».

Η έκδηλη ικανοποίηση στο πρόσωπο του Προέδρου μετά την αναφορά του αξιωματικού της πυροσβεστικής δεν αφήνει περιθώρια αμφιβολίας: Η μπανανοφυτεία σώθηκε!

Ο κόσμος φανερά συγκινημένος ζητοκραυγάζει με εθνική έπαρση. Οι εικόνες μεταδίδονται από την τηλεόραση ανά το παγκύπριο ... ο κόσμος βγαίνει στα μπαλκόνια και ανεμίζει τις σημαίες.

Κερδίστηκε μεν μια μάχη αλλά όλα δείχνουν ότι ο πόλεμος χάνεται διότι η φωτιά εξαπλώνεται γρήγορα εξαιτίας των δυνατών ανέμων.

Τρεις επιπρόσθετες τσάππες και δύο σίκλες (η μια μάλιστα με νερό) που προσφέρονται εθελοντικά, χαλάλι της πατρίδας, από κατοίκους των χωριών που κινδυνεύουν, καθόλου δεν συμβάλλουν στην αντιμετώπιση της κατάστασης. Και εκεί που φαινόταν ότι όλα έχουν χαθεί, νάσου τον Υπουργό Άμυνας να βγάζει άσσο από το μανίκι: «Ενιαίο Αμυντικό Δόγμα» ψυθιρίζει στον Πρόεδρο ο οποίος παίρνει αμέσως το

μήνυμα και χωρίς να χάνει καιρό ανοίγει το σημειωματάριο του με τα τηλέφωνα.

Ψάχνει στη σελίδα με την ένδειξη «Τ», δεν υπάρχει τίποτα, εκνευρίζεται, του ξεφεύγει μια βρισιά... ξαναβρίσκει τη ψυχραιμία του, ψάχνει στο «Α», επιτέλους το βρήκε και σχηματίζει τον αριθμό στο κινητό.

«Τον κύριο Τζοχατζόπουλο παρακαλώ ... Έλα Άκη ... Α! Τάμαθες ... ας είναι και δύο μόνο ... δεν πειράζει ... σ' ευχαριστώ για όλα Άκη».

Κλείνει το ένα μάτι στους παρευρισκόμενους, χαμογελά και υψώνει αμερικάνικα τον αντίχειρα, που υποδηλοί «Ο.Κ.». Ένα μόνο δάκτυλο, ονόματι δείκτης είναι όλη κι όλη η απόσταση που χωρίζει την ευτυχία από τη δυστυχία. Γιατί αν αντί του αντίχειρα ο Πρόεδρος υψώνει το μεσαίο του, στέλλοντας το μήνυμα «εκάταμεν ούλλοι πάνω κοπέλια» ... αλλά καλύτερα να μην το σκεφτόμαστε.

Τα δύο πυροσβεστικά αεροπλάνα που φθάνουν από την Ελλάδα επαναφέρουν το χαμόγελο στα πρόσωπα των προ ολίγου πανικόβλητων κατοίκων. Οι διαδρομές των αεροπλάνων μεταξύ της θάλασσας του Ζυγίου και των περιοχών που καίγονται είναι συνεχείς. Και ενώ η μιά μετά την άλλη οι εστίες φωτιάς καταστέλλονται, λίγο πιο πέρα αναζωπυρώνονται. Είναι φανερό πως χρειάζονται και άλλα μέσα, τα δύο αεροπλάνα δεν αρκούν. Ζητείται η βοήθεια των Αγγλικών Βάσεων που στέλλουν δύο ελικόπτερα.

Ακολουθεί νέα έκκληση για βοήθεια από το Ισραήλ που ανταποκρίνεται με την αποστολή δύο ακόμη ελικωπτέρων. Οι συγκυβερνήτες,κατόπιν σχετικής παράκλησης της κυβέρνησης, είναι οι πράκτορες της Mossad που απελάθησαν πρόσφατα από την Κύπρο (- καθότι γνώστες της περιοχής).

Η πυρκαγιά φαίνεται να βρίσκεται υπό έλεγχο, η πλήρης κατάσβεση της είναι θέμα χρόνου. Η αισιοδοξία είναι παντού διάχυτη. Και όμως ο Κούρος φαίνεται σκεπτικός.

— «Τί συμβαίνει Παντελή;»

— «Έτο κύριε Πρόεδρε, ... σκέφτομαι τις αντιδράσεις των Κομμάτων ... φοβούμαι ότι θα αρχίσουν να διαμαρτύρονται διότι ζητήσαμε τη βοήθεια της Ελλάδας, του Ισραήλ και των Βάσεων χωρίς την εκ των προτέρων ενημέρωσή του Εθνικού Συμβουλίου ... άκου τα λόγια μου ... μακάρι να κάνω λάθος ...»

Και πράγματι οι ειδήσεις διαδίδονται πιο γρήγορα από τη φωτιά. Οι ηγέτες των Κομμάτων πληροφορούνται τις εξελίξεις από τα Μπου Μπου Ε και γίνονται εξαλλοι. Η αντίδραση τους συνοπτικά είναι περίπου η ακόλουθη: « Καλά, εμείς δηλαδή τι είμαστε; Κανέναν δεν μας υπολογίζει;

Έτσι αντιλαμβάνεται ο Πρόεδρος τη συλλογικότητα του Εθνικού Συμβουλίου;»

Η πρώτη αντίδραση προέρχεται από τον Λυσσαρίδη ο οποίος ανακοινώνει ότι συγκάλεσε εκτάκτως συνεδρία της Κεντρικής Επιτροπής του νεοσύστατου Κόμματος του ΚΙ - SOS το οποίο ως γνωστό προέκυψε από το συνασπισμό της ΕΔΕΚ με άλλα κόμματα και που είχε

σαν αποτέλεσμα τη συρρίκνωση των ποσοστών της ΕΔΕΚ. Στη σύντομη δήλωση του αποκαλύπτει για ακόμα μια φορά τη συμπάθειά του στη διαδοχική προφορά των συμφώνων «ταυ» και «ρο». «Οι θεομοί έχουν ΤΡωθεί ΤΡομακτικά, οι ΤΡοχιοδρομούμενες ΤΡαγελαφικές εξελίξεις συνιστούν ΤΡαγική εκΤΡοπή. ΝΤΡοπή!»

Οι δηλώσεις του μονίμως αγκρισμένου Σπύρου έχουν ως συνήθως την ποικιλία μετεωρολογικού δελτίου: «Το πάθος μου για προσφορά είναι σε όλους γνωστό. Το έχω διατυπώσει ουκ ολίγες φορές ... Δεν πειράζει ... δεν με πειράζει. Εν πάση περιπτώσει θα μπορούσε ο κύριος Κληρίδης να με καλέσει και μένα να πω την άποψη μου. Θα μπορούσε ακόμα να με ρωτήσει αν ήθελα να προσφέρω τη βοήθεια μου, ... να ... να ... να σύρω τζ' εγώ θκυό σίκλες νερό τα μαυρογέρημα ... Δεν φοβάμαι τον κίνδυνο. Το απέδειξα εξάλλου ότι δε θα δίσταζα ακόμη και να θυσιαστώ για το καλό τούτου του τόπου. Εν πάση περιπτώσει... Εν κατακλείδι θα πω μόνο τούτο: Διαχωρίζω τις ευθύνες μου και κηρύσσω τον ανέκδοτο. Πληροφορώ δε τον κύριο Κληρίδη και τη συναπαρτιζιά του ότι τηλεσίδικα ... και το εννοώ αυτήν τη φορά ... τηλεσίδικα, μέχρι το τέλος του χρόνου θα δώσω στη δημοσιότητα τα περιουσιακά μου στοιχεία».

Ο Γενικός Γραμματέας του ΑΚΕΛ είναι ο πιο λακωνικός: «Δηλώσεις; Ρε κοπέλια θέλετε τζια δηλώσεις; Ατε σιόρ ... εν Κυβέρνηση πόχουμε;»

Η αντίδραση του Αναστασιάδη είναι άμεση. «Ο φίλος Δημήτρης αν ήταν συνεπής με τον εαυτό του, ... αν λέω ... αν ήταν ... τότε γιατί παρέλειψε εσκεμμένα να προβεί σε οποιονδήποτε σχόλιο αναφορικά με την πυρκαγιά που ξέσπασε επί Στάλιν το 1948, δυτικά του Λένινγκραντ και κατέκαυσε 84,3 τετραγωνικά χιλιόμετρα κομμουνιστικού δάσους, δηλαδή πιο μεγάλη έκταση από τη δική μας; Απλώς διερωτώμαι το γιατί. Ο λαός όμως έχει και κρίση και ... αλλά δεν θέλω να πω περισσότερα επί του παρόντος».

Ο Ματσόκης μόλις μυρίζεται τις τηλεοράσεις μουντάρει πάνω στα μικρόφωνα. «Εγώ απλά θα έλεγα ότι έχουμε ήδη ξεπεράσει τα όρια του έρχατου εξευτελισμού. Καλέσαμε τους Εγγλέζους των Βάσεων, εκχωρώντας τους μέρος της κρατικής μας κυριαρχίας, για να έλθουν απ'εδώ να σβήσουν τη φωτιά μας! Τη ΔΙΚΗ μας τη φωτιά! Αν αυτό δεν είναι εξευτελισμός τότε οι λέξεις έχουν χάσει το νόημα τους».

Στο μεταξύ στην κοινότητα Ζυγίου άρχισαν ήδη εκδηλώσεις διαμαρτυρίας. Οι κατηγορίες στρέφονται εναντίον του Υπουργού Γεωργίας επειδή επέτρεψε στα πυροσβεστικά αεροπλάνα να πάρουν νερό από τη θάλασσά τους χωρίς να διαβουλευτεί προηγουμένως μαζί τους. Οι εκδηλώσεις οργανώνονται με πρωτοβουλία των Δημοτικών Συμβούλων του ΔΗΣΥ οι οποίοι απειλούν να αποχωρήσουν ομαδικά από το κόμμα: «Ίνταλλως σιόρ, το Ζύγι εκατάντησε η ουτζιά του μαύρου; Εμείς στο κάτω κάτω δεν είχαμε κανένα πρόβλημα, καθόλου δεν εκινδυνεύαμε από την πυρκαγιά. Τώρα ποιος αναλαμβάνει την ευθύνη που έλειψε το νερό της θάλασσάς μας; Αφού εθέλαν νερό γιατί εν

επήαν να πάρουν που αλλού ... φερ ειπείν που το Ζακάκι ή που τη Λάρνακα; Είχαν μήπως την εντύπωση ότι οι Ζακατζιώτες ή ο Δήμαρχος Λάρνακας, ο κύριος Λυκούργος, ήταν να τους αρνηθούν; Ίντα εν τίποτε...τοπικιστές;»

Ο Αρχιεπίσκοπος κάνει συνεχώς εκκλήσεις για την ομόνοια (αν και είναι σε όλους γνωστό ότι υποστηρίζει το ΑΠΟΕΛ). Προειδοποιεί για τους κινδύνους που ελλοχεύουν ένεκα της διχόνοιας που μαστίζει ανέκαθεν το Έθνος των Ελλήνων και ούτω καθεξής και για να δώσει το καλό παράδειγμα μεταβαίνει ο ίδιος στην περιοχή της πυρκαγιάς συνοδευόμενος από τον Άρη τον Χατζηπαναγιώτου ο οποίος είναι ντυμένος με στολή παραλλαγής και κορδώνει δίπλα του κρατώντας ένα πανό με την επιγραφή «...τον καπιλέ σας» που προφανώς απευθύνεται σε όσους τον κατηγορούν για πατριδοκαπηλία. Ο Αρχιεπίσκοπος κρατεί μια σίκλα γεμάτη λάδι και το ποίμνιο, πεπεισμένο ότι θα γεμίσει τα καντήλια των εκκλησιών, τον ακολουθεί με θρησκευτική κατάνυξη. Ο Μακαριώτατος όμως, ως συνήθως, ρίχνει το λάδι στη φωτιά και με φόντο τις φλόγες εκφωνεί έναν πύρινο λόγο πάνω στα φλέγοντα εθνικά θέματα και ούτω καθεξής και καταφέρεται εναντίον της ομοσπονδίας. Σε παρατήρηση δημοσιογράφου ότι με αυτό τον τρόπο προκαλεί την πολιτική ηγεσία, ο Αρχιεπίσκοπος απαντά ότι και ο Σημίτης δοκίμασε να τα βάλει με το Χριστόδουλο στην Ελλάδα αλλά «εϊδτε ίντα συλλαλητήριο διοργάνωσε στη Θεσσαλονίκη!». Ένας άλλος δημοσιογράφος του δίνει να διαβάσει την επίσημη ανακοίνωση που εκδόθηκε από την Ελληνική Κυβέρνηση σαν απάντηση στο Χριστόδουλο και η οποία αποτελείται από δύο μόνο λέξεις: «Εκουγχρονισμός - ONE». Ο Αρχιεπίσκοπος, φανερά εκνευρισμένος και θέλοντας να συμπαρασταθεί στον εξ Ελλάδος αδελφό του, απαντά στο δημοσιογράφο: «Όνος είσαι τζια φαίνεσαι! Γαϊδούρι! Ατε λάκτα που δαμαί.»

Ο πρώην Μητροπολίτης Λεμεσού Χρύσανθος άλλως «Άγιος», κληθείς να σχολιάσει τις εξελίξεις δήλωσε: «Το θέμα δεν με απασχολεί. Είμαι τελείως ήρεμος. Άλλωστε η φωτιά δεν άρχισε από το μεταλλείο του Αμιάντου και ως εκ τούτου είμαι αθώος. Αυτήν τη στιγμή διαβάζω την Financial Times γιατί με ενδιαφέρει η πορεία των μετοχών της Wall Street και των χρηματιστηρίων ανά το παγκόσμιο. Με την ευκαιρία θέλω να πω, χωρίς αυτό να εκληφθεί ως αλαζονεία, ότι αυτός ο τόπος είναι μικρός για μένα. Για να τεκμηριώσω τη θέση μου λέγω απλώς ότι είμαι ο μόνος άνθρωπος στην παγκόσμια ιστορία που κατάφερε να πωλήσει το ίδιο τεμάχιο γης, δύο φορές: Μια φορά χοντρικώς στους ζωντανούς για να το κάνουν κοιμητήριο και ακόμη μια φορά λιανικώς στους πεθαμένους για την τελευταία τους κατοικία. Και αντί να με προτείνετε για το βραβείο Νόμπελ Οικονομίας με σύρετε άδικα στα δικαστήρια! Εγώ όμως που είμαι αθώος, σας συγχωρώ. Μερικές φορές, τη στιγμή που κάνω την προσευχή μου, διερωτώμαι αν μπορεί να κατηγορηθεί ως απατεώνας κάποιος που διαπράττει μεν απάτες αλλά, προσέξτε το αυτό, απάτες που προορίζονται για το καλό της εκκλησίας! Ο αδελφός μου ο Άγιος Πάφου

για παράδειγμα έκλεψε άμμο από την Τοξεύτρα. Αλλά γιατί τον έκλεψε; Τον έκλεψε γιατί έκρινε ότι τον είχε ανάγκη για να κάνει τα γήπεδα του γκολφ από τα οποία όμως προέκυψε οικονομικό όφελος για την εκκλησία. Άρα, έκλεψε μεν αλλά δεν είναι κλέφτης».

- « Εντάξει Άγιε μου, αλλά δεν έπρεπε και η εκκλησία να πληρώνει τους φόρους της όπως όλοι μας; Ή μήπως η εκκλησία είναι κράτος εν κράτει;»

- « Μα η εκκλησία τέκνον μου δεν πληρώνει φόρους για τον απλούστατο λόγο ότι προσφέρει για φιλανθρωπικούς σκοπούς. Όσο για το κράτος εν κράτει, εν το κράτος που εν κρατεί όντας πατισμένο. Η εκκλησία κρατεί τζια κάμποσα μάλιστα. Το μόνο που χρειάζεται για να γίνει κράτος με διεθνή αναγνώριση είναι να κόψει το δικό της νόμισμα. Δεν είναι η εκκλησία που είναι κράτος εν κράτει αλλά το κράτος που είναι κράτος εν τη εκκλησία».

- « Δηλαδή Άγιε μου δικαιούμαι και εγώ να κάνω φιλανθρωπίες και να μην πληρώνω φόρους;»

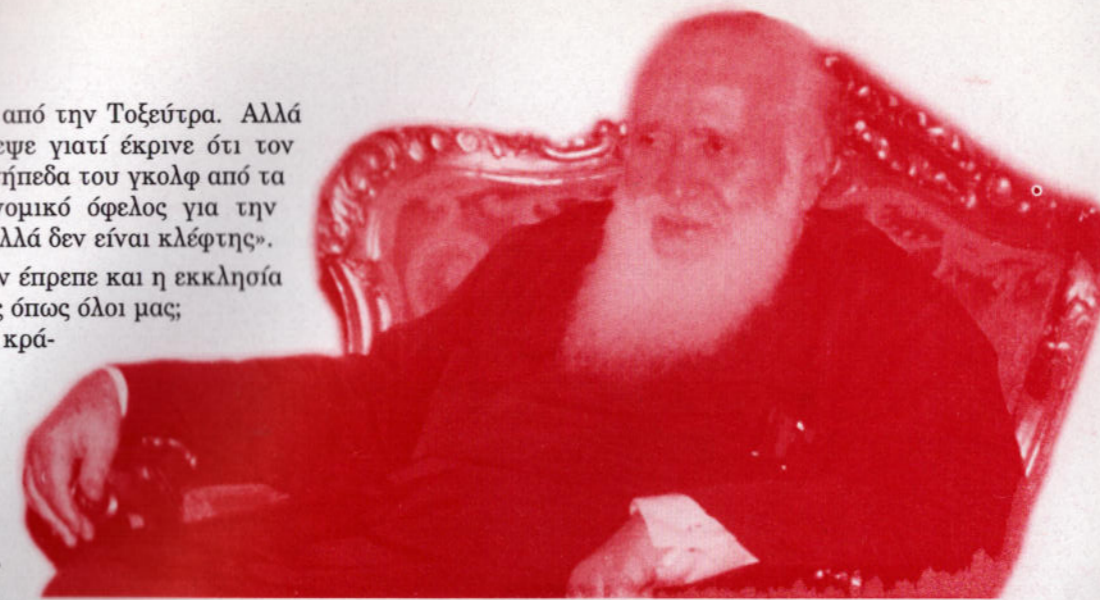
- « Όχι τέκνον μου εσύ δεν δικαιούσαι γιατί εσύ ανήκεις στο ποίμνιο και όσο το ποίμνιο ανέχεται να το γαλεύουν οι ποιμένες χωρίς να κουτουλλά, χωρίς να διαμαρτύρεται, δεν πρέπει να έχει παράπονο. Εξάλλου όπως είπα και ο Ιησούς Χριστός «έτσι κκελλέ έτσι ξιουράφι θέλει».

- «Αντιλαμβάνομαι Άγιε μου ότι ο χρόνος σας είναι περιορισμένος... αν μου επιτρέπετε θα ήθελα να σας υποβάλω μια τελευταία ερώτηση.»

- «Παρακαλώ, παρακαλώ.»

- «Δυσκολεύομαι να κατανοήσω τη σκοπιμότητα των κανονισμών σας,... θέλω να πω γιατί δεν τους αλλάζετε ούτως ώστε οι ιεράρχες να έχουν το δικαίωμα να παντρεύονται; Είσαοτε και σεις άνθρωποι...έχετε και σεις τις ανάγκες σας...καταλαβαίνετε τι θέλω να πω...τέλος πάντων να μπορείτε και σεις Άγιε μου να συνευρίσκεστε νόμιμα...να αποφεύγονται τα σκάνδαλα και τα ρεζιλίκια. Διαβάζουν στις εφημερίδες τις ροζ ιστορίες και τα ευτράπελλα των παπάδων τζια κοιτηνίζουν ακόμα τζια οι καμπαρετζήδες που την αντροπήν τους Άγιε μου...Το ποίμνιο εκατάντησε να κρατεί τη μούττη του λόγω των αναθυμιάσεων που εκπέμπουν οι ποιμένες. Με τη φόρα που επήρετε, θα είχε άδικο η Παναγία του Κύκκου αν στο επόμενο θαύμα της, αντί να το ρίξει στο κλάμα, αρχίσει να φτύνει;...»

- (Γέλια) « Με συγχωρείς, αλλά γελώ με την αφελειά σου (ξανά γέλια που διαρκούν 5 λεπτά). Με έκανες να γελάσω από βάθη της πούγκας μου αγαπητέ. Μα τέκνο μου, αν αυτό που υπονοείς γίνεται νόμιμα ...τότε... ε τότε εξίκκοσου! Αγνοείς παιδί μου ότι όλη η γλύκα βρίσκεται στην παρανομία...ότι η ηδονή είναι συνυφασμένη με την έννοια της αμαρτίας; Μη ξαφνιάζεσαι

τέκνο,...ουδείς αναμάρτητος, ουδείς πλην του Δημιουργού. Ο οποίος Δημιουργός δεν έχει λόγο να αμαρτήσει διότι απλούστατα

δεν έχει πού να λογοδοτήσει. Και, μεταξύ μας, εδώ έγκειται και το δράμα Του. Σκέψου το και αν θέλεις το ξανακουβεντιάζουμε...Και όποτε χρειαστείς καμιά σίγουρη μετοχή να ποντάρεις, εδώ είμαστε...πάντοτε στη διάθεση του ποιμνίου, φτάνει να μην ποταβρίζεται πέραν από το μαντρότοιχο. Εγώ, πρέπει να γνωρίζεις, εξακολουθώ να αγαπώ το ποίμνιο μου παρόλο που δεν μου συμπαραστάθηκε όταν με έδιωξαν και έφεραν στη θέση μου άλλον Άγιο από τα άγια όρη. Ο οποίος όπως διαδίδεται, έχει δήθεν το χάρισμα να ικανοποιεί τη διακαή επιθυμία των γυναικών που επί ματαίω ανέμεναν ίνα τεκνοποιήσωσι, διαμοιράζοντας τους ευλογημένα καρβουνούθκια τα οποία καταπίνουν και ως εκ θαύματος αγκαστρώνονται! Πρόκειται δηλαδή για θαυματουργά καρβουνούθκια-επιβήτορες. Μα... τα καρβουνούθκια αν δεν απατώμαι είναι χρώματος μαύρου! Συνεπώς αν δεκτούμε χάριν συζήτησης τη θαυματουργική ιδιότητα τους, το αποτέλεσμα τιαυτής διασταύρωσης δε μπορεί να είναι άλλο παρά να γεννηθούν μαυρούθκια.

Οπότε στον κατάλογο των διεκδικητών της Νήσου μας, εμάς των Αγίων δηλαδή, πέραν της Μητρός μας Ελλάδος και της Μητρός τους Τουρκίας, θα προστεθεί και η Μποτσουάνα... Το ποίμνιο όμως ήθελεν άλλον Άγιο! Ε, τώρα ας φακκά, με το συμπάθιο δηλαδή: Ή... για να επαναλάβω τα λόγια του Χριστού, «έτσι κκελλέ έτσι ξιουράφι θέλει».

- «Μα σοβαρομιλάτε Άγιε μου, είπεν έτσι πράμα ο Χριστός;»

- «Είπεν, είπε! Αλλά και να μην το είπε, εσκέφτηκεν το. Άλλωστε αν δεν το είπεν ο Χριστός, το λέει ο Σαίξπηρ στον Άμλετ: Such a head such a razor!»

Γιαννάκης Ηρακλέους
Τη 18η Ιουνίου, 2000
Λευκωσία - Κύπρος

